

BOT

พระสยาม MAGAZINE

ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน - ตุลาคม 2564

SUSTAINABLE ISSUE

จุดประเด็นความยั่งยืนให้เศรษฐกิจไทยในระยะยาว

“...ธรรมชาติแวดล้อมของเรา ไม่ว่าจะเป็นแผ่นดิน ป่าไม้ แม่น้ำ ทะเล และอากาศ มิได้เป็นเพียงสิ่งสวย ๆ งาม ๆ เท่านั้น หากแต่เป็นสิ่งจำเป็น สำหรับการดำรงชีวิตของเรา และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของเราไว้ให้ดีขึ้น ก็เท่ากับเป็นการปกป้องรักษาอนาคตไว้ให้ลูกหลานของเราด้วย...”

พระบรมราโชวาท

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

ในการเสด็จออกมหาสมาคม ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๑

Editor's Welcome

เจ้าของ :

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่ปรึกษาทิตตศักดิ์ :

ดร.เศรษฐพงศ์ สุทธิวานฤพศุภ

ที่ปรึกษา :

จันทรรณ สุจริตกุล

บรรณาธิการ :

ดร.ชญาวดี ชัยอนันต์

กองบรรณาธิการ :

อุบลรัตน์ จันทรัมย์

นฤมล เวสารัชกิจ

พนัสนิธิ กิตติสารกุล

จุฑามาศ ศิริประชา

ณัฐณี รัชตะนันท์

ชกาน เตชะชาติวิช

ณพนธ์ รักรัณพงษ์

การเติบโตของกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการทั่วโลก ได้สร้างผลข้างเคียงคือ การเกิดก๊าซเรือนกระจกที่มากเกินไปจนส่งผลต่อสภาพภูมิอากาศของโลก หรือเกิด “ภาวะโลกร้อน” ที่ทำให้เกิดสภาพอากาศแปรปรวน มีภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น กระทบกับระบบนิเวศและการดำรงชีวิตของมนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ อีกทั้งยังทำให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคม หรือที่เรียกกันว่า “ภาวะโลกรวน” อีกด้วย

ปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้หลายประเทศหันมาให้ความสำคัญกับเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง ทั้งการออกมาตรการหรือกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่สนับสนุนการรักษาสิ่งแวดล้อม และสร้างความยั่งยืนของภาครัฐ หรือการเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคไปสู่สิ่งที่เรียกว่า “eco-conscious” มากขึ้น คนยอมที่จะจ่ายแพงหากสินค้าและบริการที่ได้รับกลับมามีคุณภาพและช่วยลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมให้กับสังคม รวมถึงภาคธุรกิจก็หันมาใส่ใจกับแนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนที่คำนึงถึงประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environmental, Social, Governance: ESG) มากกว่าเดิม

ภาคการเงินเป็นภาคส่วนที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนหรือจัดสรรเงินทุนไปสู่กิจกรรมที่สร้างการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ในส่วนของไทย เราได้เห็นภาคการเงินที่ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการดำเนินงานด้านความยั่งยืนมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหน่วยงานกำกับดูแลยังร่วมกันจัดตั้งคณะทำงานด้านความยั่งยืนในภาคการเงิน เพื่อกำหนดทิศทางและเร่งสนับสนุนความยั่งยืนในภาคการเงินไทยในระยะต่อไปอีกด้วย

สำหรับธนาคาร ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สนับสนุนและผลักดันให้ธนาคารพาณิชย์นำประเด็น ESG ผสมเข้ากับทุกกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้หลักการ “ธนาคารเพื่อความยั่งยืน” เป็นแนวทางที่ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดการดำเนินการที่สอดคล้องและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

สุดท้ายนี้ การแก้ไข “ภาวะโลกร้อนและภาวะโลกรวน” จะเป็นไปไม่ได้เลย หากปราศจากความร่วมมือของทุกคน BOT พระสยาม MAGAZINE ที่อยู่ในมือทุกท่านนี้ จะขอเสนอแนวคิด นวัตกรรม และแรงบันดาลใจ ที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยหาทางออกให้กับปัญหา ไม่ว่าจะเป็นด้านอาหาร พลังงาน การแปรรูปขยะ และการเงินการลงทุน เราคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ทั้งบทความและบุคคลที่ท่านผู้อ่านจะได้พบในฉบับนี้ จะจุดประกายให้เกิดการปรับ เปลี่ยน และพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนได้ การเปลี่ยนแปลงจากคนตัวเล็กหลายคนเมื่อรวมกันจะกลายเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ และเมื่อนั้น โลกทั้งใบจะอยู่ได้ด้วยมือเราจะ

ดร.ชญาวดี ชัยอนันต์

ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายบริหารการสื่อสารองค์กร

CONTENTS

BOT WS:สยาม MAGAZINE

ISSUE 5/2564

03 COVER STORY

ความเสี่ยงที่สุดที่มนุษยชาติต้องพบเจอ

08 EXECUTIVE'S TALK

“การธนาคารเพื่อความยั่งยืน”

พลังขับเคลื่อนสู่การพัฒนาในระยะยาว

12 SPECIAL SCOOP

สร้างภูมิคุ้มกัน ผลักดันเศรษฐกิจไทย

16 THE KNOWLEDGE

BOT Symposium 2021

สร้างภูมิคุ้มกัน ผลักดันเศรษฐกิจไทย

Building a Resilient Thailand

21 ONLINE CONTENT

22 THE KNOWLEDGE

• การลงทุนสีเขียว...ที่ไม่ใช่แค่เรื่องของนักลงทุนโลกสวย

• แบงก์ชาติกับการกักกัน เพื่อการเงินที่ยั่งยืน

30 RELAX @ เวิร์ก

ดร.ทองเปลว กองจันทร์

การขับเคลื่อน “ระบบอาหารและเกษตรยั่งยืน”

34 GLOBAL TREND

ถนนทุกสายมุ่งสู่ ESG

38 INSPIRATION

• แปลง “ขยะ” ให้มีมูลค่า

ด้วยแนวคิดของ อีริช ชูเมอริทส์

• วรวัฒน์ สภาวสุ

Trash Hero กับปฏิบัติการเปลี่ยนโลกด้วยสองมือ

46 เศรษฐกิจติดดิน

Plant-based Meat

กลไกการยกระดับอุตสาหกรรมอาหารสู่ความยั่งยืน

50 FINANCIAL WISDOM

How To มีชีวิตการเงินที่ยั่งยืน

52 BOT PEOPLE

รพท. จัดทัพขับเคลื่อนแนวคิดความยั่งยืน

56 GET TO KNOW

แบงก์ชาติกับการผลิตธนบัตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

60 LIBRARY & ARCHIVES

ความยั่งยืนหลากหลายมิติ

ความเสี่ยงที่สุด ที่มนุษยชาติต้องพบเจอ

ในบรรดาความเสี่ยงมากมายที่สังคมเศรษฐกิจโลก (และไทย) กำลังเผชิญ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ “climate change” นับเป็นความเสี่ยงที่ถูกประเมินไว้สูงสุด ทั้งในแง่ของ “โอกาสที่จะเกิด” และ “ความรุนแรงของผลกระทบ” รายงาน Global Risks Report ของ World Economic Forum พบว่า climate change เป็นความเสี่ยงที่ติด 5 อันดับแรกต่อเนื่องมาอย่างยาวนานตั้งแต่ปี 2553

รายงาน IPCC Climate Change Report ปี 2564 ขององค์การสหประชาชาติ ได้ตอกย้ำถึงความเร่งด่วนของปัญหาดังกล่าว โดยระบุว่าในตอนนี้ โลกร้อนขึ้นกว่า 1 องศาเซลเซียสจากระดับอุณหภูมิช่วงก่อนยุคอุตสาหกรรมแล้ว และหากไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง อุณหภูมิจะแตะ 1.5 องศาเซลเซียส ซึ่งเป็นระดับที่นักวิทยาศาสตร์ชี้ว่าเป็นจุดวิกฤตที่ไม่อาจแก้ไขอะไรได้อีกไม่ถึง 20 ปีข้างหน้า

อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งหมดนี้ เป็นผลมาจากการกระทำของเรา - มนุษย์ - เป็นสำคัญ¹

ภัยพิบัติ น้ำท่วม น้ำแล้ง ความอดอยาก การสูญพันธุ์ครั้งใหญ่ของหลายสายพันธุ์ และการล่มสลายของบางอารยธรรม เหล่านี้คือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นหากปัญหาไม่ได้รับการแก้ไข

ในความกังวลยังมีความหวังอยู่บ้างคือ วิกฤตครั้งนี้ยังมีโอกาสแก้ไข หากเลือกนโยบายที่ถูกต้อง!!

¹ Intergovernmental Panel on Climate Change: Climate Change 2021 “The Physical Science Basis”: https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_SPM.pdf

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

องค์การสหประชาชาติ จัดทำ 17 เป้าหมายเพื่อการพัฒนายั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)
มุ่งหวังเพื่อแก้ปัญหาที่โลกกำลังเผชิญอยู่ คาดหวังว่าจะสำเร็จได้ภายในปี 2573

การพัฒนายั่งยืน : ความหวังและข้อจำกัด

ท่ามกลางความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนายั่งยืน (sustainable development) กลายเป็นประเด็นที่ทั่วโลกให้ความสำคัญมาอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยกว้าง การพัฒนายั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการเติบโตในระยะยาว โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม มากกว่าผลกำไรในรูปตัวเงินในระยะสั้น ภายใต้หลักการนี้ เหล่าบรรดานักคิด นักวิชาการ และผู้กำหนดนโยบาย ต่างพัฒนาความรู้และเครื่องมือ

เชิงนโยบายใหม่ ๆ มารับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้น โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ขององค์การสหประชาชาติจำนวน 17 เป้าหมาย ซึ่งครอบคลุมทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และการปฏิบัติตามความตกลงปารีส (Paris Agreement) ตามกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นจุดหมายสำคัญ

ในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา climate change เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และความตกลงปารีสมีเป้าหมายรูปธรรมสำคัญร่วมกันคือ การรักษาอุณหภูมิเฉลี่ย

ของโลกให้สูงขึ้นไม่เกิน 1.5-2 องศาเซลเซียส จากอุณหภูมิในช่วงก่อนการพัฒนาอุตสาหกรรม ทั้งนี้ หลายประเทศได้แสดงเจตจำนงร่วมกัน ว่าจะปฏิบัติตามเป้าหมายนี้อย่างเคร่งครัด และได้ออกมาประกาศแผนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิจนเป็นศูนย์ (Net Zero Greenhouse Gas Emissions) ภายในช่วงศตวรรษนี้

อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนว่าการกำหนดเป้าหมายที่เข้มข้นขึ้นดังกล่าวจะยังไม่ปรากฏเป็นผลในทางปฏิบัติที่จะทำให้โลกร้อนขึ้นน้อยกว่า 2 องศาเซลเซียสได้²

² UN NDC Synthesis Report: <https://unfccc.int/news/full-ndc-synthesis-report-some-progress-but-still-a-big-concern>

การเงินเพื่อความยั่งยืน : เครื่องมือเสริมพลังการพัฒนาอย่างยั่งยืน

หากเทียบกับภาคเศรษฐกิจจริง (real sectors) ภาคการเงินดูจะไม่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและปัญหาสิ่งแวดล้อมมากนัก เพราะโดยธรรมชาติ ภาคการเงินไม่ได้ใช้ทรัพยากรใด ๆ มากอยู่แล้ว การเรียกร้องให้ภาคการเงินใช้ทรัพยากรอย่าง “คุ้มค่าและยั่งยืน” แบบภาคเศรษฐกิจจริง จึงอาจเป็นการเรียกร้องที่ผิดฝาผิดตัว และแทบไม่ได้ส่งผลกระทบอะไรต่อการลดปัญหาโลกร้อน กระนั้น ก็ไม่ได้หมายความว่าภาคการเงินไม่ต้องมีส่วนในการรับผิดชอบกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนเลย อันที่จริง “การเงินเพื่อความยั่งยืน” กลับมีบทบาทอย่างยิ่ง เพราะศักยภาพที่แท้จริงของภาคการเงินคือการเป็นตัวกลางในการจัดสรรเงินทุนในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางว่าเศรษฐกิจควรดำเนินไปในทิศทางใด ดังนั้น การพัฒนาอย่างยั่งยืนจะเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมไม่ได้เลย หากภาคการเงินไม่มีนโยบายที่จะขับเคลื่อน

เงินทุนไปสู่ภาคเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในระดับสากล กลุ่มผู้กำหนดนโยบายและผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายการเงินได้พัฒนาความร่วมมือและการสนับสนุนประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้อย่างน่าสนใจ โดยอาจแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม

(1) การจัดตั้งองค์กรใหม่ที่ขับเคลื่อนการเงินอย่างยั่งยืนเป็นการเฉพาะ องค์กรที่โดดเด่นคือ Network for Greening the Financial System (NGFS) โดยเครือข่ายธนาคารกลางและผู้กำกับดูแลด้านการเงินทั่วโลกในปี 2560 NGFS มีเป้าหมายในการร่วมกันสร้างระบบการเงินให้สามารถรับมือกับความเสี่ยงด้านโลกร้อนและเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของความตกลงปารีส ปัจจุบัน NGFS มีสมาชิกมากกว่า 83 องค์กร โดยธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเมื่อต้นปี 2562 และได้หารือแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับประเทศสมาชิก

ทั่วโลก เพื่อผลักดันการลดความเสี่ยงด้านโลกร้อนอย่างต่อเนื่อง

(2) ความร่วมมือขององค์กรระหว่างประเทศที่มีบทบาทในการกำกับดูแลภาคการเงิน โดยเพิ่มบทบาทในการดูแลระบบเศรษฐกิจการเงินในประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมด้วย อาทิ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ได้ออกแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกสำหรับแก้ไขปัญหาโลกร้อนเมื่อกลางปี 2564 รวมถึงการผนวกความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เข้าในกระบวนการติดตามและประเมินระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศต่าง ๆ อาทิ โครงการประเมินภาคการเงิน (Financial Sector Assessment Program: FSAP) ด้วย³ นอกจากนี้ ธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ (Bank for International Settlements: BIS) ได้จัดตั้ง Green Bond Fund มูลค่า 2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงปี 2562 - 2564 เพื่อสนับสนุนธนาคารกลางทั่วโลกให้นำเงินไปลงทุนในโครงการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น⁴ อีกส่วนหนึ่งที่น่าสนใจคือ Basel Committee on Banking Supervision⁵ ที่อยู่ระหว่างการศึกษาแนวทางการผนวกเรื่องความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าไปในการประเมินความเสี่ยงทางการเงิน

(3) ความร่วมมือของภาคเอกชน เช่น asset managers ทั่วโลกต่างมุ่งสู่ net zero initiatives หรือการเลือกลงทุนในโครงการที่ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยล่าสุดมีมูลค่าสินทรัพย์ภายใต้การบริหารรวมกันกว่า 43 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ⁶ หรือคิดเป็นประมาณครึ่งหนึ่งของยอดสินทรัพย์ภายใต้การบริหารทั่วโลก

³ IMF Strategy to Help Members Address Climate Change Related Policy Challenges—Priorities, Modes of Delivery, and Budget Implications

⁴ BIS Green Bond Fund for Central Banks: <https://www.bis.org/press/p210125.htm>

⁵ Basel Committee on Banking Supervision คือ คณะกรรมการซึ่งมีหน้าที่กำหนดมาตรฐานและเกณฑ์การกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่กำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ในแต่ละประเทศนำไปใช้

⁶ Net Zero Asset Managers Initiative: <https://www.netzeroassetmanagers.org/>

ประเทศไทยบนเส้นทางเงินเพื่อความยั่งยืน

ภาคการเงินไทยกำลังเดินอยู่บนเส้นทางความยั่งยืนอย่างน่าสนใจ เราได้เห็นการจัดสรรเงินทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านความยั่งยืนมาอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วง 2 - 3 ปีที่ผ่านมา มูลค่าการออก ESG bond (ตราสารหนี้เพื่อความยั่งยืน)⁷ ขยายตัวเกือบปีละ 2 เท่าจากประมาณ 1 หมื่นล้านบาทในปี 2561 เป็น 8 หมื่นล้านบาทในปี 2563 และในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2564 มีมูลค่าการออกไปแล้วกว่า 1 แสนล้านบาท⁸ โดยสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ (สบน.) กระทรวงการคลัง ถือเป็นผู้ออกรายใหญ่ นับเป็นการแสดงจุดยืนครั้งสำคัญในการสร้างสภาพคล่องให้แก่ตลาดพันธบัตร และสนับสนุนการระดมทุนอย่างยั่งยืนของประเทศ

อีกหนึ่งหมวดหมายสำคัญของการเงินเพื่อความยั่งยืนในประเทศไทยคือ การก่อตั้ง “คณะทำงานด้านความยั่งยืนในภาคการเงิน (Working Group on Sustainable Finance)” โดยหน่วยงานกำกับดูแลในภาคการเงิน ประกอบด้วย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และ ธปท. ซึ่งมีเป้าหมายการทำงานร่วมกันเพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินการด้านการเงินเพื่อความยั่งยืนในภาคการเงินไทย และเมื่อเดือนสิงหาคม 2564 ได้ออกแนวทางการพัฒนาภาคการเงินเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Finance Initiatives for Thailand)⁹ ซึ่งได้ระบุแนวทางขับเคลื่อนสำคัญ 5 ข้อ ได้แก่

1. การกำหนดนิยามและจัดหมวดหมู่โครงการหรือกิจกรรมในภาคเศรษฐกิจที่ยั่งยืน และเป็นมาตรฐานเดียวกัน (taxonomy)
2. การเปิดเผยข้อมูลเรื่องสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environmental, social, governance: ESG) ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานสากล
3. การสร้างมาตรการจูงใจ (incentives) เพื่อกระตุ้นให้เกิดตลาดและการลงทุนในผลิตภัณฑ์การเงินเพื่อความยั่งยืน
4. การสร้างสภาพแวดล้อมที่จะเอื้อให้ผู้เล่นในภาคการเงินสามารถใช้ประโยชน์จากเครื่องมือทางการเงินที่ตอบโจทย์ด้านความยั่งยืน
5. การสร้างทรัพยากรบุคคลในภาคการเงินที่มีคุณภาพและมียุทธศาสตร์ความรู้ในการผลักดันงานด้านการเงินเพื่อความยั่งยืนให้เห็นผลเป็นรูปธรรม

⁷ ปร-กบด้วย 1) Green Bond 2) Social Bond 3) Sustainability Bond 4) Sustainability-linked Bond

⁸ ThaiBMA

⁹ Sustainable Finance Initiatives for Thailand: https://www.bot.or.th/Thai/SustainableBanking/Documents/Sustainable_Finance_Initiatives_for_Thailand.pdf

¹⁰ Pillar 2 คือ หลักเกณฑ์ที่ออกมาเพื่อกำหนดบทบาทของสถาบันการเงินและผู้กำกับดูแลในด้านการบริหารความเสี่ยงที่ผิดโดยมีกระบวนการประเมินความเสี่ยงของเงินกองทุนที่สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ ทั้งนี้ ได้เพิ่มการบังคับให้ครอบคลุมสถาบันการเงินทุกแห่ง และกำหนดความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญที่สถาบันการเงินต้องประเมินความเสี่ยงเพิ่มขึ้น ดูรายละเอียดได้ที่ <https://www.bot.or.th/Thai/FPCS/Documents/FPG/2564/ThaiPDF/25640144.pdf>

สปท. กับการสร้างระบบนิเวศ ให้ภาคการเงินไทยเติบโตยั่งยืน

สำหรับภาคธนาคาร สปท. สนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์ผนวกประเด็น ESG ในทุกกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจ โดยที่ผ่านมามีได้ให้ธนาคารพาณิชย์ทำแบบประเมินตนเอง (self-assessment framework) เพื่อประเมินความคืบหน้าการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกำหนดแนวทางการดำเนินกิจการธนาคารอย่างยั่งยืนในด้านการให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบ (Sustainable Banking Guidelines - Responsible Lending) ซึ่งได้ลงนามไปในปี 2562 ผลจากการประเมินจะช่วยให้ธนาคารพาณิชย์ปรับนโยบายและกระบวนการในทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับหลักการ ESG ได้ดียิ่งขึ้น รวมถึงพิจารณาการดำรงเงินกองทุนในส่วน Pillar 2¹⁰ ให้ครอบคลุมประเด็นด้าน ESG ที่อาจจะก่อให้เกิดความเสี่ยงทางการเงินด้วย

นอกจากการดำเนินการภายในของแต่ละธนาคารแล้ว สปท. มุ่งหวังให้หลักการธนาคารเพื่อความยั่งยืน เป็นโครงสร้างสำคัญที่ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งสามารถปฏิบัติได้ จึงอยู่ระหว่างการจัดทำแนวปฏิบัติที่ดี

(good practices) เพื่อให้เกิดการดำเนินการที่สอดคล้องและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

ในระยะต่อไป สปท. และหน่วยงานในภาคการเงินมีแนวทางที่จะสร้างระบบนิเวศที่จะเอื้อให้เศรษฐกิจสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการลดผลกระทบที่จะเกิดจากปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมี “game changer” สำคัญคือการพัฒนามาตรฐานและข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นระบบ เพื่อให้สถาบันการเงินเห็นโอกาสและความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับธุรกิจของตน ซึ่งเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาฐานข้อมูลดังกล่าวทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ปัจจุบันภาคการเงินอยู่ระหว่างการพัฒนา 2 เรื่องสำคัญ คือ (1) taxonomy เพื่อให้ภาคการเงินสามารถจัดสรรเงินทุนไปลงทุนในโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (2) การเปิดเผยข้อมูล (financial disclosure) ของภาคการเงิน โดยเฉพาะข้อมูลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นระบบ ตั้งแต่การกำหนดกลยุทธ์ การประเมินและบริหารความเสี่ยง รวมถึงการมีตัวชี้วัดและเป้าหมายในการดำเนินการที่ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้เกิด

ความโปร่งใส และสื่อสารกับสาธารณะชนได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากการทำงานใกล้ชิดกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคการเงินแล้ว สปท. ได้มีการหารือกับภาครัฐ นักวิชาการ รวมถึงองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ เพื่อบูรณาการการพัฒนาแนวปฏิบัติ รวมถึงเครื่องมือเชิงนโยบายที่ช่วยลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมได้ อาทิ กลไกตลาดที่จะช่วยสะท้อนต้นทุนจากปัญหาสิ่งแวดล้อม (negative externalities) การสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริโภคมีพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้องและโปร่งใสเพื่อกระตุ้นการบริโภคและการลงทุนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ เครื่องมือและมาตรการเชิงนโยบายเหล่านี้มีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เศรษฐกิจไทยเปลี่ยนผ่านไปสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนในอนาคตได้รวดเร็วและราบรื่นมากยิ่งขึ้น

ประเทศไทยได้รับผลกระทบด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างรุนแรงติด 1 ใน 10 ของโลก ไม่เพียงแต่ได้รับผลกระทบโดยตรง อย่างภัยธรรมชาติที่กระทบภาคเกษตรและการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลที่ส่งผลต่อพื้นที่อยู่อาศัยและการทำอุตสาหกรรมเท่านั้น หากแต่ยังได้รับผลกระทบทางอ้อมจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระดับโลกด้วย เช่น มาตรการเก็บภาษีคาร์บอนต่อสินค้านำเข้า (Carbon Border Adjustment Mechanism: CBAM) ของสหภาพยุโรป ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจส่งออกซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ

การปรับตัวและเดินหน้าไปสู่นโยบายการเงินเพื่อความยั่งยืนจึงมีความสำคัญ เพราะยิ่งช้าเท่าไร ต้นทุนต่อทั้งสังคม เศรษฐกิจโลกและสังคมเศรษฐกิจไทย ก็ยิ่งสูงมากขึ้นเท่านั้น

จำนวนภัยพิบัติจากสภาพภูมิอากาศจะเพิ่มขึ้นสามเท่าสำหรับคนรุ่นต่อไป

ความถี่จากภัยพิบัติทางสภาพภูมิอากาศที่พบเจอในหนึ่งช่วงอายุของคนที่เกิดในปี 2563
เปรียบเทียบกับคนที่เกิดในปี 2503

ภัยพิบัติจากสภาพภูมิอากาศเพิ่มขึ้นมากกว่า 3 เท่า

อ้างอิงจากสถานการณ์ (NDC: Nationally Determined Contribution) เป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกต่อประชากรโลก (ตามความตกลงปารีส) อุณหภูมิจะเพิ่มขึ้น 2.7 องศาเซลเซียส/ 4.9 องศาฟาเรนไฮต์ จนถึงปี 2643 ที่มา : www.statista.com

คุณธนพล นุ่มนนท์
รองผู้จัดการ ด้านเสถียรภาพสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

“การธนาคารเพื่อความยั่งยืน” พลังขับเคลื่อนสู่การพัฒนาในระยะยาว

แนวคิดการดำเนินงานด้านความยั่งยืนในภาคการเงินเริ่มตกลึกซึ้งชัดเจนในเวทีการเงินโลกตั้งแต่ปี 2554 จากการจัดตั้ง Network for Greening the Financial System ที่เป็นการรวมกลุ่มของผู้กำกับและตรวจสอบ เพื่อมาดูประเด็นความเสี่ยงด้านการเงินที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สำหรับประเทศไทย เราเริ่มเห็นการดำเนินการของภาคธนาคารในปี 2561 เมื่อครั้งธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ริเริ่มจัดงาน Bangkok Sustainable Banking Forum เป็นครั้งแรก เพื่อนำย้าบทบาทของธนาคารในการส่งเสริมความยั่งยืนในภาคการเงินไทย

มาถึงวันนี้ การดำเนินกิจการธนาคารเพื่อความยั่งยืนของภาคการเงินไทยก้าวหน้าไประดับไหน BOT พระสยาม MAGAZINE ได้รับเกียรติจาก คุณธนพล นุ่มนนท์ รองผู้จัดการ ด้านเสถียรภาพสถาบันการเงิน

และคุณนwor เตชสุวรรณ์ ผู้ช่วยผู้จัดการ สายนโยบายสถาบันการเงิน¹ มาร่วมบอกเล่า ทิศทางและยุทธศาสตร์ของ ธปท. ในการขับเคลื่อนแนวคิด “การธนาคารเพื่อความยั่งยืน” ไปสู่แนวปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

เจตนารมณ์แห่ง “การธนาคารเพื่อความยั่งยืน”

ก่อนทำความเข้าใจว่าการธนาคารเพื่อความยั่งยืนคืออะไร คุณนworมองว่าการรับรู้ถึงเจตนารมณ์และที่มาของแนวคิดจะช่วยสร้างความเข้าใจได้มากขึ้นและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

¹ คำรองตำแหน่งรองผู้จัดการ สายกฤษฎีกาและพัฒนากฎเกณฑ์ ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2564

“ต้องยอมรับว่า การพัฒนาที่ผ่านมาสร้างปัญหาและผลกระทบเชิงลบในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะมิติทางสังคมและสิ่งแวดล้อม จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่นำมาสู่แนวคิด ‘การพัฒนาที่ยั่งยืน’ ซึ่งเน้นการพัฒนาเชิงคุณภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบในระยะยาวและผลประโยชน์โดยรวมของสาธารณชน รวมทั้งให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ระยะยาวมากกว่าระยะสั้น โดยกรอบการดำเนินธุรกิจที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้แก่ ESG หรือ การดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม (Environmental) สังคม (Social) และธรรมาภิบาล (Governance)”

ความสนใจในเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีมากขึ้นเป็นลำดับ ปัจจุบันแนวคิดนี้เป็นสิ่งที่สังคมยุคใหม่ให้ความสำคัญและเป็นที่ยอมรับในภาคธุรกิจทั่วโลก โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในทุก ๆ มิติ ลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ในฐานะที่สถาบันการเงินเป็นผู้จัดสรรเงินทุนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ จึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นได้จริงต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว

“การธนาคารเพื่อความยั่งยืนเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งเน้นการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงผลประโยชน์ในระยะยาวต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และมีธรรมาภิบาลที่ดี ซึ่งจะช่วยให้อุตสาหกรรมมีการเติบโตอย่างยั่งยืน ต้องยอมรับว่าการทำเรื่องนี้มีความท้าทายอยู่มาก โดยเฉพาะเรื่องของความเข้าใจ การตระหนักรู้ และการให้ความสำคัญของสถาบันการเงิน แต่นักนำยีนส์ที่มีธนาคารไทยนำแนวคิดนี้มาใช้ในการดำเนินธุรกิจด้วยตัวเองมาระยะหนึ่งแล้ว จนมีบางธนาคารได้รับเลือกให้เข้าไปอยู่ในดัชนี Dow Jones Sustainability Indices (DJSI) ซึ่งเป็นดัชนีหลักทรัพย์สินในการจัดอันดับบริษัทที่น่าแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินธุรกิจจนสามารถจับต้องได้”

เริ่มจากสร้างความตระหนักรู้สู่แนวปฏิบัติ

เช่นเดียวกับคุณธนดลที่มองว่า ความท้าทายในการขับเคลื่อนแนวคิดการธนาคารเพื่อความยั่งยืน คือการสร้างความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของแนวคิดนี้ให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับภาคการเงิน โดยเฉพาะสถาบันการเงิน

“แก่นของความยั่งยืนคือการมุ่งตอบใจห้ความยั่งยืนระยะยาว แต่พอพูดว่า ‘ระยะยาว’ คนมักคิดว่าความเสี่ยงด้าน ESG อีกนานกว่าจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจ ซึ่งต้องย้ำว่า สถาบันการเงินไม่ควรละเลยหรือมองข้ามความเสี่ยง ESG และภายในองค์กรเองก็ต้องคำนึงถึงเรื่องความยั่งยืนอย่างจริงจัง เพราะผลกระทบจากเรื่องเหล่านี้มาเร็วและแรงกว่าที่คิด”

คุณธนดลยกตัวอย่างความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมผ่านสถานการณ์ในข่าวโลกเหนือที่งานวิจัยพบว่า ทะเลน้ำแข็งในมหาสมุทรอาร์กติกละลายโดยเฉลี่ย 70,000 ตารางกิโลเมตรต่อปี และจะไม่พื้นที่น้ำแข็งเหลือเลยในปี 2580 หรือไม่ถึง 16 ปีข้างหน้า อันเป็นผลจากฝีมือมนุษย์ที่ทำให้เกิดภาวะโลกรวน (climate change) จากการผลิตและการบริโภคที่ไม่คำนึงถึงความยั่งยืน

รพท. ได้กำหนดเรื่องการธนาคารเพื่อความยั่งยืน เป็นหนึ่งในทิศทางของแผนยุทธศาสตร์ ปี 2563 - 2565 เพื่อผลักดันให้สถาบันการเงินตระหนักในเรื่องนี้มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยที่ผ่านมา รพท. ได้จัด Bangkok Sustainable Banking Forum 2018 เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์ของการดำเนินธุรกิจภายใต้แนวคิดนี้ให้กับกรรมการและผู้บริหารระดับสูงของสถาบันการเงิน เพื่อจะได้นำไปผลักดันให้เกิดเป็นนโยบายหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ตลอดจนส่งเสริมการปลูกฝังเรื่องนี้ให้กลายเป็นวัฒนธรรมองค์กร

“ในงาน Bangkok Sustainable Banking Forum 2019 รพท. ร่วมกับสถาบันการเงิน ผลักดันข้อตกลงความร่วมมือในการกำหนด

แนวทางการดำเนินกิจการธนาคารอย่างยั่งยืนในด้านการให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบ (Responsible Lending) โดยนำกรอบ ESG มาใช้ในการพิจารณาสินเชื่อ เช่น ให้ความสำคัญกับการปล่อยสินเชื่อให้โครงการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดจากการปล่อยสินเชื่อ และลดผลกระทบต่อชื่อเสียงของธนาคาร”

ไม่เพียงเท่านั้น อีกกระบวนการที่สำคัญมากไม่แพ้กัน ได้แก่ การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายและปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับกรอบและการเปิดเผยข้อมูลด้าน ESG อย่างโปร่งใสเพื่อให้สาธารณชนรับทราบความมุ่งมั่นของสถาบันการเงินในการดำเนินกิจการธนาคารเพื่อความยั่งยืน

Sustainable Banking ในภาคการเงินไทยวันนี้

คุณนอกรกล่าวว่า ในปัจจุบันความพยายามผลักดันการธนาคารเพื่อความยั่งยืนสู่ระบบการเงินไทยถือว่ามีความก้าวหน้าอย่างมาก สถาบันการเงินหลายแห่งกำหนดกลยุทธ์โดยคำนึงถึงประเด็นด้าน ESG ขณะที่บางแห่งก็มีการตั้งคณะกรรมการด้านความยั่งยืนขึ้นมาเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดผลเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ยังมีกรณีเรื่องความยั่งยืนไปเป็นเครื่องมือในการประเมินสินเชื่อตามหลักการของ Responsible Lending และมีการเปิดเผยข้อมูลด้าน ESG ตามมาตรฐานสากล

“สิ่งที่เป็นรูปธรรมที่ รพท. กับสถาบันการเงินร่วมกันผลักดันภายใต้กรอบการธนาคารเพื่อความยั่งยืนมีหลายเรื่อง โดยช่วงต้น เราอาจเน้นด้านสังคมกับธรรมาภิบาลค่อนข้างเยอะ อย่างการให้บริการลูกค้าอย่างเป็นธรรม (Market Conduct) เช่น การดูแลเรื่องค่าธรรมเนียมและอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อรายย่อยบางประเภท นอกจากนี้ ก็มีคลินิกแก้หนี้ ที่ช่วยเหลือหนี้แก้ปัญหาหนี้สินเพื่อให้ใช้ชีวิตต่อไปได้ ส่วนเรื่องธรรมาภิบาล รพท. ให้ความสำคัญ

คุณนอระ เดชสุวรรณ
ผู้อำนวยการ สายนโยบายสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

กับคุณสมบัติและจริยธรรมของผู้บริหารสถาบันการเงินมาโดยตลอด”

คุณนอระมองว่า การธนาคารเพื่อความยั่งยืนในภาคการเงินไทยมีความก้าวหน้าที่ชัดเจน โดยเฉพาะการให้บริการลูกค้าอย่างเป็นธรรม ถือว่ามีพัฒนาการที่จับต้องได้นับจากวันที่ ธปท. ออกประกาศเกี่ยวกับเรื่องนี้เมื่อ 3 ปีที่แล้วมาถึงวันนี้ ธนาคารไทยหลายแห่งให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เสมือนเป็นวัฒนธรรมของธนาคาร เนื่องจากกรอบแนวปฏิบัติเรื่อง Market Conduct สามารถตอบโจทย์การเติบโตอย่างยั่งยืนของธนาคารด้วย

“ถ้าธนาคารดูแลลูกค้าหรือลูกหนี้อย่างเป็นธรรม สิ่งที่จะได้รับก็คือ ธนาคารจะมีการเติบโตที่มีความมั่นคงและยั่งยืน เพราะลูกหนี้หรือลูกค้าย่อมมีความเชื่อมั่นในระบบสถาบันการเงิน ว่าเขาจะได้รับการดูแลอย่างเป็นธรรม ช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ผมเห็นชัดเจนว่าสถาบันการเงินไทยร่วมมือกันตอบโจทย์เรื่อง Market Conduct ค่อนข้างดี แต่ก็ต้องยอมรับ

ว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ต้องทำต่อเนื่องและพัฒนาปรับปรุงตลอดเวลา จึงเป็นเรื่องที่ ธปท. และสถาบันการเงินต้องร่วมมือกันดูแล”

ทั้ง 2 ท่านเห็นตรงกันว่า ความยั่งยืนในมิติด้านสิ่งแวดล้อมเป็นโจทย์สำคัญที่ภาคการเงินไทยต้องร่วมกันคิดและร่วมมือกันทำ เพื่อให้เกิดพัฒนาการความก้าวหน้าอย่างเป็นรูปธรรม

“เรื่อง sustainable banking ในมิติสิ่งแวดล้อมจะเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ของสมาคมธนาคารไทยในอีก 5 ปีข้างหน้า ส่วน ธปท. ได้ผนวกเรื่อง climate change เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่เราจะให้ความสำคัญในช่วง 3 ปีต่อจากนี้ แต่ถ้าเพียงแค่พูดว่าสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญและกระตุ้นให้สถาบันการเงินทำ ธปท. ไม่ทำให้เห็นเป็นรูปธรรม ย่อมไม่สร้างความตระหนักถึงความสำคัญอย่างแท้จริง ดังนั้น ธปท. ต้องทำให้เป็นตัวอย่างว่าในฐานะผู้กำกับดูแล ได้มีการดำเนินการภายในองค์กร เพื่อมุ่งสู่ความยั่งยืน

ในมิติด้านสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน ยกตัวอย่างกิจการผลิตธนบัตร ที่เรามีการปรับกระบวนการผลิตที่ช่วยลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกลง” คุณนอระกล่าว

สร้างเสริมระบบนิเวศ สู่ Sustainable Banking

คุณนอระเล่าว่า ความยั่งยืนในมิติด้านสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องเร่งด่วน ธปท. จึงได้ร่วมกับสถาบันการเงินวางแผนทางสร้างระบบนิเวศที่จะช่วยให้ภาคการเงินและเศรษฐกิจไทยปรับตัวไปในทิศทางที่ยั่งยืนมากขึ้น เช่น การกำหนดนิยามและจัดหมวดหมู่กิจกรรมในภาคเศรษฐกิจที่ยั่งยืนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน (taxonomy) เพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันการเงินนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบโจทย์เป้าหมายด้านความยั่งยืน

“ภาคการเงินจะเป็นตัวขับเคลื่อนให้ภาคธุรกิจปรับตัวไปสู่ความยั่งยืนเพิ่มมากขึ้น เราอยากเห็นภาคธุรกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

และสังคม สถาบันการเงินต้องให้ความสำคัญ ด้วยการเข้าไปสนับสนุนเงินทุนให้ธุรกิจกลุ่มนี้มากขึ้น ขณะที่ภาคธุรกิจที่อยู่ระหว่างการปรับตัว ธปท. คงไม่กำหนดให้สถาบันการเงินหยุดให้สินเชื่อเลย แต่ต้องเป็นการให้โดยมีเงื่อนไขที่จะเปลี่ยนแปลงการทำธุรกิจ โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและสังคมมากขึ้น ซึ่งสถาบันการเงินอาจมีแรงจูงใจหรือกลไกสนับสนุน แต่จะทำสิ่งเหล่านั้นได้ ธปท. ก็ต้องกลับมาปรับปรุงกฎเกณฑ์ในการกำกับดูแล เพื่อเอื้อให้สถาบันการเงินสามารถปล่อยสินเชื่อที่คำนึงถึงความยั่งยืนได้”

คุณธนดลกล่าวว่า ด้วยสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้สถาบันการเงินต้องเผชิญความเสี่ยงรูปแบบใหม่ ๆ อาทิ ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี ด้านกฎหมายและการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ รวมถึงความเสี่ยงด้าน ESG ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงินเป็นไปอย่างยั่งยืน ธปท. จึงมีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุน โดยอ้างอิงหลักเกณฑ์ Basel III Pillar 2² เพื่อให้สถาบันการเงินสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงและความเพียงพอของเงินกองทุนได้อย่างคล่องตัว มีความยืดหยุ่นมากขึ้น และที่สำคัญครอบคลุมความเสี่ยงใหม่ ๆ ได้ดีขึ้น

“หลักเกณฑ์การกำกับดูแลเงินกองทุน Pillar 2 จะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2565 โดยมีการระบุความเสี่ยงด้าน ESG เป็นสิ่งที่สถาบันการเงินต้องมีแนวทางที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมว่า องค์กรประเมินความเสี่ยงเหล่านั้นอย่างไร และจะบริหารจัดการเช่นไร”

ดังนั้น หัวใจสำคัญในการบริหารจัดการความเสี่ยงด้าน ESG คือ การสร้างวัฒนธรรมการบริหารความเสี่ยงที่ดีให้องค์กร (risk culture) โดยสถาบันการเงินตระหนักถึงความสำคัญ

“

เรื่อง sustainable banking ในมิติสิ่งแวดล้อมจะเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ของสมาคมธนาคารไทยในอีก 5 ปีข้างหน้า ส่วน ธปท. ได้ผนวกเรื่อง climate change เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่ரசจะให้ความสำคัญในช่วง 3 ปีต่อจากนี้”

และประโยชน์ของการดำเนินธุรกิจภายใต้กรอบ ESG นอกจากนั้น สิ่งสำคัญคือการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อหาแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม และการปรับลดกฎเกณฑ์เพื่อลดภาระให้สถาบันการเงิน ตลอดจนสร้างระบบนิเวศที่สนับสนุนให้เกิดการดำเนินกิจการธนาคารอย่างยั่งยืน

Sustainable Banking กับความท้าทายยุคดิจิทัล

“เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย ในมุมมองของโอกาส ผมมองว่าเป็นการเปิดโอกาสให้สถาบันการเงินเข้าถึงและได้ใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากขึ้น เพื่อใช้ในการวิเคราะห์สินเชื่อให้เป็นไปตามกรอบ Responsible Lending และครอบคลุมความเสี่ยงด้าน ESG แต่โลกดิจิทัลก็พาความเสี่ยงใหม่ ๆ เข้ามา ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง cybersecurity หรือการใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การดูแลเรื่องการนำข้อมูลดิจิทัลไปใช้ให้ถูกจุดจึงถือเป็นหัวใจสำคัญ”

สำหรับคุณนwor มองว่านวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมีประโยชน์อย่างมากต่อ

สังคมและเศรษฐกิจ ในแง่ของการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการเงินของลูกค้า โดยเฉพาะลูกค้าฐานรากหรือผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นทางไกล ขณะเดียวกัน ก็มีเทคโนโลยีใหม่ ๆ มากมายที่เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมให้กับภาคอุตสาหกรรม เช่น ปัญหาน้ำเสีย ซึ่งยุทธศาสตร์ของ ธปท. ในปี 2565 จะให้ความสำคัญกับทั้งเรื่องดิจิทัลและความยั่งยืนควบคู่กันไป

สุดท้ายนี้ คุณธนดลฝากไว้ว่า เรื่องของความยั่งยืนเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งหัวใจแห่งความสำเร็จในการสร้างธนาคารเพื่อความยั่งยืนได้แก่ การทำให้ประเด็นนี้กลายเป็นนโยบายระดับประเทศ ส่งเสริมผลักดันให้ทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนประเด็นนี้ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

“หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อน sustainable banking คือต้องทำเป็นองค์ภาพพเดียวกันทุกภาคส่วนต้องร่วมมือทำไปพร้อมกัน โดยเฉพาะมิติด้านสิ่งแวดล้อม เพราะเกิดจากการกระทำของมนุษย์ทุกคน ดังนั้น ทุกคนและทุกภาคส่วนต้องลงมือทำเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ขณะที่ภาครัฐและหน่วยงานกำกับดูแลมีหน้าที่สนับสนุน ธปท. ในฐานะผู้กำกับดูแลภาคการเงิน จะเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนด้วยการประสานกับทุกภาคส่วน ในการสร้างความยั่งยืนในระบบเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรม” คุณนworทิ้งท้าย

² Basel III Pillar 2 คือ หลักเกณฑ์ที่ออกมาเพื่อกำหนดบทบาทของสถาบันการเงินและผู้ที่กำกับดูแลในการบริหารความเสี่ยงที่ดีโดยมีกระบวนการประเมินความเสี่ยงของเงินกองทุนที่สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่มีอยู่ ทั้งนี้ ได้เพิกข้มการบังคับให้ครอบคลุมสถาบันการเงินทุกแห่ง และกำหนดความเสี่ยงที่มีสำคัญที่สถาบันการเงินต้องประเมินความเสี่ยงเพิ่มขึ้น ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ <https://www.bot.or.th/Thai/FIPCS/Documents/FPG/2564/ThaiPDF/25640144.pdf>

สร้างภูมิคุ้มกัน พลักดันเศรษฐกิจไทย

เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2564 ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้จัดงานสัมมนาวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย ประจำปี 2564 หรือ BOT Symposium 2021 ขึ้น ภายใต้หัวข้อ “สร้างภูมิคุ้มกัน พลักดันเศรษฐกิจไทย” นอกจากจะมีการนำเสนอผลการศึกษาน่าสนใจในมิติต่าง ๆ จากนักวิชาการแล้ว ผู้ว่าการ ธปท. ดร.เศรษฐพุฒิ สุทธิวาทนฤพุฒิ ยังได้กล่าวถึงมุมมองต่อความท้าทายจากวิกฤต และแนวคิดในการเพิ่มขีดความสามารถของเศรษฐกิจไทย เราจึงขอนำคำกล่าวบางส่วนมาฝากผู้อ่าน

ช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อเศรษฐกิจไทย

ปี 2564 เป็นปีที่มีความท้าทายยิ่ง ไม่เพียงแต่เรากำลังเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจที่รุนแรงจากการแพร่ระบาดของโควิด 19 แต่ประเทศไทยยังอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในบริบทโลกใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม ทั้งพัฒนาการทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด การเข้าสู่สังคมสูงวัย การปรับเปลี่ยนของภูมิรัฐศาสตร์โลก และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ความท้าทายเหล่านี้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

รุนแรง และซ้ำเติมความเปราะบางที่สั่งสมอยู่ในเศรษฐกิจและสังคมไทยมานาน ดังนั้นหากประเทศไทยจะก้าวต่อไปในอนาคตอย่างมั่นคง ยั่งยืน และมีเสถียรภาพภายใต้ความเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอน (resiliency) เราจำเป็นต้องมี “ภูมิคุ้มกัน”

ในอดีตที่ผ่านมา เสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจมักถูกกล่าวถึงในมิติของความยั่งยืนทางการเงิน ความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน และความเข้มแข็งของดุลการชำระเงิน ซึ่งถือได้ว่าประเทศไทยมีเสถียรภาพใน

มิติต่าง ๆ เหล่านี้ในระดับที่ค่อนข้างดี

อย่างไรก็ตาม ภายใต้ภาพเศรษฐกิจที่ดูมั่นคงนั้น เศรษฐกิจไทยกลับไม่ resilient และมีความเปราะบางมาก สิ่งที่เราากำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ตอกย้ำว่า นิยามของ “เสถียรภาพ” จะต้องเปลี่ยนไป ต้องมองในมุมที่กว้างขึ้น และครอบคลุมถึงปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่นับวันจะมีความสำคัญและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมากขึ้นเรื่อย ๆ

ความสามารถในการ หลีกเลี่ยง - รับมือ - ปรับตัว

เศรษฐกิจไทยจะ resilient ได้อย่างไร ในบริบทโลกใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอนสูง? คำตอบคือต้องมีลักษณะที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือ (1) ความสามารถในการหลีกเลี่ยงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (2) ความสามารถในการรับมือกับผลกระทบที่เกิดขึ้น และ (3) ความสามารถในการฟื้นตัวจากผลกระทบดังกล่าว

ประการที่หนึ่ง เศรษฐกิจไทยมีความสามารถในการหลีกเลี่ยงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ค่อนข้างจำกัด โครงสร้างเศรษฐกิจไทยไม่มีการกระจายความเสี่ยงที่เพียงพอ ต้องพึ่งพาต่างประเทศอยู่มากในแทบทุกมิติ ทั้งการส่งออก การท่องเที่ยว และเทคโนโลยี รวมถึงการพึ่งพาแรงงานต่างชาติที่มากขึ้นเรื่อย ๆ จากภาวะสังคมสูงวัย เศรษฐกิจไทยจึงหลีกเลี่ยงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและการเมืองโลกได้ยาก

นอกจากปัจจัยทางเศรษฐกิจแล้ว ไทยยังเผชิญกับความเสี่ยงในด้านอื่น ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สถานการณ์ที่เรากำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้รุนแรงแบบที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน เมื่อเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) ได้ออกรายงานคาดการณ์ว่า อุณหภูมิพื้นผิวโลกมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น แม้ว่าประชาคมโลกจะพยายามลดก๊าซเรือนกระจกลงบ้างแล้วก็ตาม

ดัชนีความเสี่ยง Global Climate Risk Index 2021 ของ German Watch จัดให้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 9 จากกว่า 180 ประเทศทั่วโลก ด้วยสภาพอากาศแบบสุดขั้ว อุณหภูมิที่สูงขึ้น และความผันผวนของปริมาณน้ำฝน ได้ซ้ำเติมความเปราะบางของระบบเศรษฐกิจไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคเกษตร ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีการจ้างงานจำนวนมาก เป็นต้นน้ำของอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่สำคัญ และยังเป็นแหล่งความมั่นคงทางอาหารของไทยอีกด้วย

ความพยายามในการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาแล้ว ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานสินค้า นโยบายการลงทุน และนโยบายการค้าระหว่างประเทศ เช่น การออกแผนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของยุโรป รวมถึงการออกมาตรการปรับคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (Carbon Border Adjustment Mechanism: CBAM) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการผลิตและส่งออกสินค้าของไทยอย่างรวดเร็ว โดยมาตรการ CBAM จะเริ่มมีผลบังคับใช้ในปี 2566 นี้

ประการที่สอง เศรษฐกิจไทยยังมีขีดความสามารถที่จำกัดในการรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ คือ (1) การเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ช่วยให้ครัวเรือนและธุรกิจมีสภาพคล่อง หรือสายป่านที่ยาวเพียงพอให้อยู่รอดจนผ่านพ้นวิกฤต และ (2) ความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เช่น การปรับเปลี่ยนอาชีพของแรงงาน และการปรับวิถีการผลิตและการตลาดของธุรกิจ

สาเหตุที่เศรษฐกิจไทยรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้ค่อนข้างจำกัด ก็เพราะโครงสร้างเศรษฐกิจมีความเหลื่อมล้ำสูงและมีภาคเศรษฐกิจนอกระบบใหญ่ ซึ่งกลุ่มเปราะบางในระบบเศรษฐกิจ อาทิ ครัวเรือนยากจน แรงงานที่เพิ่งเรียนจบ แรงงานอิสระที่ได้ค่าจ้างเป็นรายวัน และธุรกิจ SMEs ที่มีจำนวนมากและมักอยู่นอกระบบ ไม่สามารถรับมือและปรับตัวต่อภาวะวิกฤตและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้

กลุ่มเปราะบางเหล่านี้มักมีสายป่านทางการเงินที่สั้น เนื่องจาก (1) มีเงินออมที่ไม่เพียงพอ (2) กู้ยืมเงินได้ยาก (3) ไม่สามารถพึ่งพาความช่วยเหลือจากเครือข่ายทางสังคมเนื่องจากคนอื่น ๆ อาจประสบปัญหาทางการเงินเช่นกัน และ (4) ไม่ได้รับการชดเชยช่วยเหลือ และเยียวยาจากภาครัฐอย่างรวดเร็วและเพียงพอเพราะอยู่นอกระบบ ยิ่งไปกว่านั้น กลุ่มเปราะบางเหล่านี้มีข้อจำกัดด้านทักษะและเทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับการปรับตัว รวมถึงทางเลือกในการปรับเปลี่ยนวิถีการทำงานอีกด้วย

ความสามารถในการรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างขึ้นกับปัจจัยทางสังคม โดยเฉพาะ “ความสมานฉันท์” ซึ่งช่วยเสริมสร้างความสามารถผ่านกลไกใน 2 ระดับ คือ

(1) ระดับชุมชน ความไว้น้ำใจระหว่างกันเป็นรากฐานของเครือข่ายทางสังคม จากงานวิจัยในหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงไทย พบว่าเครือข่ายทางสังคมมีบทบาทในการช่วยครัวเรือนและธุรกิจรับมือกับผลกระทบต่าง ๆ ผ่านความถ้อยทีถ้อยอาศัยในหลายด้าน ทั้งเงินทุน แรงงาน และการถ่ายทอดเทคโนโลยี

(2) ระดับประเทศ สังคมที่ผู้คนยอมรับและเคารพความแตกต่างของกันและกัน เชื่อใจ และประนีประนอมกันได้บนพื้นฐานของเหตุผล จะสามารถสร้างฉันทามติในการดำเนินนโยบายสาธารณะ การสร้างโครงสร้างพื้นฐานสำคัญเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและภัยพิบัติต่าง ๆ รวมถึงการออกมาตรการทางเศรษฐกิจและสังคมที่ช่วยเหลือเยียวยาผู้ประสบภัย อันเป็นกลไกสำคัญในการทำให้ประเทศ resilient ต่อความท้าทายที่จะเกิดขึ้น

หลายปีที่ผ่านมา ความแตกต่างทางความคิดในสังคมไทยนำไปสู่ความขัดแย้งที่ฝังลึก สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก World Values Survey ตั้งแต่ปี 2551 จนถึงปัจจุบันที่พบว่า ดัชนีวัดความไว้น้ำใจใจกันของคนในสังคมไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งความไม่ไว้น้ำใจนั้นบั่นทอนกลไกในการสร้าง resiliency ของระบบเศรษฐกิจไทย

ประการสุดท้าย เศรษฐกิจไทยยังมีขีดความสามารถในการฟื้นตัวจากผลกระทบต่าง ๆ ที่จำกัด การที่ครัวเรือนและธุรกิจในกลุ่มเปราะบางมักได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างรุนแรง รายได้ที่ขาดหายไปก่อให้เกิด “แผลเป็น” ทางเศรษฐกิจที่ทำให้การฟื้นตัวของครัวเรือนและธุรกิจเหล่านี้ใช้เวลานาน และเหนียวรั้งการฟื้นตัวของระบบเศรษฐกิจโดยรวม แผลเป็นทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ สินทรัพย์ของครัวเรือนและธุรกิจ รวมถึงทักษะของแรงงานที่ลดลง ในขณะที่หนี้สินพอกพูนขึ้นจนเกิดภาวะหนี้สินล้นพ้นตัว ทำให้ครัวเรือนและธุรกิจมีความสามารถในการบริโภคและการลงทุนที่ต่ำ การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจจึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว

การที่กลุ่มเปราะบางได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ยิ่งซ้ำเติมปัญหาความเหลื่อมล้ำ และตอกย้ำความไร้ความมั่นคงให้ลึกลง สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคมไทย มีความน่ากังวลตั้งแต่ก่อนวิกฤตโควิด 19 และมีแนวโน้มที่จะรุนแรงมากขึ้นจากการฟื้นตัวที่ไม่เท่าเทียมกัน กลุ่มเปราะบางได้รับผลกระทบมากกว่า แต่มีความสามารถในการฟื้นตัวน้อยกว่ากลุ่มอื่น ความเสี่ยงที่จะเกิดความตึงเครียดทางสังคมจึงมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นอีกในอนาคต

เพิ่มขีดความสามารถให้เศรษฐกิจ พร้อมรับมือความท้าทาย

ในครั้งนี้ ดร.เศรษฐพุฒิยังได้เสนอแนวทาง 7 ข้อ ที่จะทำให้เศรษฐกิจไทย resilient ต่อความท้าทายในอนาคต คือ

1. ต้องมีการบริหารความเสี่ยงภาพรวมของประเทศที่ดี มีการบูรณาการของข้อมูลและองค์ความรู้ และมีภาววิเคราะห์จากทัศนที่พิจารณาถึงสถานการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นต่ำ แต่สร้างความเสียหายสูง โดยทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันเพื่อให้ข้อมูล องค์ความรู้ และมุมมองครบถ้วนรอบด้าน โดยภาครัฐอาจทำหน้าที่ประสานงาน หรือจัดหาแพลตฟอร์มในการดำเนินการ

2. ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้พร้อมรับมือความท้าทายในอนาคต เช่น การปรับเปลี่ยนไปสู่เศรษฐกิจสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ resilient ต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศรวมถึงความท้าทายในด้านอื่น ๆ ทั้งเทคโนโลยีสังคมสูงวัย และภูมิรัฐศาสตร์โลก โดยภาครัฐมีบทบาทในการออกนโยบายสร้างแรงจูงใจให้ธุรกิจและครัวเรือนปรับพฤติกรรมการผลิตและบริโภคไปในทิศทางที่มั่นคงและยั่งยืนขึ้น

3. ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยทั้งในเชิงอุตสาหกรรมและในเชิงพื้นที่เพื่อกระจายความเสี่ยงให้ดีขึ้น ลดการพึ่งพาภาค

อุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่งมากเกินไป และเพิ่มการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค โดยเน้นบทบาทของภาคเอกชนเป็นหลัก ส่วนภาครัฐมีบทบาทในการชี้ทิศทางและสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนลงทุนในกิจกรรม และพื้นที่เป้าหมาย รวมถึงจัดหาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น

4. ปรับปรุงโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ ให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ยังอยู่นอกระบบ เข้ามาอยู่ในระบบมากขึ้น เพื่อสร้าง ความเป็นธรรมในระบบเศรษฐกิจ แรงงาน และ ธุรกิจต่าง ๆ สามารถได้รับความช่วยเหลือ อย่างทั่วถึงที่ในยามวิกฤต โดยภาครัฐมีบทบาท สำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้แรงงานและ ธุรกิจเข้ามาอยู่ในระบบ

5. ลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรม ในสังคมอย่างจริงจัง โดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำ เชิงโอกาส ทั้งด้านการเข้าถึงความจำเป็น ขั้นพื้นฐาน การศึกษา การประกอบอาชีพ การแข่งขันทางธุรกิจ และกระบวนการยุติธรรม ซึ่งภาครัฐมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการกำกับ ดูแล ไม่ให้มีการเอารัดเอาเปรียบ รวมถึง ไม่สร้างและบังคับใช้กฎเกณฑ์ที่ไม่เป็นธรรม

6. สร้างโครงข่ายความคุ้มครองใน ทุกระดับเพื่อให้ครัวเรือนและธุรกิจอยู่รอด ได้ในยามวิกฤต ตั้งแต่ความสามารถในการ ช่วยเหลือและพึ่งพาตนเอง เครือข่ายทางสังคม เครือข่ายระหว่างผู้ผลิตในห่วงโซ่อุปทาน และ ระบบการเงินที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นบทบาท การดำเนินการของภาคเอกชนเพื่อสร้างความ ยั่งยืนของระบบ ส่วนความช่วยเหลือเยียวยา โดยตรงจากภาครัฐที่ก่อให้เกิดภาระทาง การคลังในอนาคต และปัญหา moral hazard ควรจำกัดอยู่ในเฉพาะสถานการณ์ที่กลไก ตลาดทำงานไม่ได้

7. ลดการเกิดแผลเป็นทางเศรษฐกิจ ในยามวิกฤต เพื่อให้ครัวเรือนและธุรกิจ สามารถฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว เช่น ฝึกทักษะ แรงงานเพื่อรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะ เปลี่ยนไป สร้างกระบวนการปรับโครงสร้างหนี้

กระบวนการใกล้เคียงนี้ และกระบวนการ ล้มละลายที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

แนวทางดังกล่าวนี้ ต้องอาศัยความร่วมมือ จากทุกภาคส่วน ซึ่ง ธปท. ก็มีบทบาทในการ ส่งเสริมให้เศรษฐกิจไทย resilient ต่อความ ท้าทายต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน ทั้งด้านเศรษฐกิจที่ ธปท. ดำเนินนโยบายรักษาเสถียรภาพทาง การเงินและระบบการเงิน เพื่อช่วยให้เรา หลีกเลี่ยงหรือลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ด้านสังคม ธปท. มีแนวทางในการพัฒนาระบบการเงินและ ส่งเสริมความเข้าใจทางการเงินให้ครัวเรือน และธุรกิจไทยสามารถเข้าถึงบริการทางการเงิน ได้มากขึ้น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางโอกาส

และความขัดแย้งทางสังคมที่อาจเกิดขึ้น และ ด้านสิ่งแวดล้อม ธปท. มีแนวทางที่จะสร้าง ระบบนิเวศที่จะช่วยให้เศรษฐกิจไทยปรับตัว ไปในทิศทางที่ยั่งยืนมากขึ้น เช่น การเปิดเผย ข้อมูลเรื่องการดำเนินการด้านความยั่งยืน และการ กำหนดนิยามและจัดหมวดหมู่กิจกรรมในภาค เศรษฐกิจที่ยั่งยืนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

“ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานสัมมนาวิชาการ ประจำปีนี้จะสร้างความตระหนักรู้ และ จุดประกายความคิดให้พวกเราทุกคนได้เห็น แนวทางปฏิบัติที่จะนำไปขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ให้ก้าวต่อไปอย่างมั่นคง และคนไทยมี ความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืน” ผู้ว่าฯ ธปท. กล่าวทิ้งท้าย 🌱

BOT SYMPOSIUM 2021

สร้างภูมิคุ้มกัน พลักดันเศรษฐกิจไทย BUILDING A RESILIENT THAILAND

งานสัมมนาวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ประจำปี 2564 จัดขึ้นภายใต้ธีม “สร้างภูมิคุ้มกัน พลักดันเศรษฐกิจไทย (Building a Resilient Thailand)” เพื่อชี้ประเด็นสำคัญที่โลกกำลังเผชิญอยู่ ทั้งความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและคาดการณ์ได้ยาก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเข้าสู่สังคมสูงวัย ภูมิรัฐศาสตร์โลกใหม่ พัฒนาการทางสังคม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และโรคอุบัติใหม่ กำลังพลักดันภูมิทัศน์ทางเศรษฐกิจและสังคมทั่วโลก เป็นทั้งความท้าทายและโอกาสในการพัฒนาประเทศไทย

โครงสร้างเศรษฐกิจสังคมไทย : ความเปราะบางท่ามกลาง ความเปลี่ยนแปลง

ประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในบริบทโลกใหม่ที่ไม่เหมือนเดิม เศรษฐกิจและสังคมไทยจำเป็นต้องมี “ภูมิคุ้มกัน” เพื่อให้ประเทศก้าวไปสู่อนาคตอย่างมั่นคงและยั่งยืน งานวิจัยนี้นำเสนอ 5 ความเปลี่ยนแปลงสำคัญที่กำลังเกิดขึ้น รวมถึงความเปราะบางของเศรษฐกิจสังคมไทยต่อความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้

ประการแรก เศรษฐกิจไทยเปราะบาง ต่อความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ โดยเฉพาะ การพึ่งพาต่างประเทศในระดับสูง ตัวอย่าง ที่เห็นได้ชัดคือ ความเปราะบางจากการ พึ่งพิงเงินและสหรัฐอเมริกาในหลายด้าน อาทิ การส่งออกที่มีมูลค่ารวมกันเกือบ 1 ใน 3 ของการส่งออกทั้งหมด การท่องเที่ยวที่พึ่งพิง นักท่องเที่ยวจีนสูงถึง 28% ของนักท่องเที่ยว ทั้งหมด

ประการที่สอง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ที่หากปรับตัวไม่ทัน อาจทำให้ไทยตกขบวน รถไฟได้ โดยคณะผู้วิจัยยกตัวอย่างความ เปราะบางของโครงสร้างการส่งออกไทย ที่พบว่ามูลค่าเพิ่มที่ไทยสร้างได้อยู่ในระดับ กลาง ๆ เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นกลางและ ขั้นสูง ซึ่งส่วนหนึ่งสะท้อนกระบวนการถ่ายทอด เทคโนโลยีจากต่างชาติมายังธุรกิจไทยที่ยัง ไม่สูงนัก

ประการที่สาม ภาวะโลกร้อน เป็นภัยเงียบ และจะส่งผลกระทบหลวงต่อไทยหากไม่เร่ง ปรับตัวตั้งแต่นี้ โดยคณะผู้วิจัยยกตัวอย่าง ที่อาจยังไม่เคยกล่าวถึงกันมากนัก คือความ เปราะบางของภาคอุตสาหกรรมไทยที่ กระจุกตัวอยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อน้ำท่วมจาก ระดับน้ำทะเลที่เพิ่มขึ้น โดยมากกว่า 1 ใน 3 ของแรงงานนอกภาคเกษตรทั่วประเทศ มากกว่า 20% ของจำนวนสถานประกอบการ และมากกว่า 10% ของธุรกิจในอุตสาหกรรม ส่งออกหลักอยู่ในจังหวัดดังกล่าว

ประการที่สี่ การเข้าสู่สังคมสูงอายุส่งผลต่อ โครงสร้างเศรษฐกิจไทยหลายด้าน โดยหากมอง ความเปราะบางของโครงสร้างแรงงานไทย พบว่ามีสัดส่วนแรงงานสูงวัยที่มีอายุมากกว่า 50 ปี เพิ่มขึ้นเกือบ 3 เท่าในช่วงไม่ถึง 20 ปี ที่ผ่านมา โดยเพิ่มจาก 3.4% ในปี 2545 มาเป็น 9.9% ในปี 2562

และประการสุดท้าย วิกฤตโควิด 19 ได้ สร้างหลายแผลเป็นต่อเศรษฐกิจไทย ตัวอย่าง สำคัญคือ ความเปราะบางทางการเงินของ

ครัวเรือนไทยที่เพิ่มขึ้น โดยพบว่าครัวเรือนไทย เริ่มผิมนัดชำระหนี้ และมีหนี้เสียเป็นวงกว้าง ขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะกลุ่มลูกหนี้ที่อายุน้อย ซึ่งมีหนี้เร็ว โดยสัดส่วนผู้กู้ที่มีหนี้เสียมีมาก อยู่แล้วก่อนเกิดวิกฤต

งานวิจัยนี้ยังได้นำเสนอความเปราะบาง ของสังคมไทยที่มีแนวโน้มสูงขึ้น และอาจเป็น อุปสรรคสำคัญในการสร้างความร่วมมือของ หลายภาคส่วนในการดำเนินนโยบายเพื่อแก้ไข ความเปราะบางทางเศรษฐกิจ โดยศึกษาผล จากโครงการวิจัย “คิดต่าง อย่างมีภูมิ” ของ คณะผู้วิจัย ซึ่งได้ทำการสำรวจออนไลน์ ตั้งแต่ เดือนสิงหาคม - กันยายน 2564 จากกลุ่ม ตัวอย่าง 2,016 ราย ที่สามารถสะท้อนความ หลากหลายทางเศรษฐกิจและสังคมของไทยได้

คณะผู้วิจัยพบว่า ความสมานฉันท์ในสังคมไทย อยู่ในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับคุณภาพสังคม ด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะในมิติของความเชื่อมั่น ในองค์กรที่อยู่ในระดับต่ำในกลุ่มคนรุ่นใหม่ หากวัดจากทัศนคติและค่านิยม ผู้วิจัยพบว่า คนทุกกลุ่มในสังคมไทยมีความ “คิดต่าง” โดยคนรุ่นใหม่มีค่านิยมค่อนข้างไปทางเสรีนิยม มากกว่าคนรุ่นเก่าอย่างมีนัยสำคัญ และ ความ “คิดต่าง” ของคนในสังคมอาจนำไปสู่ ความแตกแยกทางสังคมได้ เพราะกลุ่มที่คิดต่าง มักมีความรู้สึกไม่ติดต่อกันต่างความคิด และ มองความต่างมากเกินไปจนจริง

นอกจากนั้น คณะผู้วิจัยพบว่า ความต่างวัย และพฤติกรรมการบริโภคสื่อด้านเดียวมีความ สัมพันธ์ต่อความแตกแยกทางสังคมอย่างมี นัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม ความมั่นคงใน ชีวิต และการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างกัน อาจช่วยลดความแตกแยกได้ และ ที่น่าสนใจคือคนที่คิดต่างอาจไม่ได้ต่างอย่าง ที่คิด โดยแท้จริงแล้วคนสองกลุ่มมีความเห็น ตรงกันในเชิงนโยบายหลายประการ เช่น รัฐควรจัดเก็บภาษีให้มากขึ้นเพื่อพัฒนาบริการ ขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพสูง คุ้ณเสี่ยงของ ทุกคนควรมีค่าเท่ากันในการเลือกตั้ง

ผลการศึกษานี้สะท้อนความเปราะบางของ สังคมไทย ซึ่งหากไม่แก้ไข ก็อาจเป็นอุปสรรค สำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความเปราะบาง ทางเศรษฐกิจ นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำที่สูงขึ้น ดังนั้น การปลดล็อกความเปราะบางทางสังคม ถือเป็นกุญแจสำคัญ และสามารถเริ่มแก้ไขได้ ด้วยการ “คิดต่าง อย่างมีภูมิ” โดยเปิดใจ ที่จะมองเห็น เข้าใจมุมมองของคนคิดต่าง รับฟัง คนรอบข้าง คนคิดต่าง รับข้อมูลหลากหลาย พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมมือ แก้ไขปัญหาด้วยกันระหว่างหลายภาคส่วน เพื่อ สร้าง “ความสมานฉันท์ในสังคมไทย” ซึ่งจะ นำมาสู่การแก้ไขปัญหาความเปราะบางของ ประเทศอย่างตรงจุด ทันเวลา และนำมาสู่ สังคมไทยที่มีการพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน

ผู้เขียน : คุณสุพริศ สุวรรณิก, ดร.ธนิกา กวีศรี, ดร.จิตติ ทัศนบวร, ดร.อาชว์ ปัทมวัฒน์, ดร.ไฉนรัชต์ จันทร์รัตน์ และ ดร.ณฤชภัค สัมพันธ์ราษฎร์ นักวิจัยจากสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ ธนาคารแห่งประเทศไทย

ออกแบบการศึกษา

สู่การพัฒนาแรงงานแห่งอนาคต

เทคโนโลยีได้เข้ามาเปลี่ยนโฉมตลาดแรงงานอย่างรวดเร็ว ธุรกิจยักษ์ใหญ่จำนวนมากผันตัวมาเป็นบริษัทซอฟต์แวร์ ไม่ว่าจะเป็นร้านขายหนังสือ (amazon.com) เช่าหนัง (NETFLIX) โรงแรม (airbnb) หรือแท็กซี่ (Uber) ทั้งนี้ The Future of Jobs Report (World Economic Forum 2020) คาดการณ์ว่า งานกว่า 85 ล้านตำแหน่งจะหายไปเพราะโดนแทนที่ด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีงานกว่า 97 ล้านตำแหน่งเกิดขึ้นมาใหม่ แต่ก็เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับ data science เกือบทั้งหมด ตั้งแต่ผู้เชี่ยวชาญด้าน AI และ machine learning ผู้เชี่ยวชาญด้าน digital transformation หรือแม้แต่งานด้านการตลาด ในอดีตบริษัทอาจจะมองหาพนักงานขายที่พูดจาโน้มน้าวลูกค้าเก่ง แต่ในปัจจุบัน บริษัทอาจต้องการคนที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลของลูกค้าได้จากพฤติกรรมที่ผ่านมา ว่าคนกลุ่มไหน

มีแนวโน้มจะซื้อของ และจะซื้ออะไร

ดร.วิโรจน์ได้เล่าประสบการณ์ว่า แม่ตนเองจะศึกษาปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยชั้นนำอย่าง Massachusetts Institute of Technology (MIT) แต่หลักสูตรที่มหาวิทยาลัยจัดสอนนั้น ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของงานใน Silicon Valley ก่อนที่จะได้ร่วมงานกับเฟซบุ๊ก เขาต้องเรียนคอร์สออนไลน์เพิ่มเติมจำนวนมาก และฝึกฝนทักษะอีกหลายด้านอย่างเข้มข้น ทำให้เริ่มตั้งคำถามว่า “ทำไมทักษะที่เป็นที่ต้องการมากที่สุดในตลาดแรงงานถึงไม่มีการจัดสอนในมหาวิทยาลัย” และสรุปประกายให้อยากเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบการศึกษาเพื่อพัฒนาแรงงานไทยในอนาคต ดร.วิโรจน์มองว่า แม้หลักสูตรในต่างประเทศนั้น ยังไม่ตอบโจทย์ทุกอย่าง แต่ก็มีความยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียนมากกว่าหลักสูตรของไทย ซึ่งนักเรียนต้องเลือกตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาว่าจะไปทางสายวิทย์หรือสายศิลป์ จากนั้นก็เลือกคณะในมหาวิทยาลัย ขณะที่ความต้องการในตลาดแรงงานเปลี่ยนแปลง

ตลอดเวลา การเรียนการสอนออนไลน์ตอบโจทย์ด้วยการเปิดโอกาสให้นักเรียนจำนวนมากสามารถเรียนรู้กับครูที่เก่งที่สุดในด้านนั้น ๆ โดยครูในห้องเรียนอาจปรับบทบาทมาเป็นที่ปรึกษา รวมถึงหลักสูตรออนไลน์ ก็ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เลือกเนื้อหาระยะเวลา และความเร็วซ้ำในการรับข้อมูลเองได้ ดร.วิโรจน์ทิ้งท้ายว่า สิ่งที่จะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีที่สุดที่จะช่วยให้เราเป็นแรงงานที่เป็นที่ต้องการตลอดไป คือ growth mindset คนที่จะอยู่รอดได้คือคนที่เรียนรู้และปรับตัวตลอดเวลา

ผู้เขียน : ดร.วิโรจน์ จิรพัฒกุล ผู้ร่วมก่อตั้งและกรรมการผู้จัดการ บริษัท สดุดิโอ จำกัด มีความเชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ ข้อมูล และการใช้งานข้อมูลขนาดใหญ่

BOT SYMPOSIUM 2021

สร้างภูมิคุ้มกัน **พลิกคืบ** เศรษฐกิจไทย

Building a Resilient Thailand

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

สถาบันวิจัยเศรษฐกิจ
ป๋วย อึ๊งภากรณ์

AI will create more jobs than it destroys.

With the new division of labor between humans and machines

85M

jobs displaced

97M

new jobs created

Source: The Future of Jobs Report 2020, World Economic Forum

INCREASING JOB DEMANDS

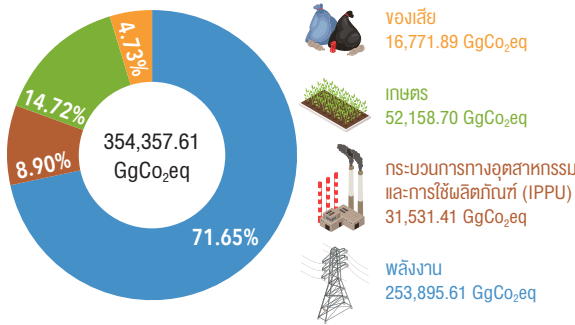
1. Data Analysts and Scientists
2. AI and Machine Learning Specialists
3. Big Data Specialists
4. Digital Marketing and Strategy Specialists
5. Process Automation Specialists
6. Business Development Professionals
7. Digital Transformation Specialists
8. Information Security Analysts
9. Software and Applications Developers
10. Internet of Things Specialists

ดร.วิโรจน์ จิรพัฒกุล

ผู้ร่วมก่อตั้ง
และกรรมการผู้จัดการ
บริษัท สดุดิโอ จำกัด

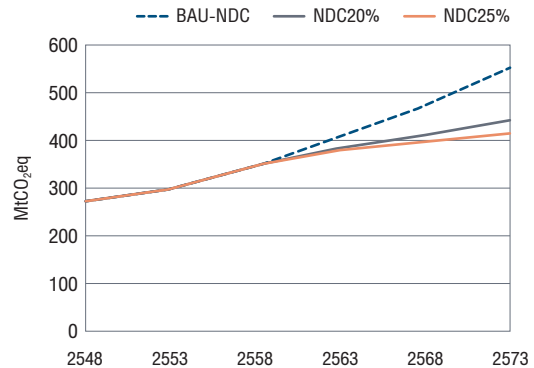
ประเทศไทยตั้งเป้าที่จะลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ณ ปี 2573 ให้ได้ 20 - 25% เทียบกับ BAU

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกรายสาขา ณ ปี พ.ศ. 2559

ที่มา : Thailand Third Biennial Update Report

การปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายใต้ NDC vs. BAU

ที่มา : Rajbhandari et al. (2019)

การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศในบริบทของไทย

งานวิจัยนี้นำเสนอให้เห็นว่าประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างมีนัยสำคัญ โดยในช่วง 40 - 50 ปีที่ผ่านมา อุณหภูมิของประเทศไทยในภาพรวมได้เพิ่มขึ้นประมาณ 1 องศาเซลเซียส และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 1 - 2 องศาเซลเซียส ในช่วงกลางศตวรรษที่ 21 ในขณะที่ปริมาณฝนแปรปรวนสูงในเชิงพื้นที่ โดยมีฝนเพิ่มขึ้นในภาคเหนือ ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ และภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย แต่ปรับลดลงในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ฝั่งอันดามัน ซึ่งความผันผวนของสภาพอากาศเหล่านี้ส่งผลให้ภัยพิบัติทางธรรมชาติต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภัยแล้งและน้ำท่วม มีแนวโน้มที่จะเกิดบ่อยขึ้นและรุนแรงขึ้น

เศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในวงกว้าง โดยงานวิจัยชิ้นนี้ได้เน้นศึกษาเชิงลึกถึง

ผลกระทบต่อภาคเกษตรไทย เนื่องจากเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีความเปราะบางมากที่สุดต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยพบว่าความเสียหายอาจมีมูลค่าสูงถึง 0.61 - 2.85 ล้านล้านบาทระหว่างช่วงปี 2554 - 2588 หรือเฉลี่ย 17,912 - 83,826 ล้านบาทต่อปี โดยภาคใต้และภาคตะวันออกจะได้รับความเสียหายมากกว่าภูมิภาคอื่น นอกจากนี้ภาคเกษตรยังเจออุปสรรคหลากหลายต่อการปรับตัวสำหรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากเกษตรกรยังมีการศึกษาน้อยและกำลังเผชิญกับสังคมสูงวัยมากกว่าภาคเศรษฐกิจอื่น และมีเกษตรกรเพียง 26% ที่สามารถเข้าถึงระบบชลประทานได้

งานวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อภาคเศรษฐกิจสำคัญอื่น ๆ พบว่าภาคการท่องเที่ยวจะได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น การผันผวนของอุณหภูมิ ภัยแล้ง และน้ำท่วม ที่มีแนวโน้มที่จะเกิดบ่อยและรุนแรงขึ้น

ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจสร้างความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ และทำให้ระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเกิดความเสียหาย ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมจะได้รับความเสียหายจากกระบวนการผลิตจนอาจต้องหยุดการผลิต

ปัจจุบันประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และได้พัฒนานโยบายและแผนระดับชาติเพื่อรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายในการดำเนินการเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเสนอแนวทางการแก้ปัญหาและการรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

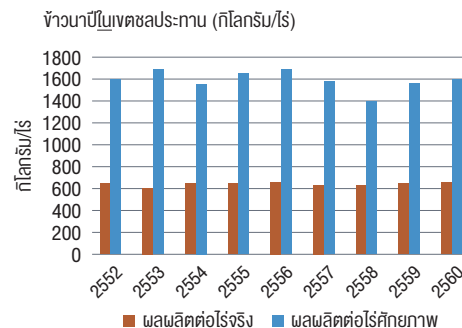
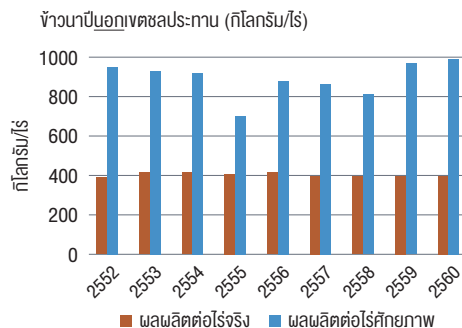
1. ผลักดันให้มีการบังคับใช้ พ.ร.บ. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ เพื่อสนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจก ผ่านกลไกต่าง ๆ เช่น การบังคับให้มีการเปิดเผยข้อมูล

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคการเกษตร

- ควรส่งเสริมการจัดหาแหล่งน้ำให้เกษตรกรเพื่อลดความผันผวนของสภาพอากาศ
- ควรเปลี่ยนรูปแบบการให้เงินช่วยเหลือเป็นแบบมีเงื่อนไข เพื่อจูงใจให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิต
- ควรให้ความรู้สำหรับวิธีการปรับตัวที่เหมาะสมโดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่

ผลผลิตต่อไร่ของข้าวไทยยังเพิ่มได้อีกมากหากเร่งผลักดัน!

ที่มา : <https://www.yieldgap.org/thailand>

และจัดส่งข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกหรือการมีมาตรการทางเศรษฐศาสตร์

2. พัฒนาระบบตรวจวัด รายงานผลและทวนสอบ และระบบติดตามประเมินผลการดำเนินงานแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สำหรับนำข้อมูลไปประกอบการดำเนินนโยบาย

3. ให้ความรู้กับภาคเอกชนในการตรวจวัดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่จะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

4. สนับสนุนการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ เช่น ภาษีคาร์บอน และระบบ Cap and Trade¹ เพื่อส่งเสริมกิจกรรม และสร้างแรงจูงใจในการลดก๊าซเรือนกระจก

5. สนับสนุนให้ภาคส่วนต่าง ๆ สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน เช่น พันธบัตรสีเขียว สินเชื่อสีเขียว เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

นอกจากนี้ งานวิจัยได้เสนอแนวทางในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะในภาคการเกษตร คือ (1) ส่งเสริมการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อลดความผันผวนของสภาพอากาศ (2) เปลี่ยนรูปแบบการให้เงินช่วยเหลือให้เป็นแบบมีเงื่อนไขเพื่อจูงใจให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต

(3) ส่งเสริมความรู้สำหรับวิธีการปรับตัวที่เหมาะสมโดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่ (4) ส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสานและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้กับเกษตรกร (5) เพิ่มแรงจูงใจเพื่อส่งเสริมการลงทุนในเทคโนโลยีประหยัดน้ำ และ (6) พัฒนากลไกการจัดเก็บน้ำในพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำ

ผู้เขียน : ดร.กมลนักร ธรรมพาณิชย์ นักวิชาการอาวุโส สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์การเงินระหว่างประเทศ เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม และเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม, สร. ดร.วิชญ์ อรรถวณิช อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิเคราะห์นโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เกษตร พลังงาน สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง ด้านอาหารและการพัฒนา, สร. ดร.บัณฑิต ลิ้มปิยะศิษย์ หัวหน้าหน่วยวิจัย Sustainable Energy & Low Carbon, SIIT มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์พลังงาน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ระบบผลิตพลังงานและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเทคโนโลยีพลังงาน และ ดร.อศนัม ลิ้มสกุล ผู้อำนวยการกลุ่มการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ดำเนินการวิจัยด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับนานาชาติและระดับประเทศมากกว่า 20 โครงการ

¹ Cap and Trade หรือ Emission Trading คือ การค้าขายแลกเปลี่ยนก๊าซเรือนกระจก โดยใช้การพัฒนาโครงการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งผู้ประกอบการที่สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ จะได้รับผลตอบแทนเป็นคาร์บอนเครดิต ซึ่งนำไปขายให้กับผู้ประกอบการที่ต้องการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเกินกำหนด ตัวอย่างเช่น โครงการ EU Emission Trading System

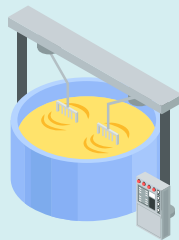
RECOMMENDED! ONLINE CONTENT

Regional Letter

plant-based meat ไรนดอาหารโลก ยกระดับอุตสาหกรรมอาหารภูมิภาค

จุดเปลี่ยนสำคัญของการอุตสาหกรรมอาหารจากการใช้วัตถุดิบจากพืชโปรตีนสูงแทนเนื้อสัตว์ เพื่อตอบโจทย์เมกะเทรนด์ด้านไลฟ์สไตล์ของผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับสุขภาพ งานศึกษานี้จะชี้ให้เห็นถึงโอกาสและความท้าทายของอุตสาหกรรมอาหารของไทย รวมถึงสนับสนุนอุตสาหกรรมท้องถิ่นให้เติบโตอย่างยั่งยืน

<https://bit.ly/3aRzkwk>

Podcast BOT on the GO

การธนาคารเพื่อความยั่งยืน

ความร่วมมือของภาคการเงินที่จะสนับสนุนเรื่องการธนาคารเพื่อความยั่งยืน (sustainable banking) รวมถึงการปรับตัวของภาคการเงินและบทบาทของ ธปท. ที่จะสนับสนุนให้เกิดการธนาคารเพื่อความยั่งยืน รวมถึงความท้าทายแผนพัฒนาในระยะต่อไป ตลอดจนประโยชน์ที่สาธารณชนจะได้รับจากการขับเคลื่อนเรื่องนี้

<https://spoti.fi/3v96h07>

Media Briefing

โครงการหมอนี่เพื่อประชาชน

รายละเอียดของโครงการหมอนี่เพื่อประชาชน โครงการที่ให้คำปรึกษาลูกหนี้ทั้ง SMEs และประชาชน ซึ่งมีข้อมูลการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมา รวมถึงสถิติการใช้งานเว็บไซต์หมอนี่เพื่อประชาชน และช่องทางในการเข้ารับบริการ

<https://bit.ly/3aQRYEz>

สัมมนาวิชาการ

BOT Symposium 2021

สัมมนาวิชาการประจำปี 2564 ของ ธปท. ภายใต้ธีม “สร้างภูมิคุ้มกัน ผลักดันเศรษฐกิจไทย (Building a Resilient Thailand)” พบกับการศึกษาที่น่าสนใจทั้งจากนักวิชาการ ธปท. และนักวิชาการชั้นนำที่จะมาแลกเปลี่ยนมุมมองทัศน์ทางวิชาการและนโยบายภายใต้การสร้างภูมิคุ้มกันและผลักดันเศรษฐกิจไทยให้ก้าวต่อไปอย่างยั่งยืน

<https://bit.ly/3lSpXCH>

ข่าว

แนวทางการพัฒนา ภาคการเงินเพื่อความยั่งยืน

การแถลงข่าวร่วมของ 5 หน่วยงานกำกับดูแลการเงินไทย เพื่อสร้างความร่วมมือในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านการเงิน เพื่อความยั่งยืนในภาคการเงินไทยที่ชัดเจนและสอดคล้องกัน

<https://bit.ly/3a07gd8>

บทความ

ขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยสู่ความยั่งยืน ด้วยโมเดลบีซีจี

โมเดลบีซีจี เป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม ประกอบด้วยเศรษฐกิจหลัก 3 ด้านที่ต้องดำเนินการไปพร้อมกัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ

เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว บทความนี้แสดงถึงความจำเป็นที่ภาครัฐต้องผลักดันระบบเศรษฐกิจใหม่ รวมถึงแนวโน้มที่จะเปลี่ยนไปในอนาคต

<https://bit.ly/3jiek6t>

การลงทุนสีเขียว...

ที่ไม่ใช่แค่เรื่องของนักลงทุนโลกสวย

ความกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (climate change) ไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่การแพร่ระบาดของโควิด 19 ทำให้ผู้คนตระหนักว่าธรรมชาติมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนเป็นอย่างมาก เมื่อสิ่งแวดล้อมเกิดปัญหา มนุษย์ก็ยากที่จะหลีกเลี่ยงผลกระทบได้ รายงานความเสี่ยงโลก ประจำปี 2564 ของ World Economic Forum ระบุว่า ความล้มเหลวในการจัดการปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นความเสี่ยงของโลกในอันดับต้น ๆ สู่กับความเสี่ยงของวิกฤตโควิด 19 ในช่วงที่ผ่านมา เราจึงได้เห็นความพยายามของประชาคมโลกที่จริงจังมากขึ้นกับการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะความตื่นตัวของภาคการเงินที่เป็นตัวกลางจัดสรรสภาพคล่องหรือ “เงิน” ในระบบเศรษฐกิจ

นักลงทุนจะช่วยโลกร้อนได้อย่างไร?

การลงทุนเปรียบเหมือนการรดน้ำต้นไม้ หากเรารดต้นไม้สม่ำเสมอก็จะทำให้ต้นไม้ขึ้นเจริญเติบโตได้ดี ในทางกลับกัน ต้นที่เราไม่รดน้ำก็มักจะเหี่ยวแห้งไป เช่นเดียวกันกับธุรกิจที่ได้รับเงินลงทุนอย่างสม่ำเสมอ ก็จะมีโอกาสเติบโตได้ดี ดังนั้น หากนักลงทุนเลือกลงทุนในธุรกิจที่ดำเนินการโดยใส่ใจสิ่งแวดล้อม เช่น มีการใช้เทคโนโลยีสะอาดที่ไม่ปล่อยคาร์บอน ก็เท่ากับช่วยบรรเทาปัญหาโลกร้อนไปในตัว

Climate Bonds Initiative ซึ่งเป็นองค์กรนานาชาติที่ส่งเสริมการลงทุนเพื่อแก้โลกร้อนระบุว่า ในช่วงครึ่งแรกของปีนี้ ทั่วโลกมีการระดมทุนผ่าน “ตราสารหนี้สีเขียว” (green bonds) สูงกว่า 2 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 6.6 ล้านล้านบาท) เม็ดเงินดังกล่าวจะถูกนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ การลงทุนเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาเทคโนโลยีด้านการป้องกันและควบคุมมลพิษ หรือกิจกรรมทางธุรกิจที่ส่งเสริมและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ แม้เม็ดเงินดังกล่าว

ยังคิดเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับขนาดของตลาดตราสารหนี้ที่มีมูลค่าหลายล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่การระดมทุนผ่านตราสารหนี้สีเขียวมีการเติบโตขึ้นทุกปีและประมาณการว่าอาจมีมูลค่าถึงหลักล้านล้านดอลลาร์สหรัฐในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า (รูปที่ 1) สะท้อนแนวโน้มการลงทุนเพื่อสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

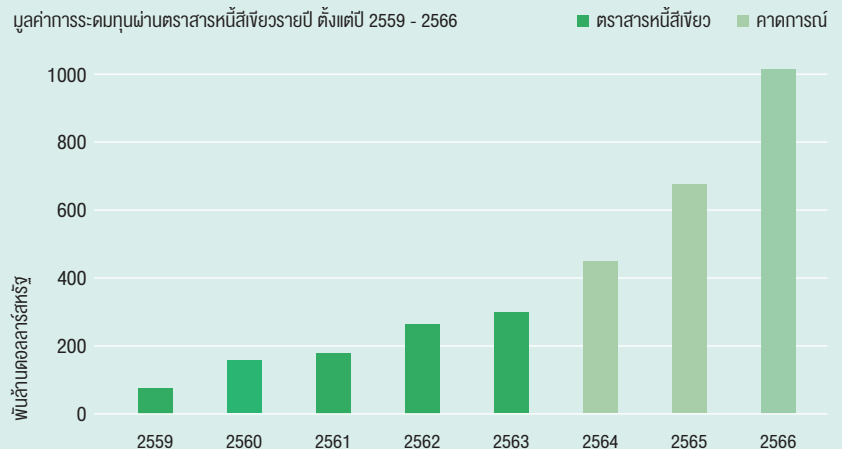
รักษ์โลกและรักษผลการดำเนินงาน

การลงทุนที่จะให้ผลตอบแทนได้ในระยะยาวต้องสอดคล้องกับ mega trends กล่าวคือ มีความสอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกที่กระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง การดำเนินธุรกิจ วิถีชีวิต รวมถึงพฤติกรรมของผู้บริโภค ดังนั้น เมื่อเทรนด์รักษ์โลกและความยั่งยืนกำลังมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากประชาคมโลกให้คุณค่าร่วมกัน (shared value) บัณฑิตจึงกล่าวถึงเป็นตัวกำหนดผลตอบแทนที่สำคัญของการลงทุนในระยะยาว

ในอีกด้านหนึ่ง ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอาจสร้างความเสียหายทางการเงินได้ เรื่องนี้ ผศ. ดร.ธรรณ อารณานาวาสวัสดิ์

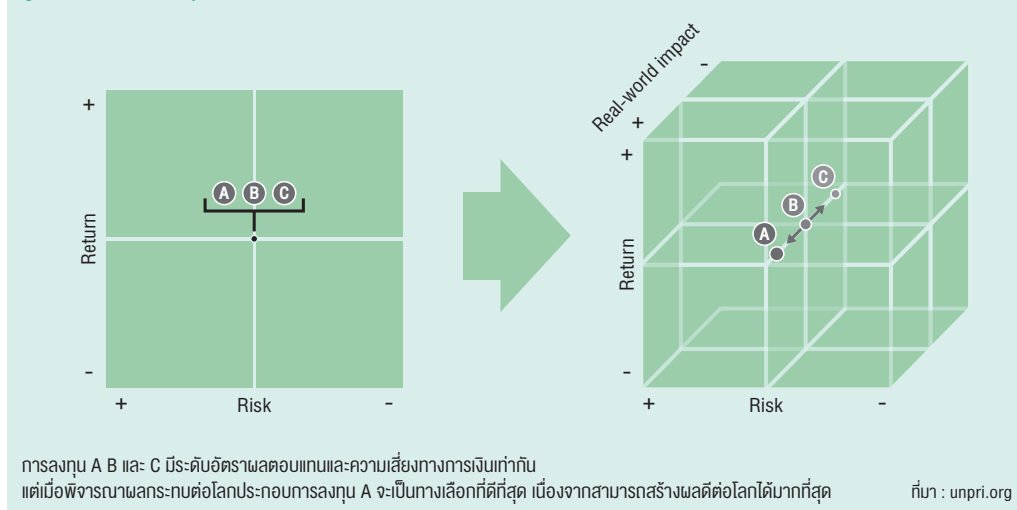
รูปที่ 1 : การระดมทุนผ่านตราสารหนี้สีเขียวขยายตัวต่อเนื่อง

มูลค่าการระดมทุนผ่านตราสารหนี้สีเขียวรายปี ตั้งแต่ปี 2559 - 2566

ที่มา : Climate Bonds Initiative (2021)

รูปที่ 2 : การลงทุนสีเขียวพิจารณาผลกระทบต่อโลก เพิ่มเติมจากผลตอบแทน - ความเสี่ยงทางการเงิน

นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมทางทะเล ได้เล่าตัวอย่างที่น่าสนใจเกี่ยวกับภาวะปะการังฟอกขาวจากโลกร้อน ซึ่งทำให้แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ลดลง¹ ผู้ประกอบการในภาคการท่องเที่ยวจึงต้องเร่งปรับตัวให้สอดคล้องกับมาตรการลดภาวะโลกร้อนระดับสากลด้วยเหตุนี้ การประเมินความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศต่อการดำเนินธุรกิจจึงกลายเป็นอีกองค์ประกอบสำคัญในการประเมินความเสี่ยงของการลงทุน

เมื่อมองมิติของผลตอบแทนและความเสี่ยงร่วมกัน เราอาจพูดได้ว่า “การลงทุนสีเขียว” คือการเปลี่ยนกรอบการตัดสินใจลงทุน จากเดิมที่นักลงทุนมักจะเน้นพิจารณาผลตอบแทนและความเสี่ยงทางการเงินเท่านั้น มาเป็นพิจารณาผลกระทบต่อโลก (real-world impact) เข้าไปด้วย (รูปที่ 2) ในกรณีที่ทางเลือกในการลงทุนต่าง ๆ มีความเสี่ยงและผลตอบแทนใกล้เคียงกัน การลงทุนสีเขียวจะเลือกการลงทุนที่สร้างผลดีต่อโลกสูงที่สุด ในบางครั้งการลงทุนสีเขียวจึงถูกเรียกอีกอย่างว่า “การลงทุนที่เน้นผลกระทบ (impact-based investment)”

ธนาคารกลางกับการลงทุนสีเขียว

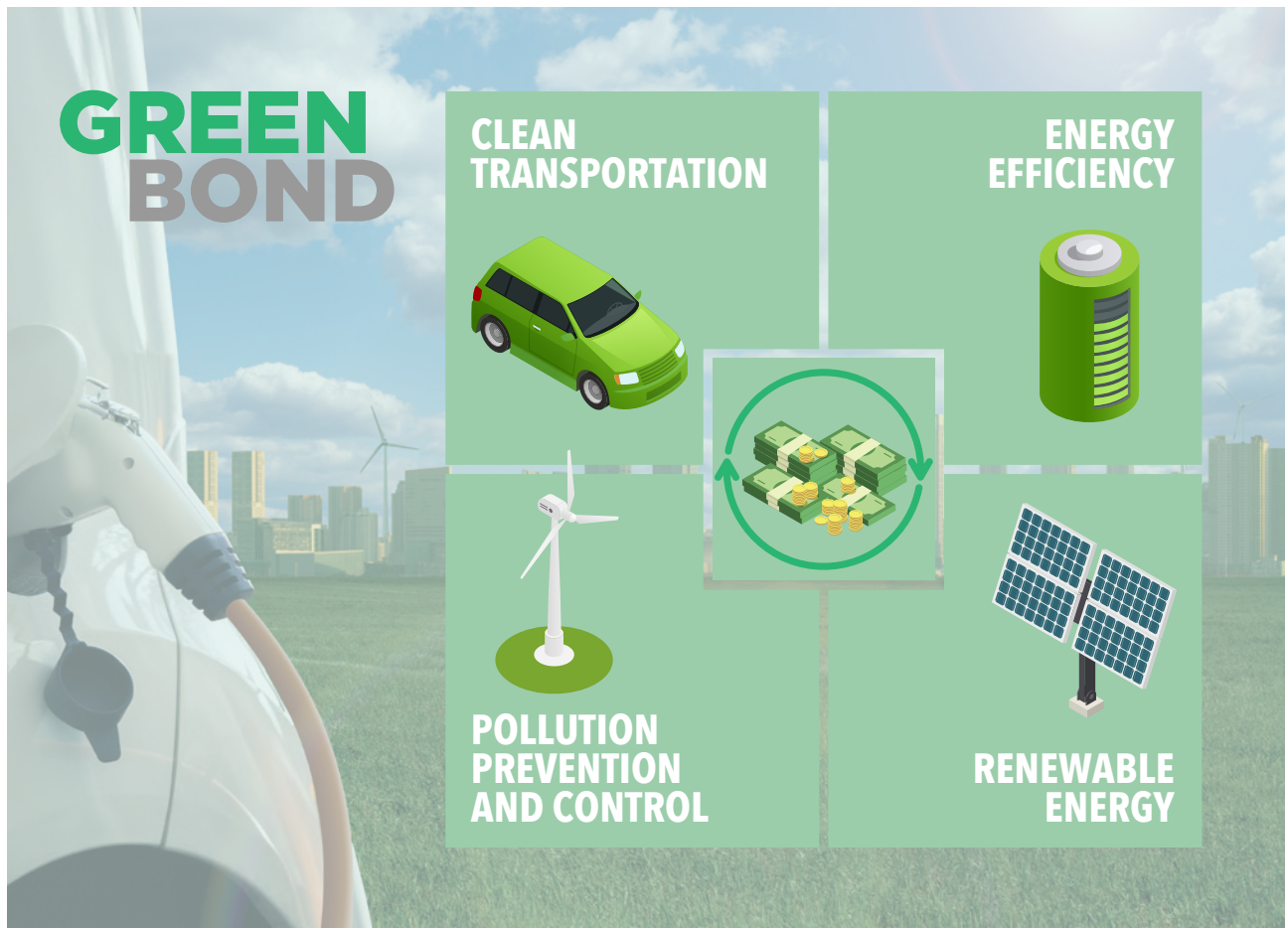
นักลงทุนสถาบันหลากหลายประเภทให้การตอบรับการลงทุนสีเขียวเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นบริษัทจัดการกองทุน กองทุนบำนาญ บำนาญ กองทุนพัฒนาของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ รวมถึงธนาคารกลางซึ่งทำหน้าที่บริหารเงินสำรองทางการ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศยุโรปที่มีแรงสนับสนุนด้านอนุรักษสิ่งแวดล้อมจากภาคประชาสังคมเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ในส่วนของทวีปเอเชีย เราได้เห็นธนาคารกลางหลายแห่งประกาศเจตนารมณ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการลงทุนสีเขียว อาทิ ธนาคารกลางจีนที่ได้ประกาศเพิ่มสัดส่วน

การลงทุนในตราสารหนี้สีเขียว จำกัดการลงทุนในอุตสาหกรรมที่ปล่อยคาร์บอนสูง และพิจารณาความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในการตัดสินใจลงทุน ด้านธนาคารกลางฮ่องกงดำเนินการลงทุนสีเขียวภายใต้กรอบ “การลงทุนอย่างรับผิดชอบ (responsible investment)” ซึ่งคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental) สังคม (Social) และธรรมาภิบาลที่ดี (Governance) หรือมีชื่อเล่นว่า “การลงทุน ESG”

สำหรับธนาคารกลางในกลุ่มประเทศอาเซียน เราก็เห็นการดำเนินงานด้าน ESG ไม่แพ้เพื่อนในโลกเช่นกัน ดังนี้

ธนาคารกลาง	การดำเนินการเกี่ยวกับการลงทุน ESG
 มาเลเซีย	พิจารณาปัจจัยด้าน ESG ในการกำหนดกลยุทธ์การลงทุน
 สิงคโปร์	ตั้งเป้าจัดสรรการลงทุนเงินสำรองทางการให้มีความทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงได้จัดสรรเงินส่วนหนึ่งเพื่อการลงทุนสีเขียวโดยเฉพาะ
 ฟิลิปปินส์	เริ่มลงทุนในกองทุนตราสารหนี้สีเขียวซึ่งบริหารจัดการโดยธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ (BIS) แล้ว
 กัมพูชา	

¹ คู่มือบรรยายในหัวข้อ “ผลกระทบของ Climate change ต่อภาคการท่องเที่ยว และแนวทางในการดำเนินการต่อไป” ในงานสัมมนาของสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ได้ที่ <https://www.pier.or.th/forums/2021/12/>

แม้แวดวงธนาคารกลางจะตื่นตัวกับกระแส ESG แต่จนถึงปัจจุบัน นักการธนาคารกลางก็ยังไม่มีความตื่นตัวในประเด็นดังกล่าว โดยอีกฝั่งมักมองว่า ธนาคารกลางควรมุ่งดำเนินงานตามพันธกิจหลัก เช่น การรักษาเสถียรภาพราคาเท่านั้น ขณะที่งานด้าน ESG จัดเป็นพันธกิจที่ไม่ควรรับมาดำเนินการ (mission creep) อีกคำวิจารณ์ที่พบได้บ่อยคือ การลงทุนสีเขียวนั้นอาจเป็นเพียงกระบวนการสร้างภาพลักษณ์สีเขียว (greenwashing) ซึ่งจะไม่เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง

สปท. กับการลงทุนอย่างรับผิดชอบ

การบริหารเงินสำรองทางการของไทยเน้นการลงทุนระยะยาวเพื่อรักษามูลค่าเงินสำรอง ธนาคารแห่งประเทศไทย (สปท.)

จึงต้องติดตามทิศทางเศรษฐกิจการเงินของประเทศที่ลงทุน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างระยะยาวอย่างสม่ำเสมอ เทรนด์รักษ์โลกซึ่งเป็นหนึ่งใน mega trends ของโลกในยุคหลังโควิด 19 จึงถูกพิจารณาประกอบการกำหนดกลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสม นอกจากนี้ ที่ผ่านมา สปท. ยังพิจารณาปัจจัยด้านธรรมาภิบาลที่ดีของภาครัฐประกอบการเลือกประเทศที่จะลงทุน และพิจารณาปัจจัยด้านสังคมในการซื้อขายตราสารทุน

ในระยะต่อไป สปท. มีแผนการดำเนินงานต่อเนื่องด้านการลงทุนอย่างรับผิดชอบ โดยจะศึกษาวิเคราะห์ความเสี่ยงของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อความมั่นคงของเงินสำรองทางการ ซึ่งจะช่วยให้กระจายความเสี่ยงการลงทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึง

พิจารณาการลงทุนในตราสารหนี้สีเขียว ซึ่งนอกจากจะเพิ่มความหลากหลายของสินทรัพย์ทางการแล้ว ยังช่วยให้พอร์ตโฟลิโอของประเทศไทยเขียวขึ้น ซึ่งเป็นอีกหนึ่งแรงที่ร่วมผลักดันการสร้างพลังบวกให้กับโลกของเรา 🌱

ผู้เขียน : ดร.วราพงษ์ วงศ์วิชา (FRM) รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารเงินสำรอง สปท. ผู้มีความฝันและเชื่อมั่นว่า แบงก์ชาติจะสามารถเข้าร่วม UN - Principles for Responsible Investment (PRI) เพื่อการลงทุนอย่างยั่งยืนที่สอดคล้องกับ Environmental, Social and Governance (ESG)

แบงก์ชาติกับการกึ่งหนี้ เพื่อการเงินที่ยั่งยืน

จากสถานการณ์โควิด 19 ที่ทำให้รายได้ของประชาชนลดลงแต่หนี้ยังคงสูงขึ้นเรื่อย ๆ ประเทศไทยจึงมีอัตราการปรับตัวเพิ่มขึ้นของหนี้ครัวเรือนที่สูงมาก ที่ผ่านมาร ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ออกมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อรับมือสถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอนสูงและสถานะของลูกหนี้ ตั้งแต่ขึ้นปกติไปจนถึงถูกฟ้องบังคับคดี เพื่อช่วยเหลือลูกหนี้ให้ผ่านพ้นช่วงวิกฤตนี้ไปได้

“โครงการหมอหนี้เพื่อประชาชน” เป็นอีกหนึ่งโครงการของ ธปท. โดยมีสำนักงานภาคเหนือ สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักงานภาคใต้ กลุ่มงานปรับโครงสร้างหนี้ และฝ่ายคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินร่วมเป็นแรงสำคัญในการทำโครงการนี้ให้เป็นช่องทางแนะนำ ให้ความรู้และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาหนี้แก่ผู้ประกอบการและประชาชนอย่างทั่วถึงและครบวงจร เพื่อให้การแก้ปัญหานี้สินมีความยั่งยืน

ภารกิจแก้หนี้ธุรกิจที่พึ่งพาการท่องเที่ยวในภาคเหนือ

ในภาคเหนือ ธุรกิจที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงในช่วงโควิด 19 ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มธุรกิจที่พึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น

โรงแรม ร้านอาหาร กลุ่มสปา บริการให้เช่ารถตู้ และกลุ่มเลี้ยงสัตว์เพื่อการท่องเที่ยว เช่น ปางช้างและคั้มเสือ โดย ธปท. สำนักงานภาคเหนือ ได้ร่วมกับ กลุ่มงานปรับโครงสร้างหนี้ บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) สถาบันการเงิน และองค์กรธุรกิจ

ในภาคเหนือ ลงพื้นที่พูดคุยกับลูกหนี้ เพื่อทดลองและปรับเปลี่ยนรูปแบบแนวทางการแก้หนี้ให้เหมาะสมกับลูกหนี้และสถานการณ์จากที่ ธปท. พบและได้เรียนรู้ปัญหาในภาคเหนือ จึงต้องมีวิธีการเข้าช่วยเหลือให้ตรงจุดตามความจำเป็นของลูกหนี้แต่ละกลุ่ม

ออกบูธหนอนี้เพื่อประชาชนที่ จ. เชียงใหม่

งานโครงการ "จิบคู่ กู้เงิน" ร่วมกับพาณิชย์จังหวัด

โดยทั่วไปลูกหนี้มักต้องการการแก้ปัญหาแบบครบวงจร ธปท. จึงทำการช่วยเหลือลูกหนี้ให้มีโอกาสเข้าถึงการแก้ปัญหาในหลายมิติ เช่น การออกนุ้ให้คำปรึกษาในโครงการ "จิบคู่ กู้เงิน" ให้ลูกหนี้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจการร้านอาหารได้รับคำปรึกษาพร้อมกับเข้าถึงรูปแบบการช่วยเหลือพิเศษของสถาบันการเงินเฉพาะกิจและสินเชื่อบริษัทฯ ของ ธปท. นอกจากนี้ยังจัดอบรมการบริหารหนี้ให้กับกลุ่มที่ปรึกษาของสมาพันธ์ SMEs ซึ่งเชี่ยวชาญการปรับตัวทางธุรกิจ เพื่อให้สามารถให้คำปรึกษาแก่สมาชิกในกลุ่มจังหวัดของตนเองอย่างครบวงจร

ปัจจุบัน ระบบสถาบันการเงินไทยรวมศูนย์การตัดสินใจที่ส่วนกลาง การมีส่วนร่วมของสถาบันการเงินทั้งในภูมิภาคและส่วนกลางจึงมีความจำเป็นอย่างมาก ทางภาคเหนือมีกรณีที่ถูกมรดกและรถเช่าเชิงพาณิชย์ จำนวนกว่า 200 ราย ที่ได้รับผลกระทบจากโควิด 19 ไม่สามารถหารายได้มาผ่อนชำระค่าเช่าซื้อรถได้ตามกำหนด ธปท. จึงติดต่อโดยตรงกับลิสซึ่ง 5 รายที่มีลูกหนี้จำนวนมากที่สุด เพื่อขอให้พิจารณารูปแบบการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ทำให้ลูกหนี้บางกลุ่มได้รับการพักชำระหนี้ครั้งละ 3 - 6 เดือน หรือบางรายได้รับความช่วยเหลือจากลิสซึ่งพักชำระหนี้ได้ถึง 12 เดือน จากเดิมที่กลุ่มนี้ได้รับการปฏิเสธหรือให้พักหนี้เพียง 2 เดือน

เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางที่สำคัญในสถานการณ์โควิด 19 ธปท. ได้ทำโครงการ

ประชุมชี้แจงมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ให้กับกลุ่มที่ ก. จ. เชียงใหม่

"ตลาดนัดสินเชื่อบริษัทฯ" ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินโครงการร่วมกับ 3 จังหวัดน่านอง ได้แก่ ลำปาง อุทัยธานี และเพชรบูรณ์ เพื่อสื่อสารกับลูกหนี้ธุรกิจจำนวนมากและครอบคลุมทุกจังหวัดให้ได้เร็วขึ้น โดยผู้ประกอบการจะได้พบกับสถาบันการเงินหรือหนอนี้แบบออนไลน์ในห้องคุยส่วนตัว นอกจากนี้ สิ่งที่เรพบในการใช้เทคโนโลยีคือ ต้องไม่ละเลยลูกหนี้ที่ไม่คุ้นชินกับการใช้เทคโนโลยี จึงจัดให้มีพี่เลี้ยงคอยแนะนำช่วยเหลือลูกหนี้กลุ่มนี้เพิ่มขึ้นมาด้วย

ภารกิจแก้หนี้ลูกหนี้รายย่อยในภาคอีสาน

เนื่องจากภาคอีสานมีจำนวนประชากรมากถึง 1 ใน 3 ของประเทศ ดังนั้น ภารกิจแก้หนี้

ที่มีความสำคัญเร่งด่วนจึงเป็นการช่วยเหลือลูกหนี้ประชาชนรายย่อย ทั้งลูกหนี้บัตรเครดิต สินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ และสินเชื่อที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบทางอ้อมจากปัญหาในภาคธุรกิจ

ในภาคอีสานมีกรณีตัวอย่างที่น่าสนใจเป็นกลุ่มลูกหนี้ที่ประกอบธุรกิจรับซื้อข้าวและพืชไร่ เป็นหนี้กับสถาบันการเงินหลายแห่งและเคยปรับปรุงโครงสร้างหนี้แล้วแต่ผ่อนชำระไม่สม่ำเสมอ เจ้าหน้อยู่ระหว่างเตรียมดำเนินคดี เมื่อ ธปท. เข้าตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นพบว่าสามารถลงทะเบียนเข้าโครงการ DR BIZ ของ ธปท. เพื่อแก้หนี้ธุรกิจที่มีเจ้าหนี้หลายรายได้ ซึ่งผลการเจรจาทำให้ลูกหนี้ได้รับการพักชำระหนี้ 6 เดือน โดยเจ้าหนี้ยำหนดเงื่อนไขให้ลูกหนี้ต้อง

รายงานสินค้าคงเหลือทุกเดือน และภายในต้นปี 2565 จะเจรจาเพื่อหาทางออกร่วมกันอีกครั้ง

จากการทำงานในพื้นที่ที่พบว่าโจทย์สำคัญในการแก้หนี้ของภาคอีสานคือ ทำอย่างไรให้ลูกหนี้จำนวนมากที่ได้รับผลกระทบรับรู้มาตรการความช่วยเหลือต่าง ๆ ของ ธปท. เพื่อเป็นข้อมูลในการไปติดต่อขอรับความช่วยเหลือจากสถาบันการเงินให้ได้ผลในทางปฏิบัติทั้งการนัด ทั้งในแง่ของการแก้ไขหนี้เดิมไม่ให้กลายเป็นหนี้เสีย หรือการขอรับสินเชื่อเพิ่มเติมเพื่อนำไปเสริมสภาพคล่องให้ธุรกิจดำเนินต่อไปได้จนสามารถผ่านพ้นช่วงวิกฤตนี้

การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเป็นเรื่องที่สำคัญมาก จึงสื่อสารผ่านทุกช่องทาง รวมทั้งสื่อสารผ่านกลุ่มเครือข่ายพันธมิตร 5 กลุ่มหลักที่ครอบคลุมถึง 20 จังหวัด ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการผ่านหอการค้าและสภาอุตสาหกรรมจังหวัด กลุ่มสื่อมวลชน กลุ่มสถาบันการเงิน กลุ่มสมาพันธ์ผู้ประกอบการ SMEs และกลุ่มหน่วยงานภาครัฐ เพื่อช่วยกันกระจายมาตรการความช่วยเหลือให้ลูกหนี้ได้รับรู้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง

นอกจากนั้น ยังมีการทำงานเชิงรุกโดยจัดประชุมชี้แจงให้กับกลุ่มเครือข่ายพันธมิตรผ่านการประชุมออนไลน์ รวมทั้งในช่วงที่

โควิด 19 ระบาดไม่รุนแรง ธปท. ได้ลงพื้นที่จัดประชุมชี้แจงให้กับลูกหนี้กลุ่มต่าง ๆ เพื่อความเข้าใจและสามารถช่วยเหลือได้อย่างตรงจุด เช่น กลุ่มผู้ประกอบการแท็กซี่ กลุ่มการผลิต กลุ่มการเกษตร กลุ่มค้าส่งค้าปลีก กลุ่มธุรกิจโรงแรม และท่องเที่ยว

ภารกิจแก้หนี้ที่ซับซ้อนในภาคใต้

ธปท. สำนักงานภาคใต้ให้ความสำคัญกับการแก้หนี้เป็นอันดับแรกในช่วงวิกฤตโควิด 19 โดยมีงานที่เกี่ยวข้องหลายด้าน ทั้งการสื่อสารมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ การช่วยเหลือลูกหนี้ในเชิงรุกผ่านองค์กรต่าง ๆ อาทิ หอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สมาคม และชมรมต่าง ๆ ตลอดจนการให้คำปรึกษาแก่ลูกหนี้และแนะนำโครงการหมอบหนี้เพื่อประชาชน

สำหรับสถานการณ์ลูกหนี้ในภาคใต้ พบว่าการแพร่ระบาดของโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ทั้งลูกหนี้รายย่อยและลูกหนี้ธุรกิจ โดยเฉพาะ SMEs ในภาคใต้ หนี้ทั้งสองกลุ่มมีความซับซ้อน บางคนมีหนี้หลายประเภทและมีเจ้าหนี้หลายราย การแก้ไขปัญหาจึงต้องอาศัยความร่วมมือกับหลายฝ่ายทั้งในและนอก ธปท.

ปัญหาที่ลูกหนี้รายย่อยเข้ามาขอคำปรึกษามากที่สุดเป็นปัญหานี้บัตรเครดิต บัตรกดเงินสด สินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อรถและบ้าน จึงทำการช่วยเหลือผ่านมาตรการต่าง ๆ ของ ธปท. ตามประเภทสินเชื่อที่มี เช่น มาตรการช่วยเหลือลูกหนี้รายย่อยระยะที่ 3 ทั้งการแปลงหนี้บัตรเครดิตเป็นหนี้ระยะยาว ปรับเงื่อนไขการชำระหนี้ให้ผ่อนน้อยลง ขยายระยะเวลาชำระหนี้ให้ยาวขึ้น

ส่วนกรณีลูกหนี้ธุรกิจ ซึ่งได้รับผลกระทบจากการขาดสภาพคล่องรุนแรง ต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ตามความสามารถในการชำระหนี้ โดยลูกหนี้จะต้องเสนอแผนปรับปรุงโครงสร้างหนี้แก่สถาบันการเงินส่วน ธปท. จะเป็นผู้รับเรื่องและประสานงาน

จัดประชุมเชิงรุกเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่และลูกหนี้ หลังจาก ธปท. เข้าเป็นตัวกลางให้ลูกหนี้ซึ่งส่วนมากอยู่ที่จังหวัดภูเก็ต สุราษฎร์ธานี และกระบี่ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน - กันยายน 2564 สามารถแก้ไขหนี้ได้ในระดับที่น่าพอใจ และมีลูกหนี้บางส่วนที่ได้รับสินเชื่อเสริมสภาพคล่องแล้วจากทั้งที่เป็นสินเชื่อฟื้นฟูฯ ของ ธปท. และสินเชื่อของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ วงเงินรวมไม่ต่ำกว่า 130 ล้านบาท (ข้อมูล ณ วันที่ 8 ตุลาคม 2564)

ความท้าทายในการแก้หนี้ในภาคใต้ คือลูกหนี้ไม่มีรายได้มาเป็นระยะเวลานาน โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบรุนแรงและฟื้นตัวช้ากว่าภาคอื่น ส่งผลให้ผู้ประกอบการและผู้ที่ทำงานในภาคการท่องเที่ยว ไม่สามารถประเมินรายได้ในอนาคตได้ สิ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้สำเร็จคือการหารายได้เพิ่ม เช่น แนะนำพนักงานโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตที่ตกงานให้รับอาหารทะเลจากหาดราไวย์มาขายออนไลน์ โดยเพิ่มเรื่องราวการช่วยเหลือชาวประมงเพื่อความน่าสนใจ และแนะนำให้สาวโรงงานที่ตกงานในจังหวัดตรังเปลี่ยนไปขายขนมหวานหน้าร้านกัวยเตี๋ย ทั้งสองกรณีประสบความสำเร็จอย่างมาก ทำให้ลูกหนี้ยังพอหารายได้มาจุนเจือครอบครัวและชำระหนี้ต่อไปได้

ภารกิจแก้หนี้ภาคกลางช่วยลูกจ้างที่ถูกไล่ออก

ผลกระทบลูกหนี้ในภาคกลางในช่วงโควิด 19 ส่วนใหญ่เกิดจากการถูกลดเงินเดือน การยกเลิกการจ้างงาน และการเลิกกิจการ ลูกหนี้มีจำนวนมาก มีหลากหลายกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มลูกจ้างรายวัน พนักงานสัญญาจ้าง กลุ่มรับจ้างทำของ กลุ่มงานบริการ กลุ่มธุรกิจท่องเที่ยว รวมทั้งกลุ่มรถแท็กซี่ และกลุ่มธุรกิจการบิน ซึ่ง ธปท. ได้มีโครงการและช่องทางเพื่อช่วยเหลือผู้เดือดร้อนเหล่านี้มาอย่างต่อเนื่อง

กรณีที่น่าสนใจของภาคกลางโดยเฉพาะกรุงเทพฯ คือลูกหนี้ร้านอาหารประเภทข้าวที่ลูกค้ามักจะมาใช้บริการเป็นหมู่คณะ ซึ่งได้รับผลกระทบหนักมาก เมื่อเจ้าของร้านเข้ามาปรึกษา ทีมหมอนี้ๆ ได้ให้คำแนะนำเพื่อวางแผนปรับโครงสร้างหนี้ โดยการหารายได้เพิ่มจากจุดแข็งของธุรกิจ เพื่อประคองสถานการณ์และชำระหนี้ที่มี ด้วยการขายวัตถุดิบและเครื่องปรุงผ่านช่องทางออนไลน์ และการขายอาหารประเภทอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้ต้องทำคู่กับแผนการชำระหนี้ เพื่อให้สถาบันการเงินเห็นถึงความตั้งใจและความเป็นไปได้ในการชำระหนี้คืนในอนาคต ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการแก้ไขหนี้ให้สำเร็จ

หมายเลขโทรศัพท์ 1213 เป็นอีกหนึ่งหมายเลขที่หลายคนจำขึ้นใจ และมักจะติดต่อมาที่นี้ก่อน ไม่ว่าจะเป็นการสอบถามหรือมีปัญหาอะไรเกี่ยวกับเรื่องการเงิน สถาบันการเงิน หรือมาตรการของ ธปท. ในช่วงที่มีการระบาดของโควิด 19 ก็ทำให้มีโทรศัพท์เข้ามาสอบถามถึงปัญหานี้ขึ้นเพิ่มขึ้นหลายเท่า ธปท. จึงเปิดทางด่วนแก้หนี้เป็นช่องทางเพิ่มเติมเพื่อรับฟังและหาทางแก้ปัญหาช่วยประชาชน โดยสามารถแบ่งปัญหาและแนวทางแก้ไขที่พบได้บ่อยออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

ลูกหนี้ที่ชำระหนี้ได้ในช่วงที่ผ่านมา แต่ปัจจุบันไม่สามารถทำตามเงื่อนไขเดิมได้ ธปท. จะติดต่อสถาบันการเงินเพื่อติดตามการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งพบว่าสถาบันการเงินส่วนใหญ่จะปรับเงื่อนไขชำระหนี้

ให้เหมาะสมกับความสามารถของลูกหนี้ และผลกระทบที่ได้รับ

ลูกหนี้บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลที่ค้างชำระเกิน 90 วัน หรือถูกฟ้องร้องแต่ยังไม่มีความพิพากษา จะแนะนำให้สมัครเข้าคลินิกแก้หนี้ ที่ดำเนินการโดยบริษัทบริหารสินทรัพย์สุขุมวิท (SAM) เพื่อรวมหนี้บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลของสถาบันการเงินที่เข้าร่วมโครงการไว้ในที่เดียว

ลูกหนี้ถูกฟ้องร้อง หรือศาลมีคำพิพากษา หรือถูกอายัดทรัพย์แล้ว จะแนะนำให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยหนี้ ไม่ว่าจะเป็นการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง การไกล่เกลี่ยในชั้นศาล และการไกล่เกลี่ยก่อนและหลังการบังคับคดี

ลูกหนี้ที่ถูกดำเนินคดีมีประวัติการชำระหนี้ไม่สม่ำเสมอ และไม่ให้ความร่วมมือในการแก้หนี้ สถาบันการเงินมักจะยึดทรัพย์ขายทอดตลาด เพื่อให้ได้รับชำระหนี้คืนแน่นอน โดย ธปท. จะประสานงานกับสถาบันการเงินให้พิจารณาช่วยเหลือลูกหนี้อีกครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่ลูกหนี้จะได้รับความช่วยเหลือให้ผ่อนชำระตามเกณฑ์ที่กำหนด

ในด้านของลูกหนี้เองก็ต้องระบุปัญหาและสถานะทางการเงินที่ชัดเจน เพื่อให้สถาบันการเงินเข้าใจและให้ความช่วยเหลือได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด เราหวังว่าวิกฤตครั้งนี้จะเป็นโอกาสครั้งใหญ่ให้ลูกหนี้ทุกคนได้ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และมีกำลังใจจะก้าวเดินต่อไป เพื่อกลับมาใช้ชีวิตการเงินที่มั่นคงและยั่งยืนได้อีกครั้ง 🌟

ลูกหนี้สามารถลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการหมอนี้ๆเพื่อประชาชน และศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

 www.bot.or.th/app/doctordebt

 Line @doctordebt

 www.1213.or.th

 Call center Ins. 1213

• สปท. สำนักงานภาคเหนือ โทร. 0 5393 1000

• สปท. สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โทร. 0 2283 6776

• สปท. สำนักงานภาคใต้ โทร. 0 7443 4800

A portrait of Dr. Tong Por Kongjintorn, a middle-aged man with short dark hair, wearing a dark suit, white shirt, and a bright yellow tie. He is standing with his hands in his pockets, looking directly at the camera with a slight smile. The background is a soft-focus blue and white.

ดร.ทองเปลว กองจันทร์ กับการขับเคลื่อน “ระบบอาหารและเกษตรยั่งยืน”

นับเป็นความท้าทายของโลก เพราะขณะที่บางประเทศมีระบบเกษตรกรรมและกระบวนการผลิตอาหารที่ก้าวหน้าอย่างมาก จนทำให้พลเมืองมีอาหารกินจนล้นเหลือ เกิดปัญหาขยะอาหารล้นโลก แต่อีกหลายประเทศยังมีปัญหาขาดแคลนอาหาร และประชากรเป็นโรคขาดสารอาหาร การสร้างความสมดุลและเท่าเทียมในการเข้าถึงอาหารที่มีโภชนาการอย่างเพียงพอ กลายเป็นเรื่องที่ท้าทายยิ่งขึ้น เมื่อโลกเผชิญหน้ากับวิกฤตสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง รวมถึงปัญหาโรคระบาดโควิด 19 ที่เพิ่มความยากในการเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร

ประเทศไทย ในฐานะประเทศผู้ผลิตและส่งออกอาหารและสินค้าเกษตรที่สำคัญอันดับต้นของโลก จนได้ชื่อว่าเป็น “ครัวของโลก” จะมีแนวทางพลิกโฉมระบบอาหารของประเทศอย่างไร เพื่อเพิ่มศักยภาพในการตอบโจทย์ความมั่นคงทางอาหารของไทยและของโลก BOT พระสยาม MAGAZINE ฉบับนี้ ได้รับเกียรติจาก ดร.ทองเปลว กองจันทร์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มาบอกเล่าถึงแนวทางขับเคลื่อนความยั่งยืนให้กับระบบอาหารและเกษตรของประเทศด้วยเกษตรวิถีใหม่ เพื่อบรรลุเป้าหมาย “อิมและดี” ขององค์การสหประชาชาติ และสร้างความ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” สู่ภาคเกษตรไทย

จาก Global Agenda สู่เป้าหมาย “อิมและดี”

ดร.ทองเปลวกล่าวว่า “ความมั่นคงทางอาหาร” หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัยและมีคุณค่าทางโภชนาการอย่างเพียงพอสำหรับการบริโภคของประชาชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งช่วงเวลาปกติและยามวิกฤต ซึ่งบริบทของความมั่นคงทางอาหารจะมีความเชื่อมโยงกับความปลอดภัยทางอาหารและความยั่งยืนทางธรรมชาติ

ความมั่นคงทางอาหารไม่ใช่ประเด็นปัญหาใหม่ของโลก แต่หลายปีที่ผ่านมา ห่วงโซ่อุปทานของระบบอาหารโลกมีปัญหาที่ความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ องค์การสหประชาชาติ (United Nation: UN) จึงหยิบยกมาเป็นวาระสำคัญของประชาคมโลก และจัดให้มีการประชุมสุดยอดผู้นำระบบอาหารโลก (UN Food System Summit: UNFSS) เมื่อเดือนกันยายน 2564 โดยตลอด 2 ปีที่ผ่านมา มีการจัดประชุมย่อย ทั้งเวทีระดับโลก เวทีระดับประเทศ และเวทีอิสระเพื่อระดมข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนทั่วโลก

“ระบบอาหาร หมายถึง ปัจจัยและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการบริโภคอาหาร ตั้งแต่เพาะปลูก เก็บเกี่ยว เลี้ยงสัตว์ แปรรูป บรรจุภัณฑ์ ขนส่ง การตลาด รูปแบบการบริโภค จนถึงการจัดการของเสียในทุกขั้นตอน ซึ่งหลายปีมานี้ ห่วงโซ่อุปทานระบบอาหารโลกบ่มเพาะปัญหาดังแต่ต้นน้ำ จนถึงปลายน้ำ อาทิ การจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพจนกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรืออาหารที่ไม่ปลอดภัย ไม่มีคุณภาพ รวมถึงความไม่สมดุลในการเข้าถึงอาหาร นำมาสู่การระดมสมองของประชาคมโลก หาแนวทางแก้ปัญหาและพลิกโฉมระบบอาหารโลกไปสู่ระบบอาหารที่ดี ยั่งยืน และเป็นธรรม เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ของ UN ภายในปี 2573”

จากการประชุม UNFSS เป้าหมายของการพัฒนาระบบอาหารโลก เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารและความยั่งยืนทางธรรมชาติ ได้แก่ “อิมดี 5 ด้าน” เริ่มจาก (1) “อิมดีถ้วนหน้า” ทุกคนได้รับอาหารที่ปลอดภัยและมีโภชนาการ (2) “อิมดีมีสุข” ทานอาหารมีประโยชน์ในปริมาณที่พอดี (3) “อิมดีรักษโลก” มีระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (4) “อิมดีทั่วถึง” กระจายรายได้และการพัฒนาอย่างทั่วถึง และ (5) “อิมดีทุกเมื่อ” สร้างระบบอาหารที่ยั่งยืนและปรับตัวได้กับทุกวิกฤต

การประชุม UNFSS เมื่อเดือนกันยายนที่ผ่านมา ประเทศไทยได้แสดงเจตนารมณ์ต่อประชาคมโลก ผ่านถ้อยแถลงของรัฐบาลไทย มีใจความสำคัญว่า “เราจะสนับสนุนและผลักดันความร่วมมือในการพลิกโฉมระบบอาหารโลกให้ยั่งยืนและสมดุลมากขึ้น ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และร่วมสร้างความมั่นคงทางอาหารให้โลกใบนี้ ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ‘มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน’ ที่เป็นเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการเกษตร”

จาก “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” สู่ 5 ยุทธศาสตร์ กษ.

ดร.ทองเปลวอธิบายว่า ยุทธศาสตร์ชาติด้านการเกษตร “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” มีหัวใจสำคัญ 3 เรื่อง ได้แก่ ภาคเกษตรมั่นคง เกษตรกรมั่งคั่ง และทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน ซึ่งจะบรรจุเป้าหมายทั้ง 3 ข้อได้ภาคเกษตรกรรมและเกษตรกรต้องปรับตัวสู่ “เกษตรวิถีใหม่” ซึ่งนับว่าท้าทายการทำงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กษ.)

จากยุทธศาสตร์ชาติ กระทรวงเกษตรฯ กำหนดเป็น 5 ยุทธศาสตร์หลักที่ใช้เป็น “เข็มทิศ” นำทางสู่เกษตรวิถีใหม่ ประกอบด้วย (1) ยุทธศาสตร์ “ตลาดนำการผลิต”

(2) ยุทธศาสตร์ “เทคโนโลยีเกษตร 4.0” (3) ยุทธศาสตร์ “3’s” (Safety - Security - Sustainability) (4) ยุทธศาสตร์การบริหารเชิงรุกแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะโมเดล “เกษตร - พาณิชย์ทันสมัย” และ (5) ยุทธศาสตร์เกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวทางศาสตร์พระราชา

ปลัดกระทรวงเกษตรฯ ย้ำว่า ทั้ง 5 ยุทธศาสตร์เป็นแผนปฏิบัติการด้านความมั่นคงทางอาหาร ระยะที่ 1 (ปี 2563 - 2565) เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ของกระทรวงเกษตรฯ ที่ต้องการให้คนไทยมีอาหารที่มีคุณภาพในการบริโภคอย่างพอเพียงและยั่งยืน ภายในปี 2570 จาก 5 ยุทธศาสตร์ถูกถอดมาเป็น 15 นโยบายหลักเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตรอย่างเป็นระบบ

“ความมั่นคงทางอาหารจะเกิดไม่ได้ ถ้าขาด ‘ผู้ผลิต’ ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพ ความเข้มแข็ง และความเป็นอยู่ของเกษตรกร จึงมีส่วนกำหนดทิศทางความมั่นคงทางอาหารของประเทศ โดยในห่วงโซ่อุปทานของระบบอาหาร ผู้ผลิตมีทั้งเกษตรกรรายย่อย กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน สมาคม สถาบัน จนถึงผู้ประกอบการรายใหญ่ กระทรวงเกษตรฯ มีโครงการเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้เกษตรกรรายย่อย เช่น โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ ที่สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มอำนาจต่อรอง และเพิ่มคุณภาพ และโครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด ที่จัดสรรงบประมาณให้เกษตรกรรวมแปลงได้เข้าถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัยและงานวิจัยที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาไปสู่เกษตรวิถีใหม่”

ในเรื่องความยั่งยืน ดร.ทองเปลวมองว่า ความยั่งยืนในระบบอาหารสัมพันธ์กับปัจจัยการผลิต ทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศ โดย “หัวใจ” สำคัญในการผลักดันความยั่งยืน

“

ปัจจุบันมี ‘smart farmer’ หรือเกษตรกรที่มีความเป็นปราชญ์อยู่กว่า 1 ล้านคน จากเกษตรกรทั้งหมด 24 ล้านคน ซึ่งต้องรักษากลุ่มไว้ควบคู่กับสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ หรือ ‘young smart farmer’ เข้ามาทดแทน ซึ่งตอนนี้สร้างไว้แล้วราว 20,000 - 30,000 คน”

ให้เกิดขึ้น อยู่กับการบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดการสูญเสียตลอดห่วงโซ่อุปทาน และลดผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม อาทิ การบริหารจัดการน้ำ การบริหารจัดการดิน การบริหารจัดการพันธุ์พืช ตลอดจนการทำเกษตรโดยใช้ “ตลาดนำการผลิต”

“กระทรวงเกษตรฯ ยังได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาเป็นเกษตรทฤษฎีใหม่ เพราะอย่างน้อยความพอเพียงที่เกิดขึ้นในครอบครัวและชุมชน จะสร้างความเข้มแข็งและความพอเพียงในชุมชนนั้น ซึ่งหากขยายผลไปในวงกว้าง ย่อมเกื้อกูลไปถึงสังคม นำความมั่นคงทางอาหารมาสู่สังคมนั้น และถ้าผลิตเพื่อการพาณิชย์ ก็ย่อมจะนำความมั่งคั่งสู่สังคมนั้นได้”

ปิดจุดอ่อน เสริมจุดแข็ง สร้าง “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

จากประสบการณ์ทำงานด้านบริหารจัดการมากกว่า 30 ปี บวกกับการเติบโตมาในสังคมเกษตร ดร.ทองเปลวยอมรับว่าหนึ่งในความ

เปราะบางของเกษตรกรรมของไทย คือภาพจำเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของเกษตรกรไทย โดยเฉพาะในเกษตรวิถีดั้งเดิม ที่ยังทำยังเป็นหนี้ หรือยิ่งทำไป จากเจ้าของที่ดิน กลายเป็นผู้เช่า ภาพเหล่านี้มีส่วนทำให้คนรุ่นใหม่ไม่สนใจเข้ามาทำเกษตร โอกาสที่จะเกิดการพลิกโฉมระบบเกษตรของไทยด้วยแนวคิดสร้างสรรค์ของเกษตรกรรุ่นใหม่ จึงมีน้อยลง

“ผมเคยถามตัวเองว่าเกิดอะไรขึ้น จนพบว่าจุดอ่อนของภาคเกษตรไทยในปัจจุบันคือในระบบการผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่อายุเฉลี่ย 57 ปีขึ้นไป อาจไม่กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ การขับเคลื่อนการผลิตให้มีมาตรฐานและการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตจึงทำได้ยาก แต่อย่างน้อยที่ปัจจุบันมี ‘smart farmer’ หรือเกษตรกรที่มีความเป็นปราชญ์อยู่กว่า 1 ล้านคน จากเกษตรกรทั้งหมด 24 ล้านคน ซึ่งต้องรักษากลุ่มนี้ไว้ควบคู่กับสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ หรือ young smart farmer เข้ามาทดแทน ซึ่งตอนนี้สร้างไว้แล้วราว 20,000 - 30,000 คน นอกจากนี้

กระทรวงเกษตรฯ ยังให้ทุนเรียนฟรี และมีโครงการสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุน เพื่อส่งเสริมเกษตรกรรุ่นใหม่และสตาร์ทอัพด้านการเกษตร (AgriTech)”

อีกจุดอ่อนสำคัญในระบบเกษตรกรรมไทยคือ ปัญหาเรื่องทุน ตั้งแต่เงินลงทุน นวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยเฉพาะปัญหาสูญเสียที่ดินทำกิน โดยมีหลายแนวทางแก้ปัญหาที่รัฐบาลนำมาช่วยเหลือเกษตรกร ไม่ว่าจะเป็นการจัดสรรที่ดิน ส.ป.ก. หรือที่ดินรกร้างให้เกษตรกร หรือการจัดตั้ง “กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร” เพื่อซื้อที่ดินที่เกษตรกรนำไปจำนองกลับมาให้เกษตรกรผ่อนคืนในอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยมีเงื่อนไขว่าต้องนำที่ดินที่ถือครองมาทำเกษตรแบบวิถีใหม่ นอกจากนี้ ยังมี “กองทุนส่งเสริมเกษตรกร” ที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงเงินทุนหมุนเวียนในการทำเกษตร เป็นต้น

ระบบเกษตรกรรมของไทยไม่ได้มีแต่จุดอ่อน ปลัดกระทรวงเกษตรฯ มองว่าจุดแข็งสำคัญของประเทศไทยคือ การมี “ภูมิยุทธศาสตร์” ที่เหมาะสมในการทำเกษตร

ไม่ว่าจะเป็นภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ และความหลากหลายทางชีวภาพและพันธุ์พืช นอกจากนี้ ภาคการเกษตรไทยมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีค่าและเป็นอัตลักษณ์ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ทำให้สินค้าเกษตรของไทยเป็นที่ต้องการของตลาดโลก แต่ทั้งนี้ จุดแข็งเหล่านี้จะอยู่คู่เกษตรกรรมไทยอย่างยั่งยืนได้ ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดีและเป็นระบบในการสืบสานและต่อยอด

“อีกจุดแข็งที่หลายคนอาจนึกไม่ถึงคือการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในภาคเกษตร ทำให้ประเทศไทยและสังคมไทยมีภูมิคุ้มกันตัวเอง โดยภาคเกษตรในช่วงวิกฤตโควิด 19 ยิ่งตอกย้ำให้เห็นชัดเจน ภาคเกษตรได้รับผลกระทบน้อยมาก และแรงงานในภาคบริการที่ได้รับผลกระทบยังสามารถถ่ายเทมาสู่ภาคเกษตรได้ ขณะที่เกษตรกรที่ทำเกษตรวิถีใหม่หลายคนสามารถเลี้ยงชีวิตและครอบครัวได้ นี่คือภูมิคุ้มกันของสังคมไทย และเพื่อให้จุดแข็งนี้ยังอยู่คู่สังคมไทย กระทรวงเกษตรฯ จึงได้น้อมนำมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ด้านเกษตรกรรมยั่งยืนตามแนวทางศาสตร์พระราชา”

วางรากฐานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อรับมือ “ความปกติใหม่”

ดร.ทองเปลวกล่าววว่า แนวทางการขับเคลื่อนภาคเกษตรไทย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในเรื่องความมั่นคงของระบบอาหารและเกษตรกรรมไทย ต้องอาศัยการบูรณาการยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์น้ำ ฯลฯ ตลอดจนยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรฯ เข้าด้วยกันเพื่อวางรากฐานและโครงสร้างเกษตรกรรมไทยไปสู่ระบบเกษตรวิถีใหม่ พร้อมกับเสริมสร้างศักยภาพและความพร้อมของเกษตรกรไทยในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เพื่อรับมือกับความปกติใหม่

โดยกุญแจสู่ความสำเร็จคือ การทำงานอย่างเป็นเอกภาพและการทำงานแบบบูรณาการของ “คน เกษ.” โดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือแบบบูรณาการกับหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกกระทรวง

“หัวใจสำคัญที่จะทำให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการร่วมกันได้ ต้องเริ่มจากความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลง และการคิดใหม่ ทำใหม่ ผมเคยสร้างความเป็นเอกภาพให้เกิดในกรมชลประทานมาแล้ว ก็ได้นำเอาแนวคิดนั้นมาใช้กับบ้านหลังนี้ด้วย เช่น ผมแต่งเพลงของกระทรวงชื่อ ‘เกษตรวิถีใหม่’ ที่รวบรวมแนวทางการทำงานและนโยบายของกระทรวง หรือทุกวันพุธให้ใส่เสื้อสีเขียวของกระทรวง สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยปมเพาะความเป็นหนึ่งเดียวกันได้

“แต่เหนือสิ่งอื่นใด คงต้องกลับมาดูว่าบ้านมีความมั่นคงอย่างเหมาะสมสำหรับคนในบ้านแล้วหรือยัง นั่นคือการสร้างโอกาสในการเติบโตให้กับคนทำงาน ให้เขามีเส้นทางอาชีพที่เจริญก้าวหน้าได้ และการวางรากฐาน

ในการทำงานและสร้างศักยภาพให้กับคน เกษ. โดยเฉพาะการทำงานเชิงบูรณาการเพื่อรองรับความปกติใหม่ เช่น จากที่เคยผลิตไปโดยไม่รู้ว่าความต้องการของตลาดคืออะไร จนผลผลิตล้นตลาด ก็ต้องแก้ด้วยการบูรณาการความร่วมมือกับกระทรวงพาณิชย์ ใช้ ‘ตลาดนำการผลิต’ ตลาดต้องการผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรแบบไหน เมื่อไหร่ จำนวนเท่าไร จากนั้นจึงมาวางแผนการเพาะปลูก นี่คือนวัตกรรมวิธีการทำงานบนความปกติใหม่ของกระทรวงเกษตรฯ”

ดร.ทองเปลวทิ้งท้ายว่า หลักสำคัญในการสร้างความยั่งยืนในภาคเกษตรไทย คือการทำงานแบบบูรณาการ แต่หลักที่สำคัญที่สุดคือ คนทำงานต้องมีความเข้าใจภาคเกษตรไทยเพื่อตั้งใจให้แตก ซึ่งท่านตั้งปณิธานไว้แล้วว่า เวลาอีก 1 ปีก่อนเกษียณอายุราชการ จะทุ่มเทให้การสร้างรากฐานสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ให้เกิดขึ้นในภาคเกษตรไทย 🌱

ถนนทุกสายมุ่งสู่ ESG

การแพร่ระบาดของโควิด 19 ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คน สังคม และเศรษฐกิจไปทั่วโลก ทำให้ผู้ประกอบการเกิดการตระหนักรู้ถึงความเชื่อมโยงของมนุษย์ และธรรมชาติรอบตัวมากขึ้น แน่นอนว่ากระแสการตระหนักรู้นี้ย่อมทำให้ พฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป

ผลสำรวจ Global Consumer Insights Pulse Survey ของ PricewaterhouseCoopers ประจำเดือนมิถุนายน 2564 จากผู้บริโภคจำนวน 8,681 คน ใน 22 ประเทศรวมทั้งประเทศไทย แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างน่าทึ่งในปัจจุบัน โดย 50% ของผู้บริโภคหันมาให้ความสำคัญกับสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ขณะที่ผู้บริโภคชาวไทยให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ถึง 76% โดยส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าจะเลือกซื้อเฉพาะผลิตภัณฑ์จากบริษัทที่มีจิตสำนึกและสนับสนุนการปกป้องสิ่งแวดล้อมเท่านั้น

ผลสำรวจดังกล่าว สะท้อนให้เห็นแนวโน้มของผู้บริโภคเปลี่ยนไปสู่สิ่งที่เรียกว่า “eco-conscious” มากขึ้น คนยอมที่จะจ่ายแพงหากสินค้าและบริการที่ได้รับกลับมามีคุณภาพ และช่วยลดการสร้างปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมให้กับสังคม ยิ่งโลกหลังโควิด 19 จะเห็นพฤติกรรมดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น จากปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่รุนแรงขึ้น ภาคธุรกิจจึงหันมาใส่ใจกับแนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนที่คำนึงถึงประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environmental, Social, Governance: ESG) มากกว่าเดิม

เร่งเป้าหมายลดคาร์บอนเป็นศูนย์

ขณะที่ปี 2563 เราตื่นตัวเรื่องภัยจากโรคระบาด แต่ปีนี้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกก็หันมาให้ความสำคัญกับผลกระทบจากสภาพอากาศและสิ่งแวดล้อมอีกครั้ง จากปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะภาวะโลกร้อน ข้อมูลจาก Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) ค้นพบสัญญาณ

ที่บ่งชี้ว่าสถานการณ์เริ่มรุนแรง เช่น โลกร้อนขึ้นกว่า 1.09 องศาเซลเซียส ความเข้มข้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สูงสุดในรอบ 2 ล้านปี การเกิดไฟป่าในออสเตรเลีย และระดับน้ำทะเลสูงกว่าในอดีตถึง 3 เท่า โดย IPCC คาดว่าระดับน้ำทะเลอาจสูงขึ้น 2 เมตรในศตวรรษนี้ และอาจสูงถึง 5 เมตรภายในปี 2693 หรือเพิ่มขึ้น 3.7 มิลลิเมตรต่อปี

ประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลก อาทิ สหรัฐอเมริกา จีน อังกฤษ สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น ได้ทยอยออกมาประกาศจุดยืนในการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ให้ได้ภายในปี 2573 และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (net zero) หรือการไม่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกไปมากกว่าที่สามารถกำจัดได้ภายในปี 2593 ก่อนจะมีการประชุมใหญ่ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในเดือนพฤศจิกายนนี้

อังกฤษเป็นประเทศแรก ๆ ที่กำหนดเป้าหมายใหม่ในการลดคาร์บอนเป็นศูนย์ให้เร็วขึ้น พร้อมบรรจุเป็นกฎหมายเมื่อเดือนมิถุนายน 2564 และทยอยออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามมา เช่น กำหนดให้อาคารที่สร้างใหม่ทุกแห่งจะต้องมีที่ชาร์จสำหรับรถยนต์ไฟฟ้า ปัจจุบันอังกฤษมีสถานีชาร์จรถไฟฟ้า 25,600 แห่งทั่วประเทศ และต้องเพิ่มขึ้นอีก 10 เท่าภายในปี 2573 เพื่อสนับสนุนการใช้รถยนต์ไฟฟ้าแทนรถยนต์ที่ใช้น้ำมันเบนซินและดีเซลที่จะยกเลิกให้ได้ในปี 2573

ความกังวลเรื่องภาวะโลกร้อน ทำให้เวทีระดับโลกกำหนดทิศทางใหม่หลายเรื่อง เช่น European Green Deal ผลกระทบจากการเก็บภาษีคาร์บอน Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) ข้อกำหนดเกี่ยวกับสินค้าที่ยั่งยืน (Sustainability Product Initiative) ตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียนและความรับผิดชอบต่อในห่วงโซ่อุปทาน

ปัจจุบันอังกฤษมีสถานีชาร์จรถไฟฟ้า 25,600 แห่งทั่วประเทศ และต้องเพิ่มอีก 10 เท่าภายในปี 2573 เพื่อสนับสนุนการใช้รถยนต์ไฟฟ้า

หมู่บ้าน The Aardehuizen ในเมือง Olst ประเทศเนเธอร์แลนด์
หมู่บ้านอโคแห่งแรกที่ใช้โมเดลเศรษฐกิจหมุนเวียน

หมู่บ้าน The Aardehuizen สร้างบ้านจากขยะและวัสดุธรรมชาติ โดยออกแบบหลังคาให้อยู่ยงเพื่อรับแสงแดดได้มากในฤดูหนาว ทำให้บ้านอุ่นขึ้น ส่วนในฤดูร้อนจะลดการรับแสงแดดทำให้ อุณหภูมิในบ้านไม่สูงเกินไป พร้อมติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ สร้างพลังงานไฟฟ้า

ภาพ : www.aardehuizen.nl

ทิศทางธุรกิจใหม่มุ่งสู่ความยั่งยืน

การปรับเปลี่ยนมาใช้พลังงานสะอาดเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ชัดเจน อย่างไรก็ตาม ยังมีกิจกรรมอีกจำนวนมากที่ทำให้เกิดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ รวมถึงการปล่อยของเสียสู่ธรรมชาติ สำหรับภาคธุรกิจสามารถเปลี่ยนกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจใหม่เพื่อตอบสนองต่อพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป และมีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อขับเคลื่อนไปสู่อนาคตได้อย่างน้อย 3 แนวทาง

แนวทางแรก คือการผลักดันความร่วมมือเพื่อสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียน (circular economy) หรือการนำผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วกลับมาใช้ซ้ำ เพิ่มสัดส่วนการนำผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วเข้าสู่กระบวนการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งหลายประเทศ ภาครัฐได้ออกเป็นกฎหมาย เช่น การเก็บภาษีตามปริมาณขยะที่ทิ้งหรือออกกฎหมายห้ามใช้พลาสติกแบบใช้แล้วทิ้ง ซึ่งหลายประเทศได้ทยอยออกกฎหมายในเรื่องดังกล่าวแล้ว ขณะที่ประเทศไทยจะยกเลิกการใช้พลาสติกแบบใช้แล้วทิ้งในปี 2565 เป็นต้นไป

(มติเห็นชอบจากการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2564) ในประเทศเนเธอร์แลนด์ มีหมู่บ้าน “The Aardehuizen” ในเมือง Olst ซึ่งแปลตรงตัวว่า “บ้านดิน” เป็นหมู่บ้านอโคแห่งแรกที่ใช้โมเดลของเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยใช้ขยะและวัสดุธรรมชาติมาสร้างบ้าน ผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน มาแบ่งปันกันใช้ รวมถึงการใช้น้ำแบบรีไซเคิล ตลอดจนกระบวนการผลิตอาหารตามหลักการ Permaculture¹ เพื่อสร้างวิถีชีวิตกินอยู่อย่างยั่งยืน

แนวทางที่สอง คือการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ (AgriTech) สาเหตุที่ให้ความสำคัญกับภาคการเกษตร เพราะปัจจุบันเกือบ 1 ใน 4 ของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเกิดจากกระบวนการผลิตอาหาร เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดการแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ การลงทุนในเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จะช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพของผลผลิต และใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างของการประยุกต์ใช้ AgriTech มีตั้งแต่การใช้ระบบเซนเซอร์เพื่อควบคุมและติดตามการเติบโตของผลผลิตแบบเรียลไทม์ ไปจนถึงการใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ เช่น การใช้โดรนเพื่อการเกษตร ภาพถ่ายดาวเทียม และข้อมูลสภาพภูมิอากาศ การใช้บิกดาต้าและเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) มาช่วยในการวิเคราะห์และประมวลผลในขั้นตอนต่าง ๆ ของการเพาะปลูก อย่างสิงคโปร์ แม้จะมีพื้นที่ทำการเกษตรน้อยกว่า 1% แต่เพิ่มประกาศตัวว่าจะเป็นศูนย์กลาง AgriTech ของภูมิภาคเอเชีย โดยใช้เทคโนโลยีในการทำฟาร์มภายในอาคาร (indoor farming) เพื่อลดการพึ่งพาการนำเข้าอาหารที่สูงถึง 90%

¹ Permaculture คือ หนึ่งในวิธีการเกษตรที่เกิดขึ้นยุค 70s โดย Bill Mollison เป็นการทำการเกษตรโดยคำนึงถึงความมั่นคงของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ใช้กันอย่างแพร่หลายในหมู่เกษตรกรทั่วโลก

เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ (AgriTech) เช่น การใช้โดรนเพื่อการเกษตร เทคโนโลยี AI แอปพลิเคชันควบคุมและติดตามการเติบโตของผลผลิต ฯลฯ

สำหรับประเทศไทย ถือเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกสินค้าเกษตรสำคัญของโลก AgriTech จะเข้ามาช่วยพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบ เพิ่มคุณภาพในกระบวนการผลิต เพื่อตอบโจทย์ความปลอดภัยของอาหาร ซึ่งเป็นสิ่งที่ทั่วโลกให้ความสำคัญเพิ่มมากขึ้นหลังวิกฤตโควิด 19

แนวทางสุดท้าย ภาคธุรกิจต้องผนวกแนวทางการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนเข้ากับกลยุทธ์ขององค์กร ต้องวางแผนการจัดการกับปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งเป็นสาเหตุของวิกฤตสภาพภูมิอากาศอย่างจริงจัง เพื่อช่วยขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้เติบโตอย่างยั่งยืน

เมื่อถนนทุกสายมาบรรจบกันและมีเป้าหมายเดียวกัน คือการสร้างโลกที่ยั่งยืนในอนาคต ความฝันที่จะได้เห็นโลกใบใหม่ที่สวยงามกว่าเดิมคงไม่ไกลเกินเอื้อม

แปลและเรียบเรียงจาก

- ESG investment funds more than doubled in 2020 (cnbc.com)
- June 2021 Global Consumer Insights Pulse Survey | Consumer Markets : PwC
- <https://www.sdgmovement.com/2021/02/16/11-th-business-gold-class-sustainability-yearbook-2021-esg/>
- <https://www.nxpo.or.th/th/bcg-economy/>
- การเสวนาออนไลน์ “ผลกระทบโลกร้อนที่ตกย้ำในรายงาน IPCC Climate Changes 2021 ไทยพร้อมรับมือเพียงใด”

A portrait of a man with short dark hair, wearing a dark blue button-down shirt, standing outdoors with green foliage in the background. The text is overlaid on the bottom right of the image.

แปลง “ขยะ” ให้มีมูลค่า ด้วยแนวคิดของ รัชชัย ศุภาเมธีกุลวัฒน์

“สร้างมูลค่าเพิ่มให้ขยะได้” หนึ่งในแบรนด์ที่ชูแนวคิดนี้ได้อย่างชัดเจน
คือ “ควอลี่ (Qnaly)” แบรนด์ไทยที่นำเรื่องขยะและสิ่งแวดล้อมมาเป็นหลัก
ในการดำเนินธุรกิจ จนสามารถส่งออกไปได้ถึง 50 ประเทศทั่วโลก

จานรองแก้วเต่าทะเล เซตแม่เหล็ก ติดตู้เย็นนานาสัตว์ทะเล ที่ดักข้าวทรงกระต่าย กล่องกระดาษชำระรูปวาฬ ฯลฯ ของใช้กระจุกกระจิกที่มีความตะมุตะมิ ย่อมทำให้ใครที่ผ่านมาเจอในพื้นที่ดิสเพลย์อดไม่ได้ที่จะหยุดชมความน่ารัก จนต้องหยิบจับซื้อหากลับบ้านอย่างน้อยสักชิ้นสองชิ้น

ในมุมมองของลูกค้า มันอาจเป็นเพียงของอย่างหนึ่งที่ใช้งานก็ได้ ตั้งโชว์ก็ได้ แต่เบื้องหลังคือเรื่องราวของควอลี่ แบรินด์ผลิตภัณฑ์ของใช้และของตกแต่งบ้านที่จับประเด็นขยะพลาสติกและสิ่งแวดล้อมมาใส่ไว้ในผลิตภัณฑ์ เพื่อบอกเล่าถึงจุดยืนในการดำเนินธุรกิจตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน (circular economy) ที่ผู้บริโภคเองได้เข้ามามีส่วนร่วมสร้างสรรค์ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดีทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว

เมื่อเปิดประตูไปสู่ผู้อยู่เบื้องหลังแบรนด์อีกชั้น ก็พบว่าบุคคลที่บทบาทลักษณะวัสดุพลาสติกให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่ามากขึ้น ก็คือคุณโจ - ชีรัชย์ ศุภเมธิกุลวัฒน์ ผู้เป็นทั้งผู้อำนวยการฝ่ายออกแบบ (Design Director) และผู้ก่อตั้งแบรนด์ควอลี่ ที่มุ่งมั่นขับเคลื่อนแบรนด์ไปสู่เป้าหมายสำคัญคือความยั่งยืนทั้งของแบรนด์และสิ่งแวดล้อม

กล่องใส่ทิชชู ผลิตจากขวดน้ำพลาสติก 40 ขวด

กล่องใส่ดินสอ ผลิตจากขวดน้ำพลาสติก 15 ขวด

สร้างความยั่งยืน ด้วย Circular Design

แรงบันดาลใจของการก่อตั้งควอลี่มาจากการนำความคิดสร้างสรรค์มาสร้างมูลค่าเพิ่ม เน้นการออกแบบที่มีความแปลกใหม่ ซึ่งขณะนั้นผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกันนี้ยังมีอยู่น้อยในตลาด และส่วนใหญ่ก็เป็นชิ้นงานพลาสติกที่มีราคาถูก

“ผมเรียนจบมาทางด้านการออกแบบอุตสาหกรรม ก็มองเห็นว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องสำคัญ มันช่วยเพิ่มมูลค่าได้ และพื้นฐานธุรกิจเราคือโรงงาน OEM ผลิตชิ้นส่วนพลาสติก ทำให้ผลิตภัณฑ์ควอลี่ทำจากพลาสติกเป็นหลัก แต่นั่นเกรดคุณภาพ เพิ่มความหนาขึ้นอีก 50% เพื่อเพิ่มความแข็งแรงต่างจากตลาดทั่วไป”

Save the Ocean Magnet ผลิตจากขวด PET

ที่เก็บถุงพลาสติก Moby Whale Plastic Bag Holder ที่ผลิตจากถุงพลาสติกที่นำมารีไซเคิล

ในช่วงแรกประเด็นสิ่งแวดล้อมไม่ได้พูดถึงกันมากนัก ทำให้ควอลี่ยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีจุดเด่นเรื่องคุณภาพพลาสติก และดีไซน์ที่ตอบโจทย์การใช้งาน แล้วค่อย ๆ ปรับตัวตามเทรนด์ จนกลายมาเป็นแบรนด์ที่ใช้วัสดุรีไซเคิลและดำเนินธุรกิจภายใต้ 3 ปรัชญาหลัก คือ ความคิดสร้างสรรค์ ความสุข และความยั่งยืน

“ควอลี่มีการเชื่อมโยงกับผู้บริโภค และชุมชน เพื่อให้เกิดสภาพสังคมที่มีความสุข เราพยายามสร้างอิมแพกเชิงบวก เพราะตระหนักดีว่าเราจะต้องให้ทรัพยากรร่วมกับสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ จึงต้องดูแลมันให้ดี”

คุณธีรชัยตระหนักดีว่าควอลี่อยู่ในอุตสาหกรรมที่ถูกมองว่าพลาสติกคือผู้ร้ายทำลายโลก จึงอยากเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขมากกว่าเป็นส่วนหนึ่งของปัญหา โดยพยายามหาคำตอบในเรื่องความยั่งยืนด้วยการนำแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียนมาประสานกับ

Recycled from **Discarded fishing nets**
Material from 'Net Free Seas' project by **EjF**

ตะกร้าใส่ของ ผลิตจากซากแหอวน

ภาพ : Inspiro's Net Free Seas 68 EJF

ขวดสบู่มือ ผลิตจากซากแหอวน

SDGs (Sustainable Development Goals) ที่องค์การสหประชาชาติได้ประกาศเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนออกมาทั้งหมด 17 ข้อ แล้วแปลงมาเป็นหลักการออกแบบหมุนเวียน (circular design) 3 ข้อด้วยกันคือ (1) การนำขยะให้วนกลับมาใช้ใหม่ได้ (2) การออกแบบต้องเป็นลักษณะอัปไซเคิล ซึ่งช่วยทำให้การกลับมาของวัสดุรีไซเคิลมีมูลค่าเพิ่มขึ้น และ (3) ต้องหมุนเวียนกลับมาได้ในแง่ที่ว่าเมื่อวันหนึ่งหมดอายุการใช้งานไปแล้ว ต้องวนกลับมาเป็นวัสดุรีไซเคิลได้ นอกจากนี้ ในแง่การขาย ก็ต้องมีเรื่องราวรองรับเพื่อให้เกิดความน่าสนใจและเพื่อให้เกิดอิมแพกต์ที่มากกว่าน้ำหนักของขยะที่นำมาใช้

เชื่อมโยงชุมชน สร้างสังคมดี

แล้วบทสนทนาก็มาถึงประเด็นสำคัญที่ว่า “ขยะ” ที่ควอลีนำมาใช้นั้นมาจากไหน ซึ่งคุณธีรชัยกล่าวว่ายอมรับว่าเรื่องนี้เป็นโจทย์ใหญ่มาก เพราะด้วยกำลังของบริษัทคงไม่สามารถออกไปตั้งจุดรับขยะให้คนนำมา

“มันจะยังยืนได้อย่างไรถ้ามีบริษัทเดียวที่ประสบความสำเร็จ ความยั่งยืนต้องเกิดจากทุกฝ่าย ต้องมั่งคั่งไปด้วยกัน”

ทิ้งแล้วเก็บล้าง ควอลีจึงเลือกใช้วิธีมองหาพาร์ทเนอร์ที่ทำเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว ทั้งที่เป็นองค์กรธุรกิจและการทำงานร่วมกับมูลนิธิความยุติธรรมเชิงสิ่งแวดล้อม (Environmental Justice Foundation) ที่จัดทำโครงการทะเลปลอดอวน (Net Free Seas) ผ่านการรับซื้อขยะจำพวกเศษแห อวน ที่ทางโครงการเก็บรวบรวมมาได้ ด้วยวิธีการนั้นนอกจากทำให้ระบบนิเวศมีความปลอดภัยกับสัตว์ทะเลมากขึ้น และบริษัทได้วัสดุมาใช้ก็ยังช่วยให้ชุมชนมีรายได้และมีแรงจูงใจในการกู้ซากอวนต่อไปด้วย

“ในแง่กระบวนการแปลงวัสดุจากแหเส้นเล็ก ๆ มาเป็นเม็ดเพื่อใช้ตั้งต้นในการผลิตความจริงแล้วมันมีความยุ่งยากและมีค่าใช้จ่าย

เราไม่ได้กำไรในแง่ของวัสดุ แต่การรับซื้อของเราทำให้ชาวประมงมีรายได้ สิ่งแวดล้อมและสังคมได้รับประโยชน์ จึงเป็นแนวทางในการจัดหาวัสดุของเราว่าควรเป็นทำนองนี้”

นอกจากนี้ คุณธีรชัยยังมองไปถึงวัสดุอื่นที่รีไซเคิลได้อีกมากมาย โดยเฉพาะบรรจุภัณฑ์อาหารดิไลเวอร์ซึ่งมีอยู่เกลื่อนในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 ควอลีจึงได้จัดทำโครงการถาวรในการเปิดรับบริจาคโดยมอบสิ่งตอบแทนเป็นส่วนลด 20 บาทต่อหนึ่งกิโลกรัมเมื่อซื้อผลิตภัณฑ์ของควอลีซึ่งปรากฏว่าประสบความสำเร็จอย่างสูงโดยมีปริมาณที่ได้รับมาอยู่ในหลักหลายร้อยกิโลกรัม และยังทำให้ควอลีได้เชื่อมต่อกับผู้บริโภคโดยตรง

เดินหน้าเชิงรุก พร้อมรับจังหวะและโอกาส

นับจากวันแรกที่ได้ก้าวข้ามธุรกิจ OEM ดั้งเดิมของครอบครัวมาสู่การมีผลิตภัณฑ์ควอลีเมื่อปี 2547 ซึ่งทุกคนไม่เคยมีประสบการณ์

การทำแบรนด์ของตัวเองมาก่อน แต่ด้วยการมองเห็นโอกาส ดีไซน์ที่โดดเด่น พร้อมการสนับสนุนจากครอบครัวที่เปิดโอกาสให้คุณธีรชัยได้ลองทำเพื่อให้ “ประสบการณ์” เป็น “ใบปริญญา” แทนการเรียนต่อหลังวิศวะ ต้มยำกุ้ง 16 ปีผ่านไปเงินลงทุนที่ใช้ไปกับควอลิตี้ แชนค่าเล่าเรียนระดับปริญญาโทเมืองนอก ครั้งนั้น ได้ผลดอกออกผลเป็นรายได้หลัก ร้อยล้านบาทในวันนั้น และยังส่งออกผลิตภัณฑ์ไปได้กว่า 50 ประเทศทั่วโลก แดมมีรางวัลทางด้าน การออกแบบสร้างสรรค์การันตี ผลงานอีกมากมาย

“ความสำเร็จในวันนี้เกิดจากดวง” คุณธีรชัย กล่าวอย่างถ่อมตนก่อนขยายความว่า ดวง คือจังหวะและโอกาส “มันเป็นเรื่องสำคัญ เราต้องพร้อมสำหรับจังหวะและโอกาสที่เข้ามา อย่างเรื่องสิ่งแวดล้อม ถ้าไม่ทำตอนนั้น วันหนึ่งก็ต้องถูกบังคับให้ทำ สิ่งที่เราทำวันนี้คือการทำเชิงรุก มันอาจไม่ได้เป็นโอกาสทางธุรกิจที่ชัดเจน แต่ลุยไปก่อนแล้วปรับตัว ผิดก็แก้ ไม่ทำอะไรเกินตัว และการมีพาร์ตเนอร์ให้ความช่วยเหลือก็ทำให้เราทำเรื่องที่ใหญ่กว่าตัวเราได้ ความสำเร็จจากเราจึงเป็นแค่ส่วนเล็ก ๆ ส่วนหนึ่ง ถ้าไม่มีสิ่งเหล่านี้อยู่รอบ ๆ ก็ไปไต่ยาก”

“มั่งคั่งและยั่งยืน” ไปด้วยกัน

คุณธีรชัยกล่าวต่อไปว่า การทำธุรกิจก็ต้องใช้พลาสติกทุกวันก็ต้องพยายามอย่างยิ่งในการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจ เพราะภาวะโลกร้อนส่งผลต่อการดำเนินนโยบายและการวางมาตรการทางการค้าในประเทศต่าง ๆ ที่เข้มข้นขึ้น สังคมมีการต่อต้านการนำเข้าขยะพลาสติก ซึ่งหากวันหนึ่งถึงจุดห้ามนำเข้า โดยยังไม่มีระบบการดูแลที่ดี ขยะก็จะมีราคาแพงขึ้นและส่งผลกระทบต่อเมืองไปเรื่อย ๆ ธุรกิจจึงต้องเตรียมให้พร้อมสำหรับการปรับตัว

“สิ่งหนึ่งที่ควอลิตี้ทำคือการเปิดเผยในเรื่องที่เราทำ พยายามเปลี่ยนสิ่งที่ไม่ดีพอให้ดีขึ้น

เรื่อย ๆ เพราะประเด็นความยั่งยืนเป็นเรื่องของชีวิต ผมอยากเห็นคนในอุตสาหกรรมนี้ทำเรื่องความยั่งยืนกันเยอะ ๆ โดยไม่ต้องมีคำว่า รุ่น ‘limited’ ฟวงฟ้าย และเมื่องานดีไซน์เรามีมุมมองเชิงบวก ก็จะเล่าเรื่องพวกนี้ออกมาในโทนไม่เครียดจนเกินไป ทำให้เป็นจุดหนึ่งที่เราแตกต่าง นอกจากนี้ ด้วยความที่องค์กรเรามีทั้งแผนกดีไซน์ มีโรงงาน มีฝ่ายขายของเราเอง ก็ทำให้เกิดความยืดหยุ่น คล่องตัว สามารถปรับตัวได้เร็ว และการปรับตัวเร็วก็สำคัญมากกับการทำธุรกิจในยุคนี้”

ปัจจุบันผู้ประกอบการกลุ่มนี้ยังมีไม่มากนัก ซึ่งคุณธีรชัยก็แสดงทัศนะว่าตัวเขาไม่เคยมองใครเป็นคู่แข่ง แต่มองเป็นพาร์ตเนอร์ที่มาร่วมกันทำสิ่งดี ๆ ให้กับสังคม แล้วช่วยกันสร้างกลุ่มให้ใหญ่โตขึ้นเรื่อย ๆ

“ในมุมมองธุรกิจ เราควรทำเด็กให้เป็นก้อนที่ใหญ่ขึ้นมากกว่ามีเด็กก้อนเล็ก ๆ แล้วมาแย่งกัน ส่วนในแง่ความยั่งยืน มันจะยั่งยืนได้อย่างไรถ้ามีบริษัทเดียวที่ประสบความสำเร็จ ความยั่งยืนต้องเกิดจากทุกฝ่าย ต้องมั่งคั่งไปด้วยกัน โดยนิยามความมั่งคั่งในวันนี้ไม่ใช่เรื่องเงินอย่างเดียว เรื่องของความยั่งยืน

ก็ไม่ได้มีแค่สิ่งแวดล้อมเรื่องเดียว ผู้ที่สนใจทำธุรกิจเกี่ยวกับความยั่งยืนอาจเริ่มต้นไปศึกษาดูว่าใน 17 ข้อของ SDGs มีข้อไหนที่ตรงกับความสนใจของเรา แล้วเอาอินเนอร์นั้นมาช่วยกันขับเคลื่อนในมุมใดก็ได้”

พร้อมกันนี้ คุณธีรชัยยังทิ้งท้ายมาถึงผู้ประกอบการในสถานการณ์โควิด 19 ด้วยว่า แทนที่จะปรับตัวโดยมุ่งประเด็นเอาตัวให้รอด ให้ลองตั้งคำถามว่าในสถานการณ์เช่นนี้ เราทำประโยชน์อะไรได้บ้าง ซึ่งมาจากการนำประสบการณ์ที่เขาได้ถามคำถามนี้กับตัวเอง จนมีการทำอุปกรณ์อย่าง แห่กดปุ่ม ทัชสกรีนและสเปรย์ฉีด หน้ากากคลุมหน้า พร้อมทั้งคาตซึ่งเปลี่ยนเป็นโปกดาผสมได้ ที่เก็บหน้ากากอนามัยซึ่งเป็นที่เกี่ยวสายคาดด้วยในตัว จนกลายเป็นผลลัพธ์ทางธุรกิจที่มีบริษัทซื้อไปเพื่อแจกให้พนักงานหรือเป็นของขวัญในวาระต่าง ๆ

“แทนที่จะรอประกาศแนวทางต่าง ๆ จากภาครัฐ ลองเปลี่ยนกรอบความคิดมาเป็นเชิงรุกบ้างดีไหม ลองเปลี่ยนวิธีคิดดูใหม่ว่าผู้คนต้องการอะไรบ้าง แล้วเราจะมีไอเดียอะไรที่ทำได้ไปช่วยสังคมได้” ✨

5 ปรัชญาธุรกิจที่ซ่อนอยู่ในชื่อแบรนด์ QUALY

Q

Q = Quality

การออกแบบด้วยคุณภาพที่เป็นที่ยอมรับจากผู้ใช้ทั่วโลก

U

U = Unique

ดีไซน์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวซึ่งได้รับการจดสิทธิบัตรแล้ว

A

A = Aesthetic

มีความเป็นผลงานศิลปะที่ใช้ได้ดี ดึงใจทุกวัย

L

L = Long Lasting

ออกแบบด้วยแนวคิดที่ยั่งยืน เน้นชุมชนและสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีเล่าเรื่องราว (storytelling) ผ่านคาแรกเตอร์สินค้า วัสดุที่ใช้ และกล่องผลิตภัณฑ์

Y

Y = You

ออกแบบให้ตอบสนองการใช้งานของผู้บริโภค

วรวัฒน์ สภาวสุ

TRASH HERO กับปฏิบัติการเปลี่ยนโลกด้วยสองมือ

เมื่อสภาวะโลกร้อนและปัญหาสิ่งแวดล้อมมาถึงจุดวิกฤตที่หลายคนไม่อาจนิ่งดูดาย
Trash Hero คือหนึ่งในกลุ่มอาสาสมัครที่ออกปฏิบัติการเก็บขยะ
ด้วยพลังเล็ก ๆ ที่หวังจะคืนความงดงามให้กับโลกใบนี้

เก็บขยะ-ทีคลองสวน จ.สมุทรปราการ

Trash Hero จัดตั้งขึ้นด้วยจิตมุ่งมั่นในการร่วมด้วยช่วยกันทำสิ่งเล็กๆ นั่นคือการเก็บขยะตามชายหาดที่เกาะหลีเป๊ะ จังหวัดสตูล ช่วงวันพ้อในเดือนธันวาคม 2556 โดยเป็นการรวมตัวระหว่างอาสาสมัครคนไทยและชาวต่างชาติ แต่จุดเริ่มต้นในครั้งนั้นได้ก่อให้เกิดพลังร่วมจนขยายตัวสู่ระดับโลกจากการจดทะเบียนเป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ภายใต้ชื่อ Trash Hero World ที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ มีเครือข่ายรวมกันกว่า 160 พื้นที่ใน 20 ประเทศทั่วโลก สามารถจัดเก็บขยะได้กว่า 2 ล้านกิโลกรัม ด้วยจำนวนอาสาสมัคร 391,791 คน¹

ขบวนการ Trash Hero เชื่อมโยงชุมชนทั่วโลกด้วยแนวคิด “We Clean. We Educate. We Change.” ที่มีเป้าหมายเดียวกันคือความกระตือรือร้นในการลงมือทำบางอย่างเกี่ยวกับวิกฤตขยะในพื้นที่ของตัวเอง สำหรับประเทศไทยมีเครือข่ายอยู่ทั่วประเทศกว่า 30 พื้นที่ โดย Trash Hero Bangkok มีคุณบีบี - วรวัฒน์ สภาวสุ หนึ่งในแกนนำ

วันเก็บขยะโลกที่หาดสวนสน จ.ระยอง

เก็บขยะ-ครึ่งแรกหลังจากพะยูนบาดเจ็บจากไป ณ คุ้งบางกระเจ้า จ.สมุทรปราการ

คนสำคัญ ที่ได้ให้เกียรติมาบอกเล่าถึงการจัดกิจกรรม และมุมมองต่อการจัดการขยะในประเทศไทย

ปลูกพลังเปลี่ยนโลก

จุดเริ่มต้น Trash Hero Bangkok ของคุณวรวัฒน์มาจากการไปเรียนดำน้ำที่เกาะเต่าเมื่อ 7 - 8 ปีก่อน แล้วเห็นชาวต่างชาติเดินเก็บขยะตามชายหาด ทำให้ถูกคิดที่เราในฐานะคนไทยน่าจะทำอะไรได้บ้าง จึงเริ่มเข้าร่วมเก็บขยะไปพร้อม ๆ กับศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับขยะและสิ่งแวดล้อม กระทั่งได้เห็นกระดองน้ำที่มีโลโก้ Trash Hero

ในร้านค้าแห่งหนึ่ง จึงได้เข้ามารู้จักและร่วมกิจกรรมกับ Trash Hero Bangkok เท่าที่โอกาสจะอำนวย

“ก่อนเข้าร่วม Trash Hero เมื่อ 3 - 4 ปีที่แล้ว ผมไปเรียนดำน้ำที่บาห์ลีแล้วเห็นขยะพลาสติกปะปนอยู่กับปะการังที่รู้สึกสลดใจมาก และยังพบว่าไทยติดอันดับประเทศที่ทิ้งขยะลงทะเลมากที่สุดในโลก การมีขยะในทะเลจำนวนมากไม่ได้ทำลายประเทศเราอย่างเดียว แต่ทำลายโลกใต้ทะเลไปด้วย เลยรู้สึกต้องลุยแล้ว ผมต้องทำเรื่องเก็บขยะให้มันจุดติดให้ได้”

จุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้คุณวรวัฒน์เข้ามามีบทบาทใน Trash Hero Bangkok จริงจังมากขึ้นคือคราวที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเก็บขยะแถวบ้านในย่านพระรามเก้า แล้วพบว่าเจ้าของกิจกรรมเป็นเพียงนักศึกษาฝึกงานชาวอเมริกันคนหนึ่งที้นัดหมายอาสาสมัครมาช่วยกันเก็บขยะก่อนจะเดินทางกลับประเทศในวันรุ่งขึ้น

“เขาเป็นนักศึกษาต่างชาติ แต่ก่อนกลับประเทศยังมีใจทำกิจกรรม มีมากันแค่ 10 คนเดินถือถุงกันคนละใบ จบแล้วแยกย้ายเออมันง่ายกว่าที่เราคิด เขามาเมืองไทยแค่ 2 เดือนยังทำได้เลย เราอยู่ที่นี้รู้จักคนมากกว่าเขา เราเองก็ต้องทำได้”

¹ <https://trashhero.org/success/>

เก็บขยะร่วมกับ Roman Peter หนึ่งในผู้ร่วมก่อตั้ง Trash Hero World ที่กรุงเทพมหานคร จ.สมุทรปราการ

คุณวรวัฒน์เล่าว่า ตั้งแต่เป็นส่วนหนึ่งของ Trash Hero นอกจากลงพื้นที่เก็บขยะร่วมกับอาสาสมัครมากมาย ยังได้ร่วมเก็บขยะกับคนดังที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม อย่างการเก็บขยะบนชายหาดกับ โดนัลด์ ทรัมป์ คำวีย์ศักดิ์ ในโครงการ “เก็บรักษ์” และร่วมพายเรือเก็บขยะในแม่น้ำเจ้าพระยากับ ผศ. ดร.ปริญญา เทวานฤมิตรกุล รองอธิการบดีฝ่ายความยั่งยืนและบริหารศูนย์รังสิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกด้วย

“ทำแล้วรู้สึกภูมิใจจากสิ่งที่เราทำ มันส่งผลไปถึงคนอื่นได้ อย่างโดนัลด์ก็ติดต่อเข้ามาเอง แล้วมีอะไรคล้าย ๆ แบบนี้อีก จนรู้สึกว่ามันไปได้ไกลมากกว่าที่คิด แต่เริ่มที่ตัวเรา ลงมือทำ ก็ค่อยออกไปได้เอง”

แม้จะมีใจเกินร้อยมากแค่ไหน แต่คุณวรวัฒน์ก็ยอมรับว่ามีช่วงหนึ่งที่อยากพัก จึงไปเป็นอาสาสมัครเลี้ยงพะยูน “มาเรียม” อยู่ 10 วัน แต่ในระหว่างเวลาสั้น ๆ นั้น ได้สร้างความเจ็บปวดให้กับตัวเขาอย่างมาก เมื่อพบว่ามาเรียมได้จากโลกนี้ไปเพราะขยะพลาสติกที่อยู่ในท้อง จึงเกิดพลังขึ้นอีกครั้ง โดยเฉพาะกับกิจกรรมที่คุ้งบางกระเจ้า จ.สมุทรปราการ ในปี 2562

ที่นอกจากจะมีอาสาสมัครเข้าร่วม 200 คนแล้ว ก็ยังเก็บขยะได้กว่า 1 ตันในเวลาแค่ 1 ชั่วโมง

ปลายทางที่กับคม

จากข้อมูลกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งระบุว่า สุขภาพของทะเลไทยนับว่าอยู่ในขั้นโคม่า เพราะติดอันดับ 6 เรื่องการปล่อยขยะลงสู่มหาสมุทรมากที่สุดในโลก โดยเมื่อปี 2563 มีซากขยะลอยติดอวนเฉลี่ย 25,741 ชิ้นต่อวัน น้ำหนักรวม 398 กิโลกรัมต่อวัน คิดเป็น 9,395,465 ชิ้นหรือเทียบเท่า 145 ตันต่อปี และขยะที่พบมากที่สุดคือพลาสติกแผ่นบาง คิดเป็น 62% ของขยะทั้งหมด รองลงมาคือพลาสติกแข็ง 15% วัสดุผ้าและไฟเบอร์ 10%²

ในปีนี้ ด้วยสถานการณ์โควิด 19 ที่ทำให้การจัดกิจกรรมต้องหยุดชะงักไป คุณวรวัฒน์บอกว่า หลังคลายล็อกดาวน์เขามีโอกาสไปเก็บขยะที่ระยองพบว่า นอกเหนือจากขยะพลาสติกและบรรจุภัณฑ์ดีลิเวอรี่ ก็มีขยะหน้ากากอนามัยและถุงมือยางปรากฏให้เห็นแล้ว ขณะเดียวกันปัญหาขยะในประเทศไทยยังถูกซ้ำเติมด้วยการนำเข้าขยะพลาสติกและอิเล็กทรอนิกส์ ที่หลังจากรัฐบาลจีนสั่งห้ามนำเข้าขยะพลาสติกและอิเล็กทรอนิกส์ ขยะเหล่านี้ก็ได้เปลี่ยนเส้นทางมายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

“โควิด 19 ทำให้เกิดปัญหาขยะติดเชื้อ แต่ที่แย่งกันคือการนำเข้าขยะระหว่างประเทศ ที่กระจายมาอยู่แถวอาเซียน จนทำให้ขยะในบ้านเราสูงขึ้นไม่รู้กี่เท่า ประเทศไทยกำลังจะกลายเป็นถังขยะของโลกแล้ว น่าเศร้ามากที่เราทำอะไรไม่ได้”

Trash Hero สู่ Zero Waste

แม้จะเป็นเรื่องจริงที่น่าเศร้า แต่หนึ่งในแกนนำ Trash Hero Bangkok ผู้นี้ ยังมีมุมมองเชิงบวกที่พอจะเป็นความหวังในการจัดการขยะ นั่นคือการรวมกลุ่มทำกิจกรรมกับ Trash Hero

“ไม่ว่าใครก็เข้ามาเป็น Trash Hero ได้ เพราะเราไม่มีพิธีรีตองอะไร แค่ ‘Just show up. No sign up’ รู้ว่าจะมีการเดินเก็บขยะที่ไหนก็มาร่วมลุยกันได้เลย เราเตรียมถุงมือเตรียมอุปกรณ์ไว้ให้พร้อม”

ความสำเร็จในความร่วมมือแรงร่วมใจของ Trash Hero

	Trash Hero World	Trash Hero Thailand
จำนวนกิจกรรมทำความสะอาด (ครั้ง)	13,598	4,571
จำนวนอาสาสมัคร (คน)	391,791	126,126
จำนวนอาสาสมัครเยาวชน (คน)	98,341	27,996
ปริมาณขยะที่เก็บได้ (กิโลกรัม)	2,005,774	869,378

² www.pmda.go.th

ที่มา : <https://trashhero.org/success/>

ข้อมูล ณ สิ้นเดือนกรกฎาคม 2564

Trash Hero ร่วมกับโครงการเก็บขยะ เก็บขยะ ณ คลองลาดพร้าว กรุงเทพฯ

สำหรับเส้นทางของขยะที่เก็บได้จะไปที่ใดต่อ นั้น คุณวรวัฒน์บอกว่าขึ้นอยู่กับการจัดกาในแต่ละพื้นที่ ส่วนตัวเขานั้น ในคราวจัดกิจกรรมที่ชุมชนบึงพระรามเก้า เขาได้เชิญชวนกลุ่มอาสาสมัคร Precious Plastic Bangkok เข้ามาร่วมขับเคลื่อนเรื่องการรีไซเคิลขยะ แล้วมีการแปรรูปขยะพลาสติกเป็นกระถางต้นไม้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าขยะพลาสติกยังมีค่าและมีทางไปต่อได้ แต่เขาก็ยังเห็นว่าการจัดการขยะที่ดีที่สุดไม่ใช่เรื่องรีไซเคิล แต่เป็นการลดปัญหาตั้งแต่ต้นทาง โดยเริ่มต้นที่ตัวเราเอง

“ตัวเรานี่แหละที่สร้างปัญหาขยะเยอะมาก นักวิทยาศาสตร์บอกว่า ปี 2593 จะมีขยะในทะเลมากกว่าปลา ผมมั่นใจว่ามันจะเร็วกว่านั้นอีก เราจึงต้องเปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิต สร้างขยะน้อยที่สุด ต้องคิดตั้งแต่แรกเลยว่าซื้อของชิ้นนี้ไหม ทุกวันนี้ผมพยายามใช้ชีวิตแบบ zero waste ไปให้สุดคือไม่มีขยะ ผมไม่ชื้อน้ำขวด จะดื่มน้ำมะพร้าวก็เลือกซื้อที่เป็นลูกจากตลาดข้างบ้าน เสร็จแล้วเอามา

ทำเป็นปุ๋ยต่อ เศษอาหารที่ย่อยสลายได้ผมจะเอาไปทำปุ๋ย ที่ย่อยยากหน่อยเลยได้ผมก็เลี้ยง นี่คือการที่เราพยายามทำกับตัวเองและบอกชุมชนให้ทำอย่างนี้มากขึ้น หรือในแง่องค์กรก็ควรเริ่มที่ผู้นำองค์กร ใจต้องมาก่อน แล้วมาลงทำในลักษณะเดียวกับ Trash Hero ก็จะทำให้เข้าใจ มองเห็นปัญหา แล้วจะเกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมไปเอง แต่ถ้าเราไม่เริ่ม ไม่มีความเชื่อมั่นก็ไม่มี motivation จึงต้องเปลี่ยนจากข้างในตัวเราก่อนจะไปเปลี่ยนคนอื่น”

พลังเล็ก ๆ ที่ยิ่งใหญ่

Trash Hero ในทุกพื้นที่ที่รวมถึงเครือข่ายทั่วโลก จะทำงานภายใต้ปรัชญาเดียวกันคือการเป็นจิตอาสา เป็นพลังบริสุทธิ์ที่ไม่มีเรื่องผลประโยชน์ทางธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง ขณะที่พาร์ทเนอร์ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมก็ต้องเป็นองค์กรที่ไม่สร้างมลพิษจากพลาสติก หรือแค่หวังจะสร้างภาพลักษณ์รักษ์สิ่งแวดล้อม

คุณวรวัฒน์กล่าวว่า Trash Hero เน้นการทำด้วยใจ ทุกคนที่มาช่วยกันมันเป็นแรงเล็ก ๆ

แต่ทรงพลัง และทำให้องค์กรมีความแข็งแกร่งและยั่งยืน ส่วนทิศทางการทำงานของ Trash Hero Bangkok หลังสถานการณ์โควิด 19 คลี่คลาย แม้การทำกิจกรรมจะเริ่มกลับมา แต่การกำหนดก้าวต่อไปของทางกลุ่มยังคงต้องมีการระดมความคิดเห็นร่วมกัน และโดยส่วนตัวนั้น เขาพอใจกับการทำงานเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เช่นนี้เพื่อให้สารที่จะสื่อมีความซับซ้อนน้อยที่สุด แต่ต้องการให้กระจายไปในแบบรากหญ้า คือมีกลุ่ม Trash Hero เกิดขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ ไปให้มากที่สุดทั่วโลก

“เราอาศัยอยู่บนโลก เราจึงต้องดูแลโลก แต่คนสมัยนี้ตัดขาดจากธรรมชาติเลยเป็นปัญหาแล้วยังมีความคิดผิด ๆ กันเยอะ กิจกรรมของ Trash Hero ทุกครั้งที่ลงมือเก็บขยะเราจึงมีการสอดแทรกความรู้ ให้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับขยะและสิ่งแวดล้อม ผมอยากให้คนมาร่วมกันมาก ๆ โดยเฉพาะกับคนใกล้ตัวมันก็จะกลายเป็นพลังที่แข็งแกร่งยิ่งขึ้น” คุณวรวัฒน์กล่าวทิ้งท้าย 🌱

PLANT-BASED MEAT

กลไกการยกระดับอุตสาหกรรมอาหารสู่ความยั่งยืน

ในช่วงที่ผ่านมา กระแสการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้รับการกล่าวถึงในเวทีโลกอย่างกว้างขวาง ประเทศไทยได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจ Bio-Circular-Green economy (BCG) ที่ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เข้ามาสร้างจุดแข็งให้กับประเทศและขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน โดยเริ่มจากอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ ซึ่งหนึ่งในนั้น คือ อุตสาหกรรมอาหาร

ปี 2562 อุตสาหกรรมอาหารไทยมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงถึง 611,481 ล้านบาท¹ และมีจำนวนผู้ประกอบการ 5,872 ราย ในปี 2564 อุตสาหกรรมดังกล่าวยังมีการจ้างงานมากถึง 1.4 ล้านคน² โดยกว่า 40% ของมูลค่าทางเศรษฐกิจและการจ้างงานอยู่ในภูมิภาคที่เป็นแหล่งผลิตพืชผลทางการเกษตรสำคัญ

ของประเทศ จากข้อเท็จจริงดังกล่าว คงปฏิเสธไม่ได้ว่า อุตสาหกรรมอาหารมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจไทยทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค อีกทั้งยังเป็นการต่อยอดจุดแข็งเดิมของไทยที่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติในการเป็น “ครัวของโลก” ซึ่งไม่เพียงแต่

เป็นโอกาสของผู้ประกอบการในธุรกิจด้านการเกษตรและอาหาร แต่ยังช่วยสนับสนุนให้เกษตรกรและชุมชนมีรายได้ที่ยั่งยืนจากการปลูกพืชผลทางการเกษตรป้อนเป็นวัตถุดิบให้กับผลิตภัณฑ์อาหารใหม่ ๆ ที่เป็นที่ต้องการในตลาดโลก

plant-based meat จากหีตแครงของเมอูสด More Meat

เบอร์เกอร์เนื้อจากพืชของเมอูสด Let's Plant Meat

คอลัมน์เศรษฐกิจติดดินฉบับนี้ จึงขอหยิบยกตัวอย่างนวัตกรรมด้านอาหารรูปแบบใหม่อย่าง plant-based meat หรือเนื้อจากพืช เพื่อเป็นหนึ่งในคำตอบให้โจทย์ยุทธศาสตร์ของประเทศ พร้อมทั้งช่วยจุดประกายให้ผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการปรับตัวและร่วมกันสนับสนุนให้ plant-based meat เป็นหนึ่งตัวช่วยยกระดับอุตสาหกรรมอาหารไทย และเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เศรษฐกิจไทยทั้งในระดับประเทศและภูมิภาคสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

ตอบโจทย์ทรนคอาหารโลก และสร้างโอกาสอุตสาหกรรมไทย

การระบาดของโควิด 19 และโรคอุบัติใหม่ในสัตว์ มีส่วนผลักดันให้ผู้คนทั่วโลกเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม plant-based meat เป็นอาหารทางเลือกที่ตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคในตลาดโลก จึงได้รับความนิยมมากขึ้นในปัจจุบัน นอกจากนี้ plant-based meat ยังนับว่าเป็นอาหารแห่งอนาคต ที่จะช่วยสร้างความมั่นคง

ทางอาหารให้กับมนุษยชาติ โดยธนาคารโลก คาดว่าในอีก 30 ปีข้างหน้า ประชากรโลกจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปัจจุบันอีกเท่าตัว¹ ทำให้ความต้องการอาหารปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ปัจจุบันตลาดผู้บริโภค plant-based meat ที่ใหญ่ที่สุดคือ ยุโรป และรองลงมาคือ เอเชียแปซิฟิก อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ และตะวันออกกลางตามลำดับ ซึ่งตลาดผู้บริโภคนับว่ามีอิทธิพลต่อรูปแบบของผลิตภัณฑ์ plant-based meat อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยสังเกตได้จากการที่ครึ่งหนึ่งของ plant-based meat อยู่ในรูปของไส้กรอกและเนื้อสำหรับทำเบอร์เกอร์ ซึ่งได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง บริษัทวิจัยตลาด Markets and Markets Analysis คาดการณ์ว่าในปี 2568 มูลค่าของ plant-based meat ในตลาดโลกจะสูงถึง 8.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 4.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2563 หรือคิดเป็นการเติบโตเฉลี่ยสูงถึงปีละ 14%

สำหรับตลาดในไทย plant-based meat ทั้งในฝั่งผู้ผลิตและผู้บริโภคยังนับว่าอยู่ในระยะเริ่มต้นเท่านั้น โดยผู้ประกอบการและ

นักวิชาการส่วนใหญ่คาดว่า ไทยต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่า 5 ปีในการพัฒนารูปร่างดังกล่าวให้ทันกับต่างประเทศ เพราะแม้ว่าไทยจะมีข้อได้เปรียบด้านวัตถุดิบจากการมีผลผลิตทางการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายกระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ แต่การเร่งวิจัยและพัฒนา (Research and Development หรือ R&D) นวัตกรรมด้านอาหารยังมีความจำเป็น ซึ่งการทำ R&D ควบคู่ไปกับการร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วนจะทำให้ plant-based meat เป็นโอกาสในการสร้างความยั่งยืนให้กับอุตสาหกรรมอาหารของไทยได้อย่างแท้จริง

อุตสาหกรรม plant-based meat ในภูมิภาค

ผู้ประกอบการนับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการช่วยยกระดับอุตสาหกรรมอาหาร ด้วยการเพิ่มคุณภาพสินค้าและสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและสอดคล้องกับกระแสความนิยมในตลาดโลก บทความนี้จะขอหยิบยก 2 ตัวอย่างผู้ผลิตที่ใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบ

¹ ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

² ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ข้อมูล เดือนมิถุนายน 2564)

³ ธนาคารโลก คาดว่าอีก 30 ปี เพิ่มขึ้นเป็น 9.7 พันล้านคน จาก 7.9 พันล้านคนในปัจจุบัน

ในท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร และช่วยสร้างความยั่งยืนให้กับภูมิภาคผ่านการริเริ่มพัฒนาด้าน R&D เพื่อให้ผู้ประกอบการขนาดเล็กสามารถเข้าถึงได้

บริษัท นิธิฟู้ดส์ จำกัด ธุรกิจขนาดกลาง ในจังหวัดเชียงใหม่ ผลิตสินค้าแปรรูปจากการเกษตร เครื่องปรุงรส เครื่องเทศ ที่หันมาสนใจการทำธุรกิจนี้ โดยคำนึงถึงนวัตกรรมและความยั่งยืน ในปี 2560 บริษัท นิธิฟู้ดส์ ได้ตั้งสถาบันวิจัยรสชาติอาหารเพื่อช่วยผู้ประกอบการขนาดเล็กให้มีโอกาสเข้าถึงการวิจัยและพัฒนาได้ง่ายยิ่งขึ้น จนได้รับรางวัลโดดเด่นด้านนวัตกรรมธุรกิจบริการจากเวที SME Thailand Inno Awards 2019 ในปี 2562 และต่อมาได้ต่อยอดธุรกิจไปสู่อุตสาหกรรม plant-based meat ด้วยการมองเห็นโอกาสที่อาหารกับสุขภาพต้องไป

ด้วยกันตามกระแสลดการกินเนื้อสัตว์และเปลี่ยนมาเป็นกินพืชผักแทน นอกจากนี้ยังได้มุ่งใจให้เกษตรกรในพื้นที่หันมาปลูกถั่วเหลืองที่ใช้เป็นวัตถุดิบหลัก เพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้กับเกษตรกรแทนการปลูกพืชที่ต้องบุกรุกพื้นที่ป่าและเผาจนเกิดเป็นปัญหาหมอกควันในภาคเหนือ

จุดเริ่มต้นมาจากการที่เจ้าของธุรกิจหันมากินอาหารมังสวิริติ ซึ่งวัตถุดิบส่วนใหญ่คือเต้าหู้และเห็ด แต่หลังจากเห็นแบรนด์ดังจากต่างประเทศอย่าง Beyond Meat ที่ใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์มาเปลี่ยนพืชให้มีสารอาหารและรสสัมผัสที่เหมือนเนื้อสัตว์ จึงเริ่มหันกลับมามองจุดแข็งของตัวเองที่มีองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และมีนักวิจัยอยู่ในโรงงาน ทำให้เห็นโอกาสในการต่อยอดธุรกิจ plant-based meat ได้ โดยในปี 2562 นิธิฟู้ดส์ได้ทำการวิจัยภายใต้แบรนด์ของตนเองที่ชื่อว่า "Let's Plant Meat" ซึ่งเป็นเบอร์เกอร์เนื้อจากพืช โดยแปรรูปโปรตีนจากถั่วเหลืองและข้าวเป็นส่วนประกอบหลัก อีกทั้งใช้ไขมันจากพืช (น้ำมันรำข้าวและน้ำมันมะพร้าว) และบีทรูท ในการเพิ่มสีส้มและรสสัมผัส รวมทั้งปรุงรสโดยใช้สมุนไพรและ

เครื่องเทศ ซึ่งผลิตภัณฑ์ได้วางจำหน่ายในปี 2563 ในห้างท้องถิ่นและโมเดิร์นเทรดต่าง ๆ

อีกหนึ่งตัวอย่าง คือ บริษัท มอร์ฟู้ดส์ อินโนเทค จำกัด บริษัทสตาร์ทอัพของคนรุ่นใหม่ที่มีพื้นฐานด้านธุรกิจผลิตสินค้าเพื่อสุขภาพ แต่ได้ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนด้วย โดยยึดหลักการ 3P ในการดำเนินธุรกิจคือ ทำธุรกิจโดยมุ่งเน้นไปที่คน (people) สร้างประโยชน์ (profit) และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมโลก (planet) กล่าวคือ บริษัทคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สุขภาพผู้บริโภค สร้างประโยชน์ต่อส่วนรวม คำนึงถึงความกินดีอยู่ดีของผู้คนอย่างเกษตรกรและคนในชุมชนด้วย บริษัท มอร์ฟู้ดส์ อินโนเทคมีความสนใจในผลิตภัณฑ์ plant-based meat และเริ่มนำเข้าผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศตั้งแต่ปลายปี 2560 ซึ่งมีส่วนทำให้คนไทยรู้จักกับ plant-based meat มากขึ้น และเมื่อมีลูกค้าเพิ่มขึ้น ก็พบว่าผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่อาจไม่ตอบโจทย์เรื่องของสุขภาพและเมนูอาหารของผู้บริโภคไทยมากนัก จึงได้หันมาผลิตเองภายใต้ชื่อ "More Meat" โดยเริ่มจากธุรกิจขนาดเล็ก ๆ ตามเงินทุนที่มีและร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาในการวิจัยและพัฒนา

ผลิตภัณฑ์ให้ตอบใจหัตถกรรมของผู้บริโภคคนไทยมากขึ้น โดยจุดเด่นของ More Meat คือ มีโซเดียมต่ำ ง่ายต่อการปรุงเมนูอาหารไทย และใช้วัตถุดิบหลักที่แตกต่างอย่าง “เห็ดเครง” ที่เป็นเห็ดจากพื้นที่ภาคใต้ของไทย ซึ่งที่ผ่านมา More Meat ได้สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรในภาคใต้จากการขายเห็ดเครงสุทธิต่อเดือนประมาณ 15,000 - 20,000 บาท นับเป็นรายได้ที่เพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวเมื่อเทียบกับการปลูกยางพารา ทำให้การผลิตเห็ดเครงที่ตรงตามมาตรฐานโรงงานได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากเกษตรกรในพื้นที่ ช่วยให้เกษตรกรมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น พร้อมทั้งยังสามารถเติบโตอย่างยั่งยืนไปพร้อมกับบริษัทได้ หากมีการส่งต่อนวัตกรรมและขยายผลเป็นวงกว้าง จะทำให้มีความต้องการใช้วัตถุดิบจากชุมชนในภูมิภาคเพิ่มขึ้นอีกมาก แนวคิดนี้ไม่เพียงแต่จะสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร แต่ชุมชนยังสามารถผลิต plant-based meat

สำหรับไว้กินเองได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพคนในชุมชนด้วย

ประสานพลัง

เอกชน - เกษตรกร - ภาครัฐ ขับเคลื่อน plant-based meat

จากที่กล่าวมาข้างต้น ภาคธุรกิจและเกษตรกรต่างเป็นส่วนประสานที่สำคัญทั้งในฐานะผู้ผลิต plant-based meat และผู้ผลิตวัตถุดิบ เพราะการผลิตจะเติบโตอย่างยั่งยืนได้ย่อมต้องการวัตถุดิบที่เพียงพอ มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน การรวมกลุ่มของเกษตรกรจะช่วยเพิ่มอำนาจในการต่อรองและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และช่วยสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจภูมิภาคได้มากขึ้น

ภาครัฐนับเป็นอีกหนึ่งพันธมิตรสำคัญในการสนับสนุนอุตสาหกรรม plant-based meat

ของไทยที่อยู่ในระยะเริ่มต้น โดยที่ผ่านมาภาครัฐได้ส่งเสริมการพัฒนาเกษตรกรและแรงงานรุ่นใหม่ให้มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีและตอบโจทย์ความต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการส่งเสริมด้านนวัตกรรม งานวิจัยจากสถาบันอาหาร สถานศึกษาที่มีหลักสูตรเกี่ยวกับการแปรรูปอาหาร และหน่วยงานของรัฐ อาทิ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงพาณิชย์ นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือในการผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตอาหารแห่งอนาคต โดยล่าสุดภาครัฐได้จัดทำ roadmap ตั้งแต่ต้นน้ำการผลิตถึงปลายน้ำร่วมกับผู้ประกอบการ plant-based meat ในไทย อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการเห็นว่า การส่งเสริมให้มีระบบนิเวศที่พร้อมจูงใจ และเอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ อาทิ สิทธิพิเศษทางภาษี ความร่วมมือด้านการตลาด รวมถึงการสนับสนุนให้สถาบันการเงินปล่อยสินเชื่อในกลุ่มธุรกิจนี้มากขึ้น จะเป็นแรงส่งสำคัญให้กับอุตสาหกรรมนี้

จะเห็นได้ว่าสามประสานที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อน plant-based meat จะช่วยยกระดับอุตสาหกรรมอาหารไทยตลอดจนการเติบโตของเศรษฐกิจภูมิภาคได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว ⚙️

HOW TO มีชีวิตการเงินที่ยั่งยืน

เรื่องเงินเป็นสิ่งสำคัญที่เกี่ยวพันกับเราตลอดชีวิต หลายคนจึงปรารถนาให้มีความสุขสบายใจ เรื่องการเงินในทุก ๆ วัน มีเงินใช้ ไร้กังวล กินอิ่ม และหลับสบาย Financial Wisdom จึงอยากชวนผู้อ่านทุกท่านมาร่วมหาคำตอบว่า ความสุขสบายใจเรื่องการเงินในทุก ๆ วัน หรือการมีชีวิตการเงินที่ยั่งยืนประกอบด้วยอะไรบ้าง และต้องทำอะไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้

เริ่มต้นที่ความสุขสบายใจเรื่องการเงินอย่างแรก “มีเงินพอใช้ตลอดไป” แต่ต้องทำอะไร? ขอเสนอว่าทุกครั้งที่มีรายได้เข้ามาให้แบ่งเงินเป็นส่วน ๆ เพื่อให้มั่นใจว่าเราจะมีเงินสำหรับค่าใช้จ่ายทั้งในวันนี้ และวันหน้า ด้วยการทำแผนใช้เงิน (budgeting) แล้วปรับเปลี่ยนลดให้เหมาะสมกับการใช้ชีวิตและรายได้ของเรา ซึ่งค่าใช้จ่ายที่มีความสำคัญลำดับต้น ๆ ที่ควรเตรียมเงินไว้ให้พร้อม คือ ค่าใช้จ่ายจำเป็นในชีวิตประจำวัน และแบบที่มาเป็นระยะ เช่น ค่าเทอมลูก และค่าผ่อนสิ่งของที่เรามาด้วยเงินกู้ นอกจากนี้ ยังมีค่าใช้จ่ายในอนาคตหรือเพื่อทำความฝันให้เป็นจริง เช่น เรียนต่อปริญญาโท ท่องเที่ยวเมื่อสถานการณ์โควิด 19 คลี่คลาย เตรียมเงินไว้ใช้สบาย ๆ ในช่วงหลังเกษียณ รวมทั้งแบ่งเงินอีกส่วนไว้เพื่อความสุขของตัวเอง โดยไม่ทำให้เราและคนรอบข้างเดือดร้อน และไม่เฟลิดเฟลีนกับการซื้อของที่ยากได้ไปเรื่อย ๆ โดยไม่รู้ตัว

อย่างที่สอง “พร้อมรับมือกับสิ่งที่ ‘ไม่คาดคิด’” ไม่มีใครสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดเหตุไม่คาดฝันกับเราเมื่อไหร่ ทั้งเรื่องร้ายเรื่องดี เช่น ตกงาน เจ็บป่วย อุบัติเหตุ หลังคาบ้านรั่ว ต้องเสียภาษี จากรางวัลที่ได้จากการส่งชิงโชคในห้างสรรพสินค้า เงินออมเมื่อฉุกเฉินจึงเป็นเงินออมก้อนแรกที่ทุกคนควรมีเพื่อให้เรามีเงินสำหรับค่าใช้จ่ายในเหตุการณ์ทำนองนี้ โดยวางแผนทยอยเก็บเล็กผสมน้อยจนครบ 3 - 6 เท่าของรายจ่ายจำเป็นและภาระผ่อนหนี้ต่อเดือน สมมติว่าเรามีรายจ่ายจำเป็นและภาระผ่อนหนี้ประมาณเดือนละ 10,000 บาทต่อเดือน ดังนั้น เราควรมีเงินออมเมื่อฉุกเฉิน 30,000 - 60,000 บาท ซึ่งขอแนะนำให้เก็บไว้ในบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ที่สามารถถอนมาใช้ได้สะดวกและแยกเงินออมก้อนนี้ไม่ให้เป็นกับเงินออมก้อนอื่น หรือเสริมด้วยตัวช่วยอื่น ๆ เช่น สวัสดิการจากที่ทำงาน ประกันชีวิต ประกันสุขภาพ สิ่งเหล่านี้เปรียบเสมือนฟูกที่พร้อมรองรับเราในยามที่ล้ม เราจะรู้สึกอุ่นใจ ปลอดภัย และใช้ชีวิตได้อย่างราบรื่นท่ามกลางความไม่แน่นอนสารพัดเรื่องด้วย

อย่างที่สอง “ไม่ให้เงินไหลไปหาמיຈາနီ” รู้เท่าทันและระมัดระวังภัยทางการเงินที่อาจจะเกิดขึ้นกับเราได้หลากหลายรูปแบบ มุกที่มีจางาနီใช้หลอกมีทั้งมุกเดิมและมุกใหม่ เช่น ทุให้กลัว โดยอ้างว่าเหยื่อพัวพันกับสิ่งผิดกฎหมาย ต้องโอนเงินในบัญชีของเราให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ หรือใช้ความโลภล่อเหยื่อ ด้วยการชักชวนให้ลงทุนในธุรกิจที่ไม่มีอยู่จริง การันตีผลตอบแทนสูง แต่เอาเงินลงทุนจากสมาชิกใหม่มาจ่ายคนเก่าไปเรื่อย ๆ หากเราหลงเชื่อและทำตามที่โจรบอก เงินที่เราอุตส่าห์เก็บหอมรอมริบมาทั้งชีวิตอาจหายไปในช่วงพริบตา และแทบไม่มีโอกาสได้เงินคืนมาอีกเลย

เพื่อป้องกันการตกหลุมพรางกลโกง ขอแนะนำให้หยุดคิดให้ถี่ถ้วนตัดสินใจโอนหรือให้เงินไป ยิ่งถ้าคนชวนลงทุนบอกว่าจะได้เงินจำนวนมากหรือผลตอบแทนสูงมากที่ดูไม่จะเป็นไปได้ยิ่งต้องเฝ้าระวัง สงสัยข้อมูลตรงไหนก็อย่าอายที่จะถามหน่วยงานที่เชื่อถือได้ เช่น ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธปท. โทร. 1213 สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) โทร. 1207 และอัปเดตข่าวต่าง ๆ รวมทั้งข่าวกลโกงเป็นประจำ ทั้งหมดนี้ เราสามารถสรุปสั้น ๆ เป็นคาถากันภัยทางการเงินที่ควรท่องให้ขึ้นใจว่า “มีสติ อย่าโลภ สงสัยให้ถาม ติดตามข่าวสาร” หากทำได้ตามนี้แล้ว โอกาสที่ภัยทางการเงินจะมาสร้างความเสียหายให้เรา ก็จะลดลงไปมาก

นอกจาก 3 เรื่องข้างต้นแล้ว อีกเรื่องที่ไม่ควรลืมคือการรักษาสุขภาพกายและใจให้แข็งแรง เพราะค่ารักษาพยาบาลก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี มีความเสี่ยงที่เงินที่เราเตรียมไว้จะไม่เพียงพอ ที่สำคัญ การมีเงินมากมายแต่ร่างกายทรุดโทรมหรือจิตใจแย่ก็คงไม่ใช่ชีวิตที่ใครคาดหวังหรือมีความสุขได้ ถ้าทำได้ครบ ดูแลตัวเองได้ดีทั้งเรื่องเงินเรื่องสุขภาพแล้ว ความฝันที่อยากมีชีวิตการเงินที่ยั่งยืนจะกลายเป็นความจริงได้อย่างแน่นอน

อ่านบทความที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมได้ที่

บทความเรื่อง
แผนใช้เงิน

บทความเรื่อง
5 ขั้นตอนเกษียณสุข

รปท. จัดทัพขับเคลื่อนแนวคิดความยั่งยืน

ปัจจุบัน แนวคิดเรื่อง sustainability หรือความยั่งยืนเป็นสิ่งที่ทุกองค์กรหันมาให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก การทำธุรกิจโดยคำนึงถึงความยั่งยืนจะเป็นเสมือนต้นทางที่จะส่งผลดีด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมในระยะยาว ไปยังระบบนิเวศโดยรวมและตัวธุรกิจเองด้วย ธนาคารแห่งประเทศไทย (รปท.) เล็งเห็นความสำคัญของแนวคิดนี้ ในฐานะหน่วยงานกำกับ รปท. จึงพยายามผลักดันแนวคิดนี้ไปยังภาคการเงินการธนาคาร รวมถึงนำมาปรับใช้ ภายในองค์กรอีกด้วย BOT People ฉบับนี้ จะพาทุกท่านไปทำความรู้จักตัวแทนทีมความยั่งยืนของ รปท.

ทัพหน้าผลักดันความยั่งยืน สู่ภาคการเงิน

ในปัจจุบัน การดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงแต่ผลกำไรนั้นไม่เพียงพอที่จะตอบโจทย์ความคาดหวังของภาคส่วนต่าง ๆ อีกต่อไป ประชาชน ผู้ใช้บริการ และนักลงทุนจะขาด

ความเชื่อมั่นหากธุรกิจไม่คำนึงถึงผลกระทบอย่างรอบด้าน ทั้งในมิติด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม รวมทั้งขาดธรรมาภิบาล (Environmental, Social, Governance: ESG) นอกจากนี้ ด้วยประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (climate change) ที่ได้รับ

การพิสูจน์แล้วว่า จะนำมาซึ่งผลกระทบรุนแรงต่อธรรมชาติและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งธนาคารกลางและผู้กำกับดูแลภาคการเงินทั่วโลกต่างเห็นตรงกันว่า จะก่อให้เกิดความเสี่ยงแก่เสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจการเงินในระยะยาว

คุณวิญญา สุราสินนท์
ผู้วิเคราะห์อาวุโส กับ Sustainable Banking

คุณธรรมาธิ ธรรมาประทีป
ผู้วิเคราะห์อาวุโส กับ Sustainable Banking

คุณปิยะวรรณ เข้มทองประดิษฐ์ ตัวแทนทีม Sustainable Banking ฝ่ายกลยุทธ์สถาบันการเงินเล่าว่า “จากสาเหตุทั้งหมดนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการจัดตั้งทีมการธนาคารเพื่อความยั่งยืนหรือ Sustainable Banking ของ ธปท. ในช่วงต้นปี 2562 เพื่อรับผิดชอบการเป็นหน้าด่านและศูนย์กลางการผลักดันประเด็นด้าน ESG โดยเฉพาะเรื่อง climate change ให้ถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการทำธุรกิจของสถาบันการเงินไทย”

เนื่องจากหลักการธนาคารเพื่อความยั่งยืน (sustainable banking) ที่ครอบคลุมประเด็น ESG โดยเฉพาะในมิติสิ่งแวดล้อมและ climate change เป็นเรื่องใหม่ที่ภาคการเงินรวมถึง ธปท. เองก็ยังไม่คุ้นเคย การขับเคลื่อนกรอบ ESG ในองค์กรจึงจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการวางรากฐานที่เข้มแข็ง โดยแผนงานของทีมที่มุ่งเน้นในช่วงแรก คือการสร้างความรู้ความตระหนักและองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานด้านความยั่งยืน โดยได้สื่อสารกับสถาบันการเงินและพนักงานภายใน ธปท. ผ่านการจัดงานสัมมนาและเวิร์กช็อป เช่น งาน Bangkok Sustainable Banking Forum ซึ่งได้ช่วยสร้างแรงผลักดัน

คุณปิยะวรรณ เข้มทองประดิษฐ์
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ กับ Sustainable Banking

ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคการเงินเริ่มดำเนินการในเรื่องนี้อย่างจริงจัง และได้นำไปสู่การที่สมาคมธนาคารไทยและสมาคมธนาคารนานาชาติร่วมกันลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกำหนดแนวทางการดำเนินกิจการธนาคารอย่างยั่งยืนในด้านการให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบ (Sustainable Banking Guidelines - Responsible Lending) ซึ่งถือเป็นกรอบการผนวกประเด็น ESG ในทุกกระบวนการให้สินเชื่อที่สำคัญ

“ที่ผ่านมา เราได้เห็นความตั้งใจและการดำเนินการในเรื่องนี้ของธนาคารพาณิชย์มาอย่างต่อเนื่อง และเพื่อยกระดับการดำเนินการดังกล่าวให้เป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับมาตรฐานสากลมากขึ้น ในปัจจุบัน ธปท. ได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยความคู่ที่ขาดไม่ได้คือการมีสภาพแวดล้อมหรือ ecosystem ที่จะช่วยพัฒนาความรู้เชิงเทคนิคและสนับสนุนการปฏิบัติจริง แผนงานของทีมในปัจจุบันจึงมุ่งเน้นการพัฒนามาตรฐานและเครื่องมือในการประเมินความเสี่ยงและโอกาสจากประเด็น ESG โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมและ climate change ซึ่งมีตัวอย่างสำคัญที่อยู่ระหว่างดำเนินการ ได้แก่ การพัฒนา

แนวปฏิบัติที่ดี เรื่องการผนวกปัจจัยด้านความยั่งยืนเข้าไปในทุกกระบวนการของธุรกิจ การธนาคาร รวมถึงการพัฒนา นิยามกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือ green taxonomy ให้ระบบสถาบันการเงินไทยใช้อ้างอิงเพื่อจัดสรรเงินทุนได้อย่างสอดคล้องและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ต่อมาคือการศึกษาและพัฒนา Climate Scenario Analysis และ Stress Test สำหรับการประเมินความเสี่ยงจาก climate change ต่อพอร์ตโฟลิโอของระบบธนาคารพาณิชย์ และสุดท้ายคือการพัฒนา มาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลของสถาบันการเงินในมิติ ESG และ climate change ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลเพื่อช่วยสร้าง data environment ให้ประชาชน นักลงทุน รวมถึงผู้กำกับดูแลเข้าถึงข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

“เนื่องจากกรอบประเด็นด้านความยั่งยืนเป็นแนวคิดที่กว้างและยังเป็นเรื่องใหม่ที่ยังต้องมีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะพบกับความท้าทายในขั้นตอนการผลักดันให้เกิดการนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ตั้งแต่ส่วนงานภายใน ธปท. ไปจนถึงหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกประเทศเป็นจำนวนมาก อีกทั้งแนวปฏิบัติต่าง ๆ โดยเฉพาะในประเด็นด้าน climate change ของภาคการเงินยังอยู่ในช่วงการศึกษาและลองผิดลองถูกไม่เว้นแม้แต่ในระดับสากลโลก จึงต้องมีการเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ และปรับตัวอยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม ทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนและ climate change เป็นหนึ่งในประเด็นที่ทั่วโลกกำลังให้ความสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ รวมถึงเป็นวาระที่ต้องใช้ความร่วมมือจากหลายภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทีมงานจึงมีความภูมิใจที่เป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยยกระดับภาคสถาบันการเงินไทย รวมถึงการดำเนินการด้านความยั่งยืนในระดับประเทศ ซึ่งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนโดยตรง”

กฟผ. ให้ความสำคัญการบริหารจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อมภายใน ธปท.

ธปท. มีสำนักงานใหญ่ที่กรุงเทพฯ และสำนักงานสาขากระจายอยู่ตามภูมิภาค นับว่าเป็นครอบครัวที่ใหญ่มาก ถ้าอยากให้คนในครอบครัวรักษ์สิ่งแวดล้อม ลดภาวะโลกร้อน เกิดความตระหนักรู้ และมีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า จึงไม่สามารถหยุดอยู่แค่การสื่อสารประชาสัมพันธ์ แต่ต้องมองหาต้นแบบที่สามารถเดินตาม และหาวิธีผลักดันให้สมาชิกในครอบครัวทำตาม นี่คือโจทย์ที่ท้าทายสำหรับฝ่ายธุรการและบริหารอาคาร

คุณกฤตกร อนันตวุฒิมูลและคุณนิรมล หลีกอธรรม ตัวแทนจากฝ่ายธุรการและบริหารอาคารเล่าว่า “ฝ่ายงานมีภารกิจเสมือนพ่อบ้านแม่บ้านในบ้านหลังใหญ่แห่งนี้ ให้ความสำคัญดูแลทุกฝ่ายงาน เพื่อสนับสนุนภารกิจต่าง ๆ ของ ธปท. และยังคงบริหารจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อมภายใน ธปท. อย่างมีประสิทธิภาพ

ภายใต้กฎหมาย ข้อกำหนด และมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องรักษาความสมดุลทั้งด้านรักษ์สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของพนักงานไปพร้อม ๆ กัน

“จากการติดตามสถานการณ์ภาวะโลกร้อน ก็พบว่า มีหลายโครงการที่จะช่วยสนับสนุนการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมได้ เป็น ‘ต้นแบบที่เหมาะสมกับเรา’ ที่สามารถนำมาปรับใช้ภายใน ธปท. ด้านต่าง ๆ อาทิ การจัดการพลังงานและทรัพยากร ธปท. มีการบริหารจัดการระบบการจัดการพลังงานตั้งแต่ปี 2538 ให้สอดคล้องกับกฎหมาย และในปี 2557 ก็นำมาตรการลดการใช้พลังงานอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยเริ่มจากการทยอยเปลี่ยนหลอดไฟเป็น LED จนครบทุกอาคาร และมีการติดตั้งโซลาร์เซลล์เพื่อใช้เป็นพลังงานทดแทนซึ่งสามารถลดการใช้ไฟฟ้าได้จากเดิมเฉลี่ยถึง 50% นอกจากนี้ ยังมีการลดการใช้พลังงานจากการเปลี่ยนเครื่องทำน้ำเย็นในระบบปรับอากาศให้มี

การติดตั้งระบบโซลาร์เซลล์บนอาคาร 7 ธปท. สำนักงานใหญ่

สมรรถนะสูงขึ้น ในด้านน้ำประปาก็มีการเลือกใช้อุปกรณ์และสุขภัณฑ์ที่ประหยัดน้ำ และมีการนำน้ำที่เหลือทิ้งจากระบบปรับอากาศ (backwash) มารดน้ำต้นไม้ต่อเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด”

ในด้านการจัดการของเสีย รพท. ได้ตระหนักถึงปัญหาการจัดการของเสียที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จึงได้ริเริ่มโครงการต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2558 ถึงปัจจุบัน เพื่อให้เกิดการจัดการขยะอย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรม โดยใช้หลักแนวคิด 3Rs คือ Reduce Reuse Recycle เน้นความมีส่วนร่วมของพนักงาน เพื่อให้เกิดการลดขยะตั้งแต่ต้นทาง อาทิ ยกเลิกการใช้ภาชนะโฟมและถุงพลาสติก เพื่อลดมลภาวะที่เกิดจากวัสดุที่ไม่ย่อยสลาย รณรงค์การใช้ถุงผ้า กล่องบรรจุอาหารและ แก้วส่วนตัวแทนพลาสติก และยังมีการ

คาร์บอนฟุตพริ้นท์ขององค์กร คือ ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยออกมาจากกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร เช่น การเผาไหม้ของเชื้อเพลิง การใช้ไฟฟ้า การจัดการของเสีย และการขนส่ง การจัดทำคาร์บอนฟุตพริ้นท์ขององค์กรจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางการบริหารจัดการเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในระดับโรงงาน ระดับอุตสาหกรรม และระดับประเทศ

ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขององค์กร สามารถลดลงได้ด้วย 2 แนวทาง คือ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตั้งแต่ต้นทาง และการทำกิจกรรมชดเชยคาร์บอน (carbon offsetting) ด้วยการซื้อคาร์บอนจากบริษัทหรือหน่วยงานที่ได้รับการรับรองจากองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) หากสามารถลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกหรือชดเชยคาร์บอนได้เท่ากับปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขององค์กร ก็เรียกว่าเป็นองค์กร Carbon Neutral

คุณกฤตกร อนันตฉัตร
ผู้อำนวยการ ฝ่ายธุรการและบริหารอาคาร

แยกขยะเพื่อส่งต่อไปรีไซเคิล สำหรับขยะอินทรีย์จากเศษอาหาร กิ่งไม้ ใบไม้ จะนำไปผลิตปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพ เพื่อใช้ในงานดูแลต้นไม้และงานทำความสะอาดใน รพท.

นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดการกำจัดขยะแบบครบวงจร รพท. ยังได้หาพันธมิตรเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก เพื่อนำเศษพลาสติกด้อยค่าไปแปรรูป คือ วิสาหกิจชุมชนแนวร่วมปฏิวัติขยะสุพรรณบุรี ซึ่งได้รางวัลสุดยอดนักธุรกิจแบ่งปัน จากรายการ Win Win War Thailand โดยทำ MOU ร่วมกันในโครงการ “Recycle ขยะพลาสติกและขยะไร้ค่าอื่น ๆ ให้กลับมาเป็นพลังงานและวัสดุใช้งานใหม่” เช่น นำพลาสติกไปหลอมเป็นน้ำมันเกรดต่ำเพื่อใช้ในเครื่องยนต์การเกษตรและเผาผนวกถ่านหินและถ่านโค้กไปทำเป็น

คุณปณิศา หล่อสรสม
ผู้อำนวยการ ฝ่ายธุรการและบริหารอาคาร

กระเบื้องหลังคาและแผ่นปูพื้นในส่วน นาโผม และถุงอลูมิเนียมฟอยล์ไปทำเป็นหินเทียม

คุณกฤตกรและคุณนิรมลยังทั้งทำยาวว่า “การที่จะผลักดันให้คนในบ้านหลังนี้มีความรักสิ่งแวดล้อม ต้องมีผู้นำเป็นต้นแบบในการขับเคลื่อนให้กับพนักงาน ส่งผลให้พนักงานเกิดความตระหนัก มีส่วนร่วม และให้ความร่วมมือในการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ขณะเดียวกัน เรายังคงต้องสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง โดยเชื่อว่าโครงการต่าง ๆ ที่ตั้งต้นขึ้น จะเป็นการจุดประกายความคิดให้ทุกท่านใน รพท. เล็งเห็นความสำคัญของการรักษาสีเขียวและแผ่ขยายไปถึงครอบครัวพนักงาน ชุมชน ท้องถิ่น ให้มีความตระหนัก ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มี green mindset ที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ทุกที่ทุกเวลา ก็จะเป็นจุดเริ่มต้นให้องค์กรประเทศและโลก เป็นสีเขียวอย่างเป็นรูปธรรม และยั่งยืนอย่างแท้จริง” 🌱

รางวัลและการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการพลังงานของ รพท.

ปี 2559	รับรองมาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ ISO 9001 ปี 2559
ปี 2560	รับรองการขึ้นทะเบียนคาร์บอนฟุตพริ้นท์ขององค์กร และ Carbon Neutral
ปี 2561	รับรองระบบการจัดการพลังงาน ISO 50001
ปี 2561 - 2563	รับรางวัลอาคารโดดเด่นด้านความปลอดภัย ได้แก่ อาคาร 1 อาคาร 2 และศูนย์การเรียนรู้ รพท.
ปี 2563	รับรองมาตรฐานสำนักงานสีเขียว (อาคาร 2)
ปี 2564	ขยายขอบเขตการทำสำนักงานสีเขียวให้ครอบคลุมทุกอาคารในสำนักงานใหญ่ รวมถึงสำนักงานภาคเหนือ และสำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แบงก์ชาติกับการผลิตธนบัตร ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ท่านทราบหรือไม่ว่า การผลิตธนบัตรที่เราใช้หมุนเวียนกันอยู่ในปัจจุบันต้องใช้ทรัพยากรอะไรบ้าง
ใช้พลังงานมากแค่ไหน และทำให้เกิดของเสียที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร

อาคารผลิตธนบัตร สายออกบัตรธนาคาร

ด้วยปัญหาภาวะโลกร้อนที่ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างในปัจจุบันและมีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการใช้ทรัพยากรอย่างเต็มประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องในภาพใหญ่ ธปท. มุ่งสร้างความยั่งยืนตามแนวคิด ESG ที่ครอบคลุมด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) สังคม (Social) และธรรมาภิบาล (Governance) โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับการดำเนินงานเพื่อความยั่งยืนให้ทัดเทียมกับธนาคารกลางชั้นนำในต่างประเทศ BOT Get to Know ฉบับนี้ขอพาทุกท่านไปเจาะลึกถึงแนวคิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตธนบัตรของสายออกบัตรธนาคาร ธปท. ไปสู่การผลิตธนบัตรแบบเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

โรงพิมพ์ธนบัตรหลายแห่งเร่งปรับตัว

งานผลิตและกระจายธนบัตรไปถึงมือประชาชนเป็นงานที่ต้องใช้ทรัพยากรปริมาณมาก ธปท. จึงได้นำนโยบายด้าน ESG มาเป็นหลักการสำคัญในการบริหารจัดการธนบัตร รวมถึงประยุกต์ใช้เทคนิค 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) และมีแนวคิดในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

จากการศึกษาการประกอบการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของโรงพิมพ์ธนบัตรในต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมและด้านความยั่งยืนกับบริษัทผู้ผลิตธนบัตรชั้นนำ เช่น De La Rue และ Giesecke+Devrient (G&D) เพื่อนำมาเทียบเคียงกับการดำเนินการของ ธปท.

พบว่า โรงพิมพ์ธนบัตรในหลายประเทศได้ปรับเปลี่ยนมาใช้เครื่องจักรที่เป็นเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตควบคู่ไปกับการประหยัดพลังงาน

ขณะที่ธนาคารกลางหลายแห่งก็ได้มีการทบทวนนโยบาย รวมถึงพัฒนารูปแบบและคุณลักษณะของธนบัตร เพื่อให้ธนบัตรมีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยแนวโน้มที่เห็นได้ชัดเจนคือการออกใช้ธนบัตรพอลิเมอร์ทดแทนธนบัตรกระดาษ โดยเฉพาะธนบัตรชนิดราคาต่ำที่มีอายุการใช้งานค่อนข้างสั้นและมีปริมาณหมุนเวียนจำนวนมาก ธนบัตรพอลิเมอร์มีอายุการใช้งานประมาณ 2.5 เท่าของธนบัตรกระดาษ ด้วยคุณสมบัติเรื่องความทนทานนี้จึงช่วยลดการขนส่งธนบัตรใหม่เข้าสู่ระบบ รวมถึงลดการทำลายธนบัตรที่เสื่อมสภาพ ทำให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ลดขั้นตอน ลดการใช้ทรัพยากร

เพื่อลดการใช้ทรัพยากรและพลังงานในขั้นตอนการผลิต ropic, จึงปรับแผนการผลิตบางขั้นตอนมาเป็นแบบต่อเนื่องโดยไม่มี การรอคอย (Just-in-Time) แทนการผลิตแบบเดิมที่เมื่อจบขั้นตอนหนึ่งแล้ว นำไปเก็บเข้าห้องจัดเก็บวัสดุระหว่างผลิต ก่อนนำออกมาดำเนินการผลิตในขั้นตอนถัดไป ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ขณะที่ลดการใช้ ทรัพยากรและพลังงาน ลดระยะเวลาระหว่าง ขั้นตอน ลดปริมาณการขนย้าย และ จัดเก็บงานระหว่างผลิตอีกด้วย

นอกจากนี้ การปรับปรุงวิธีบรรจุห่อธนบัตร ก็เป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยลดการใช้ทรัพยากร เดิมมีการใช้สายรัดพลาสติกสำหรับห่อธนบัตร เป็นการเพิ่มวัสดุสิ้นเปลือง ดังนั้น จึงยกเลิก การใช้สายรัดพลาสติกสำหรับห่อธนบัตร ในกระบวนการผลิต ซึ่งลดไปได้เป็นจำนวน มากกว่า 500,000 เมตรต่อปี หรือคิดเป็น ระยะทางได้ไกลจากกรุงเทพฯ ถึงขอนแก่น เลยทีเดียว

เนื่องจากการพิมพ์ธนบัตรเป็นงานที่มีความ ละเอียดสูง อุณหภูมิและความชื้นของห้องผลิต ต้องอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อควบคุมการ ยืดหรือหดตัวของแผ่นพิมพ์ให้อยู่ในเกณฑ์ ที่กำหนด และควบคุมให้ตำแหน่งของภาพพิมพ์ มีความแม่นยำ ดังนั้น การควบคุมอุณหภูมิ และความชื้นในกระบวนการผลิตจึงเป็นอีก ปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนสำคัญมาก ropic ได้ปรับปรุง อุปกรณ์ระบบทำความเย็น (chiller) ที่ใช้ ในกระบวนการผลิตธนบัตรให้เป็นระบบที่ ใช้เทคโนโลยีใหม่ ซึ่งใช้พลังงานลดลงและ มีขนาดที่เหมาะสม ทำให้สามารถประหยัด พลังงานได้มาก และยังช่วยลดปริมาณ การปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้อีกด้วย

คงคุณภาพ แม้เปลี่ยนวัตถุดิบ เพื่อสิ่งแวดล้อม

การผลิตธนบัตรมีหลายขั้นตอน วัตถุดิบ ที่ต้องใช้จึงมีจำนวนมากและมีคุณสมบัติที่

การปรับปรุงห่อธนบัตร

แตกต่างกันไป การเลือกใช้วัตถุดิบแต่ละชนิด นอกจากจะพิจารณาคุณสมบัติที่จำเป็น ราคา และความเสี่ยงที่อาจจะเกิดต่อผู้ใช้งานแล้ว ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัย สำคัญที่ ropic นำมาพิจารณาด้วย อาทิ ลดการใช้สารที่มีส่วนประกอบของโลหะหนัก ในการผลิตหมึกพิมพ์ธนบัตร เพราะโลหะหนัก เป็นสารที่มีอันตรายและเป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม แม้ว่าการเปลี่ยนไปใช้สารที่ไม่มีส่วนประกอบ ของโลหะหนักจะมีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นแต่คุ้มกับ ประโยชน์ที่ได้รับ ทั้งช่วยเพิ่มความปลอดภัย ให้ผู้ผลิตธนบัตร และลดมลพิษทางน้ำ ที่เกิดจากกระบวนการผลิตธนบัตร โดยไม่ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพธนบัตรที่ออกไป สู่มือประชาชน

นอกจากนี้ ropic ยังเลือกใช้วัสดุพิมพ์ที่มี การเคลือบสารที่คงทน เพื่อเพิ่มอายุการใช้งาน ของธนบัตร ทำให้ประชาชนได้ใช้ธนบัตร ที่สะอาดอยู่เสมอกับช่วยลดปริมาณธนบัตร ที่ต้องทำลาย

การใช้พลังงานทางเลือก

ropic ตั้งเป้าหมายลดการใช้พลังงาน ในกระบวนการผลิตธนบัตรอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นมาใช้พลังงานทางเลือกจากระบบ โซลาร์เซลล์แทนการใช้พลังงานไฟฟ้าบางส่วน ในการผลิตธนบัตรตั้งแต่ปี 2563 ซึ่งช่วยลดการ

ใช้พลังงานไฟฟ้าได้ 400,000 กิโลวัตต์ชั่วโมง ต่อปี หรือเทียบเป็นค่าไฟได้ถึง 1,720,000 บาท ต่อปี และลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ได้อย่างน้อย 215 Ton CO₂e ต่อปี หรือลดลง 3.37% ต่อปี

ระบบการจัดการของเสีย ที่มีประสิทธิภาพ

ของเสียต่าง ๆ ที่เกิดในกระบวนการผลิต เช่น เศษธนบัตร นำเสียจากกระบวนการผลิต ropic ได้รับการบริหารจัดการให้สอดคล้อง ตามมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังส่งเสริมการแยกขยะประเภทต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำไปกำจัดได้อย่างเหมาะสม อีกด้วย ในการบริหารจัดการของเสียประเภท เศษธนบัตร ropic ดำเนินการส่งต่อไปให้บริษัท กำจัดนำไปใช้เป็นพลังงานเชื้อเพลิงต่อไป ส่วนการบริหารจัดการน้ำ มีการบำบัดและ ปรับปรุงคุณภาพน้ำเสียที่เกิดจากกระบวนการ ผลิตธนบัตร รวมทั้งนำน้ำที่ผ่านการบำบัดแล้ว บางส่วนหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ เพื่อใช้ ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและลดปริมาณการ ใช้ซ้ำใหม่ นอกจากนี้ ropic มีการควบคุม คุณภาพน้ำทิ้งและอากาศที่ปล่อยออกสู่ ภายนอกให้อยู่ในเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ทำให้ที่ผ่านมาไม่เคยมีข้อร้องเรียนจากชุมชน โดยรอบในเรื่องผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

กังหันน้ำในสายออกบัตรธนาคาร
ที่ใช้พลังงานจากโซลาร์เซลล์

การติดตั้งระบบโซลาร์เซลล์
บนหลังคาอาคารผลิตธนบัตร

รางวัลด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม

การบริหารจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่ ธปท. คำนึงถึงและปฏิบัติมาโดยตลอด จนได้รับการรับรองมาตรฐานระบบการจัดการ สิ่งแวดล้อม ISO 14001 มาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มั่นใจว่ากระบวนการผลิตธนบัตรของ ธปท. มีการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและสอดคล้องตามหลักมาตรฐานสากล

นอกจากนี้ สายออกบัตรธนาคารได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ด้านการบริหารจัดการพลังงานดีเด่นในอาคารขนาดใหญ่ จากการประกวดรางวัล ASEAN Energy Awards 2013 และรางวัลระดับดีเด่นด้านอนุรักษ์พลังงาน ประเภทอาคารควบคุม จากการประกวดรางวัล Thailand Energy

Awards 2013 ซึ่งเป็นผลมาจากการออกแบบและก่อสร้างอาคารที่ให้ความสำคัญในเรื่องการประหยัดพลังงาน มีการใช้แสงธรรมชาติในอาคารเพื่อลดการใช้ไฟฟ้าให้แสงสว่าง มีการออกแบบให้พื้นที่ระหว่างอาคารเป็นพื้นที่สีเขียว รวมทั้งมีการติดตั้งระบบควบคุมอาคารอัตโนมัติ (Building Automation System) เพื่อใช้ในการบริหารจัดการพลังงานไฟฟ้าภายในอาคาร

ในปี 2560 สายออกบัตรธนาคารได้รับรางวัลการบริหารสู่ความเป็นเลิศที่มีความโดดเด่น ด้านการปฏิบัติการ (Thailand Quality Class Plus: Operations) ซึ่งสะท้อนถึงความเป็นเลิศในด้านกระบวนการทำงาน โดยรวมถึงด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน ที่ให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง

ก้าวต่อไปของการเปลี่ยนแปลง

รางวัลต่าง ๆ ที่ได้รับไม่เพียงเป็นความภาคภูมิใจของ ธปท. แต่ยังเป็นเป้าหมายที่ทำให้เราไม่หยุดก้าวไปข้างหน้าเพื่อให้โรงพิมพ์

ธนบัตรไทยทัดเทียมกับมาตรฐานของโรงพิมพ์ธนบัตรชั้นนำในโลกที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ในระยะต่อไป ธปท. จะยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องที่จะพัฒนากระบวนการผลิตธนบัตรที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นแนวทางลดการใช้พลังงานและการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้น้อยลงกว่าปัจจุบัน เพิ่มการติดตั้งโซลาร์เซลล์เพื่อเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทางเลือกทดแทนการใช้ไฟฟ้า พัฒนาระบบปรับอากาศให้มีประสิทธิภาพสูงและประหยัดพลังงาน สนับสนุนการใช้วัสดุดิบภายในประเทศ และวัตถุดิบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนรอบข้าง รวมทั้งเริ่มประยุกต์ใช้ big data ในการคำนวณความต้องการใช้ธนบัตรในช่วงเวลาต่าง ๆ เพื่อวางแผนการผลิตให้เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการธนบัตรของประชาชน นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาเรื่องการใช้ธนบัตรพอลิเมอร์ในชนิดราคาต่ำ เช่น 20 บาท เพื่อเป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการผลิตธนบัตรที่รบกวนสิ่งแวดล้อมน้อยลงด้วย

ความยั่งยืนหลากหลายมิติ

ในอดีตเราอาจจะเผลอมองข้ามความสำคัญเรื่องความยั่งยืน ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล แต่ปัจจุบันและในอนาคตอันใกล้ ความยั่งยืนเป็นสิ่งที่จะทวีความสำคัญมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง คอลัมน์ Library & Archives ฉบับนี้ จึงขอแนะนำหนังสือ 3 เล่ม ที่จะพาคุณไปรู้จักกับเรื่องราวของความยั่งยืนในมิติต่าง ๆ

THE STORY OF MORE มากไปไม่ยั่งยืน

โดย ไอป จาร์เรน

“ทุกการบริโภคของเรา ส่งผลถึงวิกฤต
โลกร้อนอย่างคาดไม่ถึง”

ไอป จาร์เรน นักวิทยาศาสตร์มีรางวัล
ระดับโลก กระตุ้นเตือนให้เห็นการเปลี่ยนแปลง
ที่กำลังเกิดขึ้นกับโลก ด้วยการชวนมองวิถีชีวิต
ผู้คนตั้งแต่เรื่องการกินอยู่ การเดินทาง
การเผาผลาญพลังงาน ฯลฯ จากจำนวน
ประชากรโลกที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง สู่ความพยายาม
เพิ่มผลิตผล พัฒนาประสิทธิภาพสิ่งต่าง ๆ

โดยใช้ทรัพยากรอย่างมหาศาลเพื่อตอบโจทย์ความต้องการ “บริโภค” ของมนุษย์

ก่อนจะเดินหน้าสู่วิกฤตที่ไม่อาจหนีกลับ ผู้เขียนเชื่อว่ายังมีความหวังที่โลกจะเปลี่ยนแปลงไป
ในทางที่ดีขึ้นได้ เพียงเราทุกคนร่วมกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ เริ่มตั้งแต่วันนี้

ศาสตร์ผู้นำสู่ความยั่งยืน :

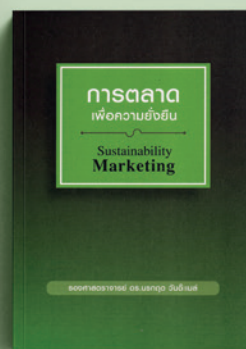
4 เสาหลักสร้างสุข

กุญแจไขความลับสู่ความสำเร็จ

โดย กฤษณ์ ฐยาพร

คู่มือสำหรับผู้ต้องการพัฒนาตนเองให้
กลายเป็น sustainable leader ผู้นำแห่ง
การเปลี่ยนแปลงยุคใหม่ เพื่อต่อยอดสร้าง
sustainable organization พองค์กรเดินหน้า
สู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน คือสามารถสร้าง
ผลประกอบการที่ดีไปพร้อมกับความสุขของ
คนทำงาน ด้วย 4 แนวทางสำคัญ ได้แก่

การมีทัศนคติ ความเชื่อที่อุดมสมบูรณ์เหลือเฟือ (abundance mindset) เพื่อไข่มอง
ความเป็นไปได้ต่าง ๆ อย่างไม่สิ้นสุด การมีทักษะผู้นำที่ทันกับยุคสมัย การบริหารจัดการ
ความสุข และการสร้างสุขภาวะที่ดี มีความแข็งแกร่งทางร่างกายและจิตใจ ที่จะช่วยเสริม
ภูมิคุ้มกันให้องค์กรพร้อมรับมือกับคลื่นความเปลี่ยนแปลงลูกแล้วลูกเล่าที่ถาโถมเข้ามา

การตลาดเพื่อความยั่งยืน

โดย ศร. ดร.อุสฤกต์ วันตะเบส

เมื่อ “ความยั่งยืน” กลายเป็นหนึ่งใน
กระแสที่องค์กรทั่วโลกให้ความสำคัญ
เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาองค์กร
โดยไม่ได้มุ่งเน้นเพียงผลกำไร แต่ยังให้ความสำคัญ
กับการเติบโตอย่างสมดุล ทั้งในด้าน
เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การดำเนิน
กิจกรรมทางการตลาดที่ตอบโจทย์ความ
ยั่งยืนนี้ จึงมีความสำคัญต่อนักการตลาด
และนักสื่อสารการตลาดในปัจจุบัน

หนังสือเล่มนี้รวบรวมข้อมูลจากแหล่ง
ต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจน
ผลงานวิจัยของผู้เขียน ประมวลมาเป็น
องค์ความรู้ด้านการตลาดเพื่อความยั่งยืน
หลากหลายมิติ ครอบคลุมเนื้อหาตั้งแต่
ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักคิดของ
การตลาดเพื่อความยั่งยืน ไปจนถึงแนวทาง
การนำไปใช้ พร้อมกรณีศึกษาที่ช่วยให้
ผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

สามารถอ่านหนังสือทั้ง 3 เล่มได้ที่ห้องสมุดพระองค์เจ้าวิวัฒนไชย ศูนย์การเรียนรู้ธนาคารแห่งประเทศไทย

BANK OF THAILAND PODCAST

ช่องทางสื่อสารใหม่ ฟังเพลิน เข้าใจง่าย

<https://bit.ly/39oxfr6>

<https://spoti.fi/3EAw0TP>

ธนาการแห่งประเทศไทย

